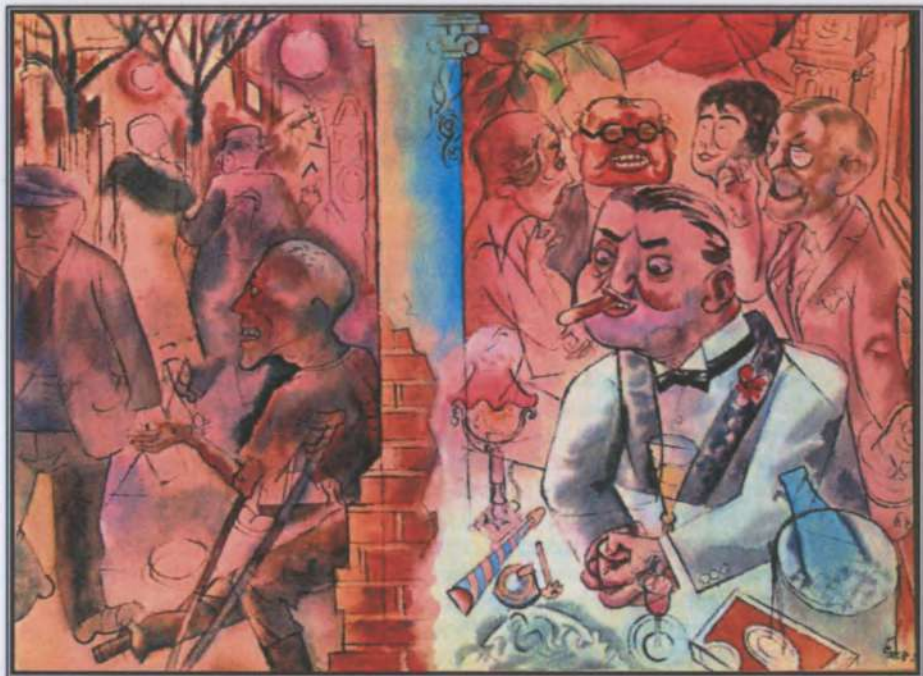

Βίλχελμ Ράιχ

ΕΚΔΟΣΗ Β'

Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ Η ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

**Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ
ΚΑΙ Η ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ**

ΒΙΛΧΕΛΜ ΡΑΪΧ

**Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ
ΚΑΙ Η ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ**

Μετάφραση
Νίκος Β. Αλεξίου

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ: *Η Πάλη τῶν Τάξεων καί ἡ Ψυχάνάλυση*
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Βίλχελμ Ράιχ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Νίκος Β. Ἀλεξίου
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ: ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ Ε.Π.Ε.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ἐλεύθερος Τύπος
Βαλτετσίου 53
Αθήνα 10681
τηλ.: 210 3802040

ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΤΟΥ «ZEITSCHRIFT FÜR POLITISCHE PSYCHOLOGIE
UND SEXUALÖKONOMIE»

Σκοπός του είναι:

1) Νά εφαρμόσει με συνέπεια τή διαλεκτική ύλιστική (Μαρξιστική) μέθοδο μελέτης στους τομείς τής ψυχολογίας και τής σεξουαλικής πολιτικής, με βάση τή θεωρία τής σεξουαλικής οικονομίας του Βίλχελμ Ράιχ.

2) Νά συζητήσει τά προβλήματα τής μαζικής ψυχολογίας στο μέτρο πού έχουν σημασία για τή διαδικασία τής κοινωνικής εξέλιξης γενικότερα και για τόν επαναστατικό μετασχηματισμό τής καπιταλιστικής κοινωνίας σέ σοσιαλιστική ειδικότερα.

3) Νά επεξεργαστεί τό ρόλο τής σεξουαλικής καταστολής και τής διαλεκτικής της σχέσης με τήν οικονομική και πολιτική προέλευση τής φασιστικής ιδεολογίας άπ' τή μιά μεριά και τή ρεφορμιστική κι επαναστατική ιδεολογία άπ' τήν άλλη.

4) Νά δείξει ουσιαστικά τά θεωρητικά και πρακτικά λάθη του «οίκονομισμού» και του «ψυχολογισμού».

5) Νά επεξεργαστεί μιά διαλεκτική ύλιστική ψυχολογία και σεξουαλική θεωρία, παίρνοντας σάν άφετηρία τίς ιδέες τής Μαρξιστικής κοινωνιολογίας και τής Φροϋδικής ψυχαναλυτικής θεωρίας.

6) Νά δείξει τήν κοινωνιολογική λειτουργία τής άστικής σεξουαλικής πολιτικής, άναφερόμενη σέ ιστορικά και σύγχρονα γεγονότα.

Ἡ ἐπίτευξη αὐτῶν τῶν προθέσεων εἶναι δυνατὴ μόνο διαμέσου τῆς σύνδεσης τῆς θεωρίας μὲ τὴν καθημερινήν πραγματικότητα τῶν πολιτικῶν γεγονότων, ἰδιαίτερα μέσα στοῦ ἐργατικὸ κίνημα. Ἡ καθαρὰ ἀκαδημαϊκὴ, «πολιτικὰ οὐδέτερη» λεγόμενη ἔρευνα, διαχωρισμένη ἀπ' τὴν πρακτικὴν, θὰ σήμαινε συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ μιὰ παρέκκλιση ἀπ' τὴν ἀρχὴν ἀντιδραστικὰς τάσεις, γιατί μόνο μιὰ θεωρία πού τρέφεται ἀπ' τὴν πρακτικὴν κι ἡ ὁποία ὁδηγεῖ ἀσὲ μιὰ καλύτερη, πιὸ ἀποτελεσματικὴν πρακτικὴν, μπορεῖ νάχει κάποιο νόημα ἢ σημασία μέσα στὴν ἱστορικὴ διαδικασία. Οἱ ἐκδότες ἔχουν ἐπίγνωση τοῦ γεγονότος πῶς ἡ δουλειὰ τους θὰ βρεθῆ ἀντιμέτωπη μ' ἕνα σωρὸ προκατειλημμένες ἀντιλήψεις κάθε λογῆς, ὥστε μποροῦν νὰ περιμῆνουν στὸ ἐγγὺς μέλλον ἀδιάλλακτες μᾶλλον ἀρνήσεις, παρὰ ἐνθάρρυνση καὶ βοήθεια. Μολοντοῦτο, εἶναι τόσο πεπεισμένοι γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς δουλειᾶς τους, ὥστε εἶναι προετοιμασμένοι νὰ ὑποστοῦν τίς συνέπειες.

Τό θεωροῦν ἀνεπιφύλακτα ἀναγκαῖο νὰ προσφέρουν τό περιοδικό στή διάθεση ὅλων τῶν κριτικῶν γυνυμῶν, στό μέτρο πού ἀφορᾷ τὴν οὐσιαστικὴν κριτικὴν, προκειμένου νὰ δημιουργήσουν ἕνα ὄργανο ἱκανό ν' ἀντικατοπτρίζει καὶ τελικά νὰ ἐξουσιάζει τὴν προβληματικὴν τοῦ κοινωνικοῦ εἶναι καὶ γίνεσθαι.

Τό «Zeitschrift Für Politische Psychologie und Sexualoekonomie» θὰ ἐνδιαφέρει: ἐκείνους πού ἀσχολοῦνται μὲ τὴν οικονομική, πολιτιστικὴ καὶ σεξουαλικὴ πολιτικὴν, συνδικαλιστὰς κι ἄλλα ἐργατικὰ στελέχη, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, γιαιτρούς, δασκάλους, δημοσιογράφους κι ἄλλους διανοούμενους. Πρὸς τό παρόν, κυκλοφορεῖ κάθε δῆμηνο.

Verlag Für Sexualpolitik, Κοπεγχάγη.

Εισαγωγή

Ὁ Ράιχ στήν πρώτη του περίοδο, όταν ήταν μέλος τοῦ Γερμανικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος (Κ.Ρ.Δ) κι ἐνεργητικός μέσα στό γερμανικό ἐργατικό κίνημα, βοήθησε, μέ τήν ψυχαναλυτική του ἐκπαίδευση, στό νά δοθοῦν ἀπαντήσεις σέ μερικά βασικά ἐρωτήματα πού γέννησε ἡ ταξική πάλη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Στή διάρκεια αὐτῶν τῶν λίγων χρόνων, ἐμφανίστηκαν, μετά τήν καμπή τοῦ ἀκίνα, μέσα στό ἐπαναστατικό κίνημα διάφορα ἐρωτήματα πού ἀπαιτοῦσαν ἐπείγοντως μιά ἀπάντηση - ἀναφορικά μέ τή δομή καί τή δημιουργία τῆς συνείδησης καί τῆς ἰδεολογίας τῶν διαφόρων τάξεων μέσα στήν καπιταλιστική κοινωνία, τή λειτουργία καί τή φύση τοῦ σεξουαλικοῦ διαχωρισμοῦ μέσα στόν ταξικό διαχωρισμό, τήν ἀνάλυση τῶν μεταβαλλομένων σχέσεων ἀνάμεσα στήν ἠθική, τή σεξουαλική ἐνέργεια, τήν ταξική συνείδηση καί τή μεταβαλλομένη φύση τῆς ἐργασιακῆς διαδικασίας μέσα στή σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία κλπ.

Ὅταν ὁ Ράιχ ἀρχισε νά κόβει τούς δεσμούς του μέ τή Φροϋδική ψυχανάλυση, ἀπ' τό 1928 καί μετά, ἀμφισβητώντας ἰδιαίτερα τή θεωρία τῆς ἐξιδανίκευσης, ἐπινόησε τόν ὄρο «σεξουαλική οἰκονομία» γιά τήν νέα σεξουαλική θεωρία του γιά τό κοινωνικό άτομο:

«Αὐτό πού ἔκανα ἦταν νά βάλω τό αὐγό τοῦ ἀητοῦ μου μέσα στό κοτέτσι. Ὑστερα τό ἐθγαλα καί τοῦ πρόσφερα τή δική του φωλιά.»¹

Ἡ πολιτική σημασία αὐτοῦ τοῦ ἐπανακαθορισμοῦ θρίσκειται στὸ γεγονός ὅτι ἡ ἔννοια τῆς σεξουαλικῆς οἰκονομίας καθορίζει τὸ ἄτομο ὡς κοινωνικὸ ὑποκείμενο.

Τὸ πρότυπο γίνεται μᾶλλον μιὰ προσέγγιση τῆς σύγκρουσης ἀνάμεσα στὶς παραγωγικὲς δυνάμεις καὶ σχέσεις μέσα στὸ ἄτομο, σὲ σχέση μὲ τὶς παραγωγικὲς δυνάμεις καὶ σχέσεις μέσα στὴν κοινωνία ὡς σύνολο κι ἀνάμεσα στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία καὶ τὴν ὑπόλοιπη «φύση», παρὰ ἡ ἐσωτερικὴ δυναμικὴ τοῦ ἀτόμου, τοῦ περιγράφεται ὡς μιὰ σύγκρουση ἀνάμεσα στὸ ἀπίθασο Αὐτό, τὸ ἐλεγχόμενο Ἐγὼ καὶ τὸ ἐσωτερικευμένο Ὑπὲρ ἐγώ.

Οἱ ἀνθρώπινες ἐνέργειες μποροῦν νὰ ἐρμηνευτοῦν πρὸ πλατιά μὲ πολιτικὸς ὅρους, πού εἶναι διαφορετικοὶ ἀπὸ κείνους μὲ τοὺς ὁποίους ἐκφράζεται ἡ στρατολογία τῆς «ἐργατικῆς δύναμης» ἀπ' τὸ κεφάλαιο, σὲ σχέση ὅμως μὲ τὴν τελευταία κυρίαρχη μορφή.

Ἡ βασικὴ ἀδυναμία αὐτοῦ τοῦ μοντέλου εἶναι ἡ γενικότερη ἔλλειψη ἀνάλυσης τῶν διαρθρώσεων ἀνάμεσα στὴν κοινωνικὴ οἰκονομία καὶ τὴ σεξουαλικὴ οἰκονομία τοῦ ἀτόμου, τῶν σύγχρονων μορφῶν παραγωγῆς ἔξω ἀπ' τὴν οἰκογένεια, ἀλλὰ μολοντοῦτο τὸ μοντέλο εἶναι χρήσιμο:

«Ἔτσι, ὅπως ἀκριβῶς μπορούμε νὰ μιλάμε γιὰ μιὰ οἰκονομία ρύθμισης τῆς διατροφῆς, γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο μιὰ κοινωνία κάνει δυνατὴ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν διατροφῆς ὅλων τῶν μελῶν τῆς, πρέπει νὰ μιλάμε καὶ γιὰ μιὰ οἰκονομία τῆς σεξουαλικότητος: τὴ μορφή μὲ τὴν ὁποία ἡ κοινωνία ρυθμίζει, ἐνθαρρύνει ἢ ἀναχαιτίζει τὴν ἱκανοποίηση τῆς σεξουαλικῆς παρόρμησης... Συνακόλουθα, πρέπει νὰ κάνουμε ἕνα διαχωρισμὸ ἀνάμεσα στὴ σεξουαλικὴ οἰκονομία τοῦ ἀτόμου, καὶ στὴ σεξουαλικὴ οἰκονομία πρὸ ἐγκαθιδρύεται ἀπ' τὴν κοινωνία. Ἡ προηγουμένη, ἔχουσα ἀπὸ ἰδιοσυστατικὲς διαφορὰς πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα σὲ διάφορα ἄτομα, ἐξαρτιέται πρωταρχικὰ ἀπ' τὴ σεξουαλικὴ οἰκονομία τῆς κοινωνίας».²

Ὁ Ράιχ δὲν ἔχει ἀκόμα ἀπορρίψει ὀλόκληρα τὴν ἔννοια τῆς ἐξιδανίκευσης τοῦ Φρόυντ, ἀλλὰ χρησιμοποιώντας τὸν ὄρο αὐτὸ κάνει ἕνα διαχωρισμὸ ἀνάμεσα στὴν ἐξιδανίκευση ὡς κοινωνικὴ καταστολὴ ἢ ὑποταγὴ καὶ τὴν ἐξιδανίκευση ὡς αὐτορρυθμιστικὴ κοινωνικὴ διαδικασία:

«Τὸ νὰ ἀποκλεισούμε τὴ σεξουαλικὴ παρόρμηση (ὡς ὑπο-

κείμενο κι αντίκειμενο τής Ιστορίας) απ' τήν κοινωνιολογική έρευνα, θά ίσοδυναμούσε μέ τό ν' άποκλείσουμε τίς ανάγκες διατροφής, ένδυσης και κατοικίας, σά θέματα κατάλληλα γιά τήν κοινωνιολογική έρευνα. Κι όταν κανείς παρατηρήσει παραπέρα ότι ό παραγωγικός συντελεστής «έργατική δύναμη» άποτελεί βασικά έξιδανικευμένη σεξουαλική ενέργεια, τότε δέ χρειάζεται πιά νά εκθέσουμε περισσότερες άποδείξεις άναφορικά μέ τόν ρόλο πού παίζουν τά σεξο-οικονομικά στοιχεία. ³

Αυτός ό ίσχυρισμός ότι ή «έργατική δύναμη» είναι μιά έξιδανικευμένη σεξουαλική παρόρμηση, έμελλε ν' αντικατασταθεί σύντομα απ' τόν Ράιχ μέ μιά αντίληψη όπου συμπεριέχονται οι δύο αυτές μορφές ενέργειας, μιά φανερή ρήξη μέ τόν Φρόυντ.

Ή προσπάθεια του Ράιχ ν' άνιχνεύσει τή σχέση άνάμεσα στην έργατική δύναμη και τή σεξουαλικότητα, διαδραματίστηκε μόνο στα τέλη περίπου τής πολιτικής του δραστηριότητας. Αυτή ή προσπάθεια έντοπίζεται τόσο στον έπιλογο του βιβλίου του «Ή Μαζική Ψυχολογία του Φασισμού» όσο και σ' ένα δοκίμιο, γραμμένο στα 1935, στο όποιο παρατηρεί:

«Όλόκληρη ή κοινωνικο-οικονομική αντίληψη του Μάρξ στηρίζεται στή ζωντανή φύση τής ανθρώπινης εργασίας... έπομένως, οι δύο βασικές βιολογικές λειτουργίες τής ζωής, ή «έργασία» απ' τή μιά μεριά κι ή «σεξουαλικότητα» ή «λειτουργία τής ήδονής» απ' τήν άλλη, αντιμετωπίστηκαν ξεχωρα ή μιά απ' τήν άλλη, σέ δυό διαφορετικά έπιστημονικά συστήματα, τήν κοινωνιολογία του Μάρξ, απ' τή μιά μεριά και τήν ψυχολογία του Φρόυντ απ' τήν άλλη. Στο σύστημα του Μάρξ, ή σεξουαλική διαδικασία ύποβλήθηκε στα μαρτύρια τής Σταχτοπούτας, κάτω απ' τό παραπλανητικό όνομα «ανάπτυξη τής οικογένειας». Ή έργασιακή διαδικασία, απ' τήν άλλη μεριά, είχε τήν ίδια μοίρα στην ψυχολογία του Φρόυντ, κάτω από τέτοια παραπλανητικά όνόματα όπως «έξιδανικευση», «ένστικτο τής πείνας», «ένστικτα του έγώ». Άπέχοντας πολύ απ' τό νά θρισκόνται βασικά σέ αντίθεση, τά δύο έπιστημονικά συστήματα, δέχως νά ξέρουν τίποτα οι έρευρέτες τους, συναντήθηκαν στή βιολογική θάση τής ζωντανής ύλης, στή βιολογική ενέργεια όλων των ζωντανών οργανισμών ή όποια, σύμφωνα μέ τή λειτουργική μέθοδο σκέψης μας, εκφράζεται απ' τή μιά μεριά μέσα στην έργασία κι απ' τήν άλλη μέσα στή σεξουαλικότητα». ⁴

«Αφού ή έργασία κι ή σεξουαλικότητα (μέ τήν πιά στενή

καί τήν πιό πλατιά έννοια τών λέξεων) είναι στενά συνυφασμένες, ή σχέση μέ τήν εργασία άποτελεί ταυτόχρονα ένα πρόβλημα τής σεξουαλικής οικονομίας τών μαζών: ή ύγιεινή τής εργασιακής διαδικασίας εξαρτιέται άπ' τόν τρόπο μέ τόν όποιο οι μάζες εφαρμόζουν κι Ικανοποιούν τή βιολογική τους ενέργεια. 'Η εργασία κι ή σεξουαλικότητα πηγάζουν άπ' τήν ίδια βιολογική ενέργεια.»³

Άντί νά θεωρήσει ό Ράιχ τή βιομηχανική δραστηριότητα πώς άπαιτεί «έξιδανίκευση» τού σεξουαλικού ένστίκτου, επιδοκιμάζει εκείνες τίς αντι-ήθικολογικές και δημιουργικές τάσεις, πού υπάρχουν δυνάμει μέσα στις κοινωνικές σχέσεις, οι όποίες, άναπτύσσονται γύρω άπ' τή συλλογική παραγωγή αξιών πού έχουν κοινωνική ώφελιμότητα. Τό κάνει αυτό δίχως ν' άναφερθεί ξεκάθαρα στην Ιστορική Ιδιαπερότητα τής ταξικής πάλης και μέ μιá μάλλον άφελή «έπαγγελματική» έρμηνεία τής Ικανοποίησης άπ' τήν εργασία. Ταυτόχρονα, τονίζει τή βιολογική βάση τής σχέσης ανάμεσα στη σεξουαλική ενέργεια και τήν εργασία, ένα δεσμό πού συσκοτίζεται σταθερά άπ' τήν καπιταλιστική όργάνωση τών κοινωνικών σχέσεων. 'Η βιολογική ένότητα, παρόλο πού άποτελεί γιά τόν Ράιχ τή βάση γιά μιá άποχώρηση άπ' τήν πολιτική, είναι επίσης μιá σημαντική αντιφασιστική πολιτική έμφαση σ' αυτό τό Ιστορικό σημείο.⁴

Παρουσιάζοντας τήν «αύτονομία» τής σεξουαλικής λειτουργίας και τής εργασιακής λειτουργίας σάν τή βάση μιás κριτικής τής καπιταλιστικής κοινωνίας, προχωρεί, σχεδόν σ' αντίθεση μέ τόν έαυτό του, σέ μιá κριτική τής «δικτατορίας πάνω στό προλεταριάτο», μέ τίς εύνουχιστικές παραγωγικές της νόρμες και τήν καταστολή τής πολιτικής δραστηριότητας τής εργατικής τάξης. 'Η υπερόπσιή του γιά τή «λειτουργία, γίνεται ένα παράδειγμα γιά τίς δημιουργικές επαναστατικές τάσεις πού είναι έμφυτες στό εργατικό κίνημα. 'Εδώ, λογουχάρη, συζητάει τόν Σταχανωθισμό,⁵ τό Ρώσικο αντίστοιχο τού Τεϋλορισμού, πού βασίζεται στην «έθελοντική», άνώτερη άπόδοση, στην εκτέλεση τής εργασίας ύπέρ τού κράτους:

«Μιά χτυπητή ένδειξη τών άμεσων τάσεων τής λειτουργίας τής εργασίας ήταν τό λεγόμενο Σταχανωθικό κίνημα....'Ο Σταχανωθ υπήρξε ό πρώτος βιομηχανικός εργάτης πού πέτυχε ρεκόρ στην εκτέλεση τής εργασίας. Είναι φανερό ότι ή βάση τού Σταχανωθισμού, υπήρξε ή έλλειψη ένδιαφέροντος τών εργατών

γιά τή δουλειά τους. Έδώ δέν είναι ό κατάλληλος χώρος γιά κριτική: ή Σοβιετική Ένωση αναγκάστηκε ν' αύξήσει γρήγορα τήν παραγωγή. Άφου άπέτυχαν οι έργατικές μάζες, κατέφυγε στην παρακίνηση τής φιλοδοξίας, διαμέσου ρεκόρ εργασίας και μιάς μεγάλης κλιμάκωσης του ύψους των ήμερομισθίων...Τό γλύστρημα στό Σταχανοβισμό είχε καταστροφικά αποτελέσματα γιά τή χαρακτηροδόμηση των ανθρώπων.»⁸

Παραπέρα, σ' αυτό τό κομμάτι, ξεφευρνώνοντας τά Ιδια του τά συμπεράσματα αναφορικά μέ τό ρόλο του Ρώσικου κράτους, υποβάλλει στον έαυτό του μιά σειρά έρωτησεων και τίς άπαντάει:

«Ήταν άπαραίτητη ή έξουσιαστική, έθνικιστική ρύθμιση τής εργασίας στη Σοβιετική Ένωση;

Ναί.

Ήταν αυτό ικανό νά προετοιμάσει τή χώρα γιά πόλεμο;

Ναί.

Ήταν αυτή ή ρύθμιση ένα δημοκρατικό μέτρο, ένα μέτρο πού θά βοηθούσε στην έγκαθίδρυση τής αυτοκυθέρνησης τής Ρώσικης κοινωνίας;

«Όχι.»⁹

Δεχόμενος τή λογική του Ρώσικου Κράτους, ενώ ταυτόχρονα τό θεωρεί σαν ένα βάρος πάνω στις πλάτες των Σοβιετικών εργατών, ό Ράιχ βρίσκεται παγιδευμένος σ' ένα πολιτικό αδιέξοδο. Άνίκανος νά υποστηρίξει τήν πολιτική αντίθεση των εργατών άπέναντι στό Στάλιν, αντιτίθεται αντίθετα στην καταστολή τής σεξουαλικής τους ενέργειας, πάνω σέ μιά μηχανιστική λειτουργιοκρατική βάση. Τό αποτέλεσμα είναι κυριολεκτικά ένας αντισταλινισμός πού στηρίζεται πάνω σέ σταλινικές βάσεις. Ή κυριαρχία των νεκρών παραγωγικών δυνάμεων πάνω στις ζωντανές, αντισταθμίζεται μάλλον άπ' τίς απαιτήσεις των ένοπικτώδικων αναγκών, παρά άπ' τό συνειδητό κοινωνικό κίνημα του προλεταριάτου στό όποιο αυτές οι «ανάγκες» παίρνουν μιά κοινωνική κι ιστορική μορφή, πού τίς κάνει πολιτικά αποτελεσματικές. Ό Ράιχ παρέμενε έχοντας ψεύτικες άντιθέσεις μέ τά σταλινικά στελέχη του ΚΡΔ.

«Οι άναμφισβήτητες έμπειρίες μου, μου δημιούργησαν μιά εικόνα πού δέν έχει έμφανιστεί πουθενά: σ' όλο αυτό, ή άναζήτηση τής σεξουαλικής εύτυχίας, μέ τήν πιο στενή αισθησιακή και τήν πιο πλατιά πολιτιστική της έννοια, αποτελεί τήν κατευ-

θυντήρια δύναμη. Οι ιστορικοί του μέλλοντος θά ψάχνουν μάταια μέσα στη Σοσιαλιστική βιβλιογραφία αυτών των δεκαετιών, για μία παρουσίαση αυτού του ισχυρού, άπλου γεγονότος.

Οι άνθρωποι σκέπτονταν – όπου δέν είχαν σασπίαι ή αποσυντεθεί – μία κοινωνική τάξη στην οποία οι ανάγκες του συνόλου θά πρέπει νά καθορίζουν τί θά παράγει ή οικονομία.

Ένα ανώτερο κομματικό στέλεχος, απ' την άλλη μεριά, μου έδήλωσε ότι τέτοιες απόψεις ήταν «αντιδραστικές»: αυτό ήταν αποκλειστικά θέμα «ανάπτυξης των παραγωγικών μέσων».¹⁰

Μόνον όταν ο Ράιχ, διαγραμμένος απ' τό Κόμμα, απορρίπτει τελικά τό Ρώσικο Κράτος και διατυπώνει τό ζήτημα της σχέσης των παραγωγών μέ τά μέσα παραγωγής, προσφέρει πραγματικά τό κλειδί σ' αυτό τό ερώτημα. Αυτόν τόν καιρό όμως έχει κόψει όλες τίς σχέσεις μέ τήν εργατική τάξη και κάθε πολιτική δραστηριότητα.

«Οι πρακτικές συνέπειες της θεωρίας της αξίας του Μάρξ, είναι ή ιδιοποίηση των αξιών χρήσης από κάθε εργαζόμενο άτομο, δηλαδή, ή κοινωνική ιδιοποίηση των προϊόντων.

Έπαναλαμβάνω: ή κοινωνική ιδιοποίηση, όχι ή ιδιοποίηση απ' τό «κράτος» ή τά ιδιωτικά μονοπώλια.

Οι σοσιαλιστές πολιτικοί έκαναν σύγχυση ανάμεσα στην κοινωνική ιδιοποίηση και τήν ιδιοποίηση απ' τό κράτος, σέ βάρος, βασικά, της άποσαφήνισης των κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων. Ένώ ή κοινωνική ανάπτυξη σά σύνολο, σάν ένα αποτέλεσμα του πολέμου, κατευθύνεται ολοένα και περισσότερο ένάντια τόσο στό ιδιωτικό μονοπώλιο, όσο και στό κρατικό, τά σοσιαλιστικά κόμματα εξακολουθούν νά επιθυμούν τήν αντικατάσταση του ιδιωτικού μονοπωλίου μέ τό κρατικό. Αυτό πηγάζει λογικά απ' τήν από μέρους τους έξίσωση του κράτους μέ τήν κοινωνία. 'Η γνήσια δημοκρατική προσπάθεια, όμως, βρίσκεται στην κατεύθυνση της έξάλειψης τόσο του ιδιωτικού όσο και του κρατικού μονοπωλίου.»¹¹

Τά «κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα», στά οποία αναφέρεται ο Ράιχ πώς δέν έχουν ποτέ άποσαφηνιστεί, βρίσκονται στη ρίζα των συγχύσεων που γεννήθηκαν ανάμεσα στον Ράιχ και τό ΚΡΔ, στό σταθερό ανταγωνισμό ανάμεσα στά οικονομικά και στά πολιτιστικά προβλήματα. Όποιαδήποτε σύγχυση από μέρους του Ράιχ μπορεί νά δημιουργήθηκε μόνον απ' τό

γεγονός ότι αυτοί ακριβώς οι ίδιοι οι λόγοι, για τους οποίους τό ΚΡD ήταν τόσο φιλελεύθερο στη σεξουαλική του πλατφόρμα, δείχνουν άρχικά πόσο λίγο συνέλαβε την έκρηκτική φύση της ελεύθερης συζήτησης προβλημάτων του «έποικοδομηματος» - άπ' τή μιά μεριά υπήρξε ή βάση ενός άποτελεσματικού κίνητρου για τή στρατολογία νέων, ενώ άπ' τήν άλλη, τό σεξουαλικό ζήτημα άπολάμβανε μεγάλο κύρος μέσα στις τάξεις του κόμματος, σάν ένας άπ' τούς μεγάλους κοινωνικούς μετασχηματισμούς πού πραγματοποιήθηκαν άπ' τή Ρώσικη Έπανάσταση:

«Ως τώρα, τό Κομμουνιστικό κόμμα δέν είχε καμιά σεξουαλική όργάνωση καθώς επίσης και κανένα προσανατολισμό στη σεξουαλική πολιτική, έκτός άπ' τή Σοβιετική νομοθεσία. Έτσι τύχαινα μεγάλης άναγνώρισης άπό μέρος τής κομματικής ήγεσίας.»¹²

Ή συμβίωση έμελλε νά ναι βραχύχρονη και πολλοί άπ' τούς νεο-στρατολογηθέντες μιά πολιτική στεναχώρια. Ή κοινωνική άπομόνωση του Ράιχ κι ή μετατόπισή του άπ' τήν πολιτική στά πιά ασφαλή νερά τής «έπιστήμης», έμελλε νά ναι γρήγορη κι άκολουθήθηκε άπό πολύ δυσφήμιση άπό μέρος του ΚΡD. Είχαν κάψει τά δάκτυλά τους.

«Βρέθηκα ξαφνικά μέσα σ' ένα άδειο χώρο, για νά τό πούμε έτσι, μακριά άπ' τή ζωή των λαϊκών μαζών. Οι συκοφαντίες για τό πρόσωπό μου - πού έτειναν στον εκμηδενισμό του έργου και τής ύπαρξής μου - άπό μέρος των σοσιαλιστών, των κομμουνιστών και των ψυχαναλυτών, θρίσκονταν σέ συγκεκριμένη αντίφαση μέ τήν άναγνώριση πού παρείχαν προηγούμενα στις άπόψεις και τά έπιτεύγματά μου οι ίδιοι αυτοί άνθρωποι κι όργανώσεις.»¹³

Λίγο πριν άπ' αύτήν τήν πρώτη περίοδο τής έξορίας του, στην όποία έμελλε νά γραφτούν τά δοκίμια πού ακολουθούν, ό Ράιχ άρχισε νά σκέπτεται πιά κριτικά τόν αντίκτυπο πού είχαν οι ιδέες του πάνω στους γερμανούς εργάτες και φοιτητές. Ό βαθμός τής άνταπόκρισης πού προκάλεσαν οι ιδέες του, χρησίμεψε για νά ώθήσει τό θέμα τής πολιτικής βιωσιμότητας τής τοποθέτησής του σέ κάποιο συμπέρασμα, ιδιαίτερα μόλις πλάτυνε τό χάσμα άνάμεσα στό Ράιχ και τούς αντίπαλους του μέσα στό ΚΡD. Άλλά, παρά τούς μεγάλους άριθμούς των ανθρώπων πού παρακολουθούσαν τις σεξο-πολιτικές συγκεντρώ-

σεις, ο διχασμός ανάμεσα στη σεξουαλική και στην οικονομική πολιτική, εμπόδιζε τό Ράιχ ν' αναπτύξει μιά Ικανοποιητική ταξική πολιτική μέσα απ' τή σεξο-πολιτική του προπαγάνδα. Αυτός ο διχασμός, όπως έχουμε δείξει, υπήρξε μιά συνέπεια τής σταλινικής διαστρέβλωσης του μαρξισμού, πού κυριαρχούσε στις απόψεις τόσο του Ράιχ, όσο και των αντιπάλων του στο ΚΡΔ, ως τήν κατάληψη τής εξουσίας απ' τούς Ναζί, στά 1933.

Τελικά, οι κριτικές του Ράιχ γιά τό ΚΡΔ, παράλο πού ήταν εξαιρετικά σημαντικές, υπήρξαν πολύ άτελεις κι ήρθαν πολύ άργά. Σάν άποτέλεσμα, παραπήθηκε απ' τά ίδια του τά πολιτικά συμπεράσματα σχεδόν τόσο γρήγορα όσο τά διατύπωσε.

Ανατρέχοντας σ' αυτή τήν περίοδο, στίς άρχές τής δεκαετίας του ' 50, ο Ράιχ επέστρεψε άπλώς σέ μιά άναθεωρημένη έρμηνεία τής παλιάς του στάσης άπέναντι σ' αυτό τό διχασμό κι έξήγησε τήν άποτυχία του μέ καθαρά σεξολογικούς όρους, ύπογραμμίζοντας τήν άπό μέρους του συνακόλουθη άπόρριψη κάθε πολιτικής μέσα στή διαδικασία:

«Δίχως νάχω καμιά πρόθεση προκάλεσα τήν έχθρότητα τών πολιτικών κομμάτων. Τά τελευταία αισθάνθηκαν τή δύναμη αυτού κι άρχισαν νά φοβούνται ή νά ζηλεύουν. Οι συγκεντρώσεις τους ήταν άνιαρές. Μιλούσαν γι' αυτό και κείνο, γιά τό όποιο και παρόμοια πράγματα. Οι άνθρωποι δέν έδειχναν ένδιαφέρον. Όταν έρχονταν στίς συνκεντρώσεις μας εύρισκαν έρμηνευμένη όλόκληρη τήν προσωπική, συναισθηματική ζωή. Αυτό δημιούργησε ύπερβολικό ανταγωνισμό. Συνέθηκε τόσο γρήγορα, ύπερβολικά γρήγορα. Η δυναμική του ήταν φοβερή, ιδιαίτερα στό Βερολίνο. Έτσι, γιά ν' άπαντήσω στό έρώτημά σας άναφορικά μέ τό πόσο μακριά προχώρησα, προχώρησα ύπερβολικά μακριά.

Έδώ, θάθελα νά εκφράσω μιά προειδοποίηση γιά κάθε μελλοντικό κίνημα ψυχικής ύγιεινής: *Ποτέ μή τό κάνετε μέ πολιτικό τρόπο!* Οι άνθρωποι θά ένθουσιαστούν πολύ μ' αυτό. Θά έξαφθούν. Άλλά οι δομές τους δέν θ' άκολουθήσουν. Η χαρακτηρισροδομή δέν μπορεί ν' άκολουθήσει. Τότε έχετε προβλήματα».¹⁴

Η πιό χτυπητή διαφορά ανάμεσα στίς τελευταίες άπόψεις και στίς στάσεις πού υιοθετήθηκαν απ' τόν Ράιχ, είναι πώς αυτή τήν τήν έποχή ο τελευταίος δέν ένδιαφερόταν καθόλου νά χιράξει μιά όροθετική γραμμή ανάμεσα στή σεξουαλική πολιτική

καί σέ κάθε άλλη μορφή πολιτικής δραστηριότητας, αλλά αντίθετα, νά παγκύσει τήν άκριθή λειτουργία τής σεξο-πολιτιστικής του κριτικής σέ σχέση μέ τίς υπάρχουσες μορφές πολιτικής δραστηριότητας καί νά ένωματώσει μάλλον έτσι τήν σεξουαλική του άνάλυση, παρά νά τήν αντικαταστήσει μέ άλλες μορφές ταξικής πάλης. 'Η άποτυχία του νά τό πραγματοποιήσει δέν μπορεί νά φορτωθεί άποκλειστικά σ' αυτόν, παρόλο πού μόλις άπομονώθηκε πολιτικά, έγινε πολύ φανερή ή στενότητα τής κατανόησής του γιά τήν ταξική φύση τής Ιστορικής εξέλιξης.

Όμως άν ό Ράιχ στάθηκε άνίκανος νά προσφέρει όποιαδήποτε άπάντηση γιά ν' αντιμετώπισει τήν άνοδο τού φασισμού, δέν ύπάρχει καμιά άμφιβολία πώς, αντίθετα μέ τούς άριστερους του άντιπάλους, διατύπωσε τουλάχιστον μερικά άπ' τά συναφή έρωτήματα.

Διαμέσου τής άνάλυσής του γιά τήν πολιτιστική έλεη τού φασισμού, διαισθάνθηκε πώς τό βάθος τών καπιταλιστικών άντιφάσεων πού είχαν γενήσει αυτό τό νέο «στάδιο» τού καπιταλισμού, άντικατοπτρίζονταν στήν κοινωνική ύποταγή τών έργαζομένων καί μέ τή σειρά τους μερικές ομάδες γερμανών έργατών αναγνώρισαν τήν αξία τής άνάλυσής του:

«Ένώ οί πολιτικοί, κομματικοί, εκπρόσωποι τού Μαρξισμού κρύβονταν πίσω άπό πυκνά σύννεφα αύταπάτης, ή πολιτική ψυχολογία συνέδεσε λογικά Ισχυρές, τεκμηριωμένες καταστάσεις σέ μιά έννοποιημένη εικόνα. Αισθάνθηκα περισσότερο σάν τό έκτελεστικό όργανο μιάς όρισμένης λογικής παρά σάν ένας σοφός διανοητής πού βγάξει επιστημονικά συμπεράσματα καί νοικύθει «άνώτερος».¹³ Παρόλο πού ό Ράιχ περιγράφει τόν έαυτό του σάν τό «έκτελεστικό όργανο μιάς όρισμένης λογικής», ό όρισμός πού δίνει στόν πολιτικό του ρόλο, προσεγγίζει τά όρια τού μισο-μυστικισμού ένός «έκλεκτού» ήγήτη.

'Η αξιολογήσή του γιά τή φύση τής πολιτικής κρίσης στή Γερμανία, όδηγεί στήν άποφασιστική διατύπωση ότι αύτή τήν εποχή στή Γερμανία «ύπήρχε ένας διχασμός άνάμεσα στήν οικονομική καί τήν ιδεολογική ανάπτυξη». 'Η «λογική» στήν όποία αναφέρεται είναι βέβαια ή ανάπτυξη τών άσυνειδητων οικονομικών δυνάμεων, τήν ιδεολογική έκφραση τών όποίων βλέπει μέσα στήν ύποσυνείδητη έλεη τής φασιστικής προπαγάνδας.¹⁶ 'Ο τομέας τής συνείδησης κυριαρχείται άπό τήν

άποστεωμένη σοσιαλιστική ιδεολογία και την πολιτιστική κυριαρχία, πού άπορρέει άπ' τήν επέκταση τής ύλικής θάσης του κεφαλαίου στη δεκαετία του ' 20. Όντας ικανός ν' άνχνεύσει αυτή τήν εξέλιξη διαμέσου του κοινωνικού ύποσυνείδητου τής εργατικής τάξης, πού ύπόκειται σ' αυτή τή διαδικασία, διαχωρίζει τήν πολιτική του άξιολόγηση για τήν άπειλή του φασισμού άπ' τό ιδεολογικό δόγμα και τήν άδιαλλαξία τών θεωρητικών του ΚΡD.

Υπογραμμίζοντας μία κάποια άνταπόκριση, αυτή τήν εποχή, για τους κινδύνους πού συνεπάγονται οι ψεύτικες «λύσεις», οι όποιες ήταν άποτέλεσμα μιας κακοχωνεμένης σεξοπολιτικής έκστρατείας, γράφει για ένα γεγονός πού διαδραματίστηκε μόλις πήγε έξωρια, σέ μία σύντομη επίσκεψη στήν Αύστρια, στα τέλη του 1933:

«Η φοιτητική όργάνωση του Αύστριακού σοσιαλιστικού κόμματος μέ προσκάλεσε νά δώσω μία διάλεξη. Παρουσίασα ότι ήξερα όσο καλύτερα μπορούσα, αλλά δέν είπα τίποτα για τίς πολιτικές συνέπειες. Δέν θόχε καμιά άξια. Ήταν ένα πολύ βαθύ πρόβλημα για νά μπορέσει νά κατανοηθεί και ν' άφομοιωθεί ούσιαστικά μέσα σ' ένα τόσο σύντομο χρόνο. Όλοι όμως κατάλαβαν τό «σχίσμα» μέσα στήν ιστορική εξέλιξη. Άρνήθηκα νά θγάλω τά πολιτικά συμπεράσματα, όταν μέ προκάλεσαν νά τό κάνω μερικοί φίλοι πού τό γνώριζαν. Όχι έπειδή υπήρχαν άστυνομικοί μέσα στήν αίθουσα, αλλά γιατί άπόρριπτα τήν ιδέα νά θγάλω μόνο λόγους, δίχως νά προσφέρεται όποιαδήποτε εύκαιρία για νά δημιουργηθεί επίσης ένα πραγματικό κίνημα. Ήδπρεπε πρώτα νά διαλυθούν πολλές άυταπάτες άναφορικά μέ τήν πολιτική, τή φύση του κόμματος και τής «ταξικής πάλης», για νά μπορέσει ν' άντιμετωπιστεί σοβαρά ή μαζική ψυχολογία.»¹⁷

Ή ιστορία του σεξο-πολιτικού κινήματος έκτίθεται άπ' τόν ίδιο τό Ράιχ σ' ένα άπ' τά δοκίμια αυτού του βιβλίου. Ή άπόπειρά του νά καταπιαστεί μέ μερικές άπ' τίς «πολλές άυταπάτες», στις όποιες αναφέρθηκε παραπάνω, διαδραματίστηκε στους μήνες πού άκολούθησαν τήν άναχώρησή του άπ' τή Γερμανία. Στο δοκίμιό του «Τί είναι Ταξική Συνείδηση;», πού γράφτηκε στις άρχές του 1933, έγραψε (δείχνοντας επίσης τήν τοποθέτηση μέ βάση τήν όποία γράφτηκε ένα μέρος άπ' τό άκόλουθο ύλικό):

«Σ' αυτή τή μπροσούρα εξακολουθούσα νά υιοθετώ μία θέση υπέρ του Κομμουνιστικού κινήματος, αλλά κι ενάντια, ήδη, στον Κομμουνιστικό μηχανισμό. Συνέχιζα νά αισθάνομαι σάν όπαδός. Ή τοποθέτησή μου ήταν μία παρεξηγημένη και άσχημα αντιμετωπιωμένη αντίθεση. Οι συνέπειες τής κριτικής του «Κόμματος» δέν έχουν άκόμα εξαφανιστεί.

Ή αναζητούσα μία νέα επαναστατική κοινωνική όργάνωση, πού θάταν πρόθυμη νά θγάλει χρήσιμα διδάγματα άπ' τήν καταστροφή. Πολλές άπ' τίς πολιτικοψυχολογικές μου δηλώσεις εκείνης τής εποχής, είχαν σάν άφετηρία αυτό τό γεγονός. Αυτό άπαιτούσε παραπέρα έμπειρίες γιά ν' άπελευθερωθώ άπ' αυτές τίς χιμαιρες - γιά νά συνειδητοποιήσω ότι είχε γεννηθεί τό πρόβλημα τής ανθρώπινης όργάνωσης γενικότερα κι όχι μόνο του ενός ή του άλλου άπ' τά παλιά πρότυπα. Ή εξέλιξη τής Σοβιετικής Ένωσης σέ μία αντίδραστική κατεύθυνση, φάνηκε καθαρά μόνο γύρω στά 1934. Σήμερα ξέρω πώς, επιπρόσθετα σ' αυτά τά πραγματικά κίνητρα, μέ έμπόδιζε ένας βαθύς φόβος να μή μείνω δίχως όργάνωση, δηλαδή, άστεγος.

Δέν ήθελα ν' άπαρνηθώ έτσι άπλά, πάνω άπό δέκα χρόνια επένδυσης σέ ένεργεια και δουλειά, μέσα σέ μία πολιτική όργάνωση».¹⁰

Άφού έγκατέλειψε τή Γερμανία, ό Ράιχ έγκαταστάθηκε στή Δανία όπου έξασκούσε τό επάγγελμά του ό Δρ. Leunbach, μέλος του Σέξ Πόλ και πρῶην πρόεδρος του Διεθνούς Συνδέσμου γιά τή Σεξουαλική Μεταρρύθμιση. Ό Leunbach έμελλε νά συνεισφέρει στο νέο σεξο-πολιτικό περιοδικό του Ράιχ και ν' άποτελέσει μέλος τής συντακτικής έπιτροπής του. Ό τίτλος του περιοδικού ήταν «Zeitschrift für Politische Psychologie und Sexualökonomie».

Προβλήματα άνανέωσης του διαβατηρίου του μέ τίς Δανικές άρχές και μία έχθρική έκστρατεία, άπό μέρους μερικών Δανικών έφημερίδων, ενάντια στις σεξουαλικές θεωρίες του «μυστηριώδους» Γερμανού γιατρού, μία έκστρατεία στή διάρκεια τής όποίας ό Ράιχ ζήτησε τή βοήθεια του Φρόουντ αλλά δέν τήν έλαθε, οδήγησαν στήν άναχώρησή του γιά τό Μάλμο τής Σουηδίας, όπου εργάστηκε στήν εταιρεία τής Έλσας Λίντεμπεργκ, μιάς Γερμανίδας μπαλαρίνας μέ τήν όποία έζησε σ' όλόκληρη τήν περίοδο τής έξορίας του.

Πέρασαν 6 μήνες στο Μάλμο, στή διάρκεια των όποιων ό

Ράιχ συνειδητοποίησε την ανάγκη έκδοσης ενός περιοδικού:

«Δέν μπορούσα ν' αντέξω γιά πολύ τήν έλλειψη ενός έκδοτικού όργάνου. Πολλές έργασίες περίμεναν νά δημοσιευτούν. Ύπήρχε πιεστική ανάγκη νά εκτεθούν διάφορα προβλήματα τής πολιτικής ψυχολογίας. Ήξερα ότι κανένα περιοδικό ή έκδοτικός οίκος, δέ θά δεχόταν έργασίες άπό μένα. Ίπιπλέον, επιθυμούσα νάμαι ανεξάρτητος. Ό έκδοτικός οίκος γιά τή σεξουαλική οικονομία, δημιουργήθηκε κάτω άπ' τήν εποπτεία ενός γερμανού μετανάστη στήν Κοπενχάγη. Κάλεσα νά έρθει ένας δάσκαλος πού είχε δουλέψει μαζί μου στό Βερολίνο κι ό όποιος είχε χρεωκοπήσει οικονομικά στά 1933. Ίπρόκειτο ν' αναλάβει τό περιοδικό μας.»¹⁹ Μεταξύ του 1934 και του 1937, εκδόθηκαν 4 τόμοι αυτού του περιοδικού, άπ' τούς όποιους προέρχεται όλο τό ύλικό αυτού του βιβλίου. Στά 1937 τό περιοδικό έπαψε νά εκδίδεται.

Ή ανίχνευση τής περιόδου τών Ιστορικών τάσεων στή σημερινή συγκυρία, ή ή παρουσίαση μιås καθοριστικής έκτίμησης τής συνεισφοράς του Ράιχ στό επαναστατικό κίνημα, ξεπερνάει τά όρια αυτής τής εισαγωγής. Ούτε επιδικώκουμε ν' άποκρύψουμε τούς περιορισμούς και τίς αντιφατικές πλευρές τών κειμένων του Ράιχ αυτής τής περιόδου ή νά τόν εμφανίσουμε σάν ένα άνθρωπο πού μπορεί νά δώσει όλες τίς άπαντήσεις. Αυτό πού θίγει αυτή ή εισαγωγή είναι τόσο εκείνες οι πλευρές του προβλήματος τής ταξικής συνείδησης πού παρέλειψε νά εξετάσει, όσο κι εκείνες πού όντως εξέτασε ή εκείνες πού εξερεύνησε γιά πρώτη φορά.

Ή εκείνες οι «μαρξιστικές» πολιτικές πού τόσο σακάτεψαν τή γερμανική εργατική τάξη κι ένάντια στίς όποιες πολέμησε τελικά ό Ράιχ, εμφανίζονται πάλι δίπλα μας. Ή Σταλινική κληρονομιά άπέχει πολύ άπ'τό νάσαι θαμμένη κι ό Ισχυρισμός πού προβάλλουν σήμερα διάφορες ένεργητικές «μαρξιστικές» ομάδες, πώς ή δραστηριότητα κι ή ανάλυσή τους είναι επαρκής γιά τά καθήκοντα μέ τά όποια θρίσκεται άντιμέτωπη ή διεθνής εργατική τάξη, μέσα στήν πάλη πού επέκτείνεται συνεχώς, πρέπει νά ζυγιστεί μ' όλα εκείνα τά γεγονότα και τίς τάσεις πού εμφανίζονται αυτόν τόν αιώνα μέσα στήν ταξική πάλη, τά όποια ύποδηλώνουν κάτι διαφορετικό. Πολλά στοιχεία τής πολιτικής κρίσης, πού γέννησε τά ακόλουθα δοκίμια, θρίσκουν σήμερα τόν άπόηχο ή τ' αντίστοιχά τους - οι άκαμπτοι διαχω-

ρισμοί ανάμεσα στη βάση και τό εποικοδόμημα κι ανάμεσα στην «οικονομία» και στον «πολιτισμό» – ή συζήτηση μιάς εγκλωβισμένης σεξουαλικότητας, σαν ξεχωριστής από άλλες ταξικά δημιουργικές και παραγωγικές κοινωνικές ενέργειες, ή μηχανιστική ταύτιση της πείνας με τη φτώχεια, σά μοναδικών «μηχανισμών» της ταξικής εξέγερσης, ή σύγχυση αναφορικά με τό ρόλο της πνευματικής παραγωγής, πού προέκυψε απ' τή μοίρα τών διανοούμενων μέσα στό Σταλινισμό, ή κρίση της συνείδησης πού αποκαλύφθηκε με τήν προσχώρηση αμέτρητων πυρήνων του ΚΡΔ στις τάξεις τών Έθνικοσοσιαλιστών, στό 1932 και 1933, ή απόρριψη τών «μή παραγωγικών» στρωμάτων της εργατικής τάξης απ' τήν όρθοδοξία του κόμματος, έπ' όσον είναι προλετάριοι Ικανοί νά επιδοθούν σέ βασικά πολιτική δραστηριότητα (τήν όποία ακολουθήσε ό αποκλεισμός τών γυναικών, από κάθε τής δημόσιας ζωής, απ' τους Ναζί).

Ή πάλη ενάντια στη σεξουαλική βάση της πολιτιστικής και οικονομικής καταπίεσης κι εκμετάλλευσης και για μιά κοινωνική αλληλεγγύη πού συμπεριλαμβάνει τήν επιδοκίμασία του κοινωνικοποιημένου σεξουαλικού ένστίκτου, είναι αναπόσπαστα δεμένη με τήν πάλη ενάντια σ' ένα κοινωνικό σύστημα πού βασίζεται πάνω στη μισθωτή εργασία και τήν εκμετάλλευση της ανθρώπινης ενέργειας, σαν εργατικής δύναμης, με σκοπό τό κέρδος. Καθώς αυτή ή πάλη αποκτάει μιά νέα ένταση, τά πολιτικά κείμενα του Ράιχ θά βρϊόκουν τή θέση τους μέσα στό όπλοστάσιο του επαναστατικού κινήματος, ενώ οι συνεισφορές τών θεωρητικών του ΚΡΔ έχουν από καιρό λησμονηθεί.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΕΞ - ΠΟΛ

Εισαγωγή

Τό παρακάτω άρθρο²⁰ δημοσιεύτηκε στην «GEGAN-GRIFF» τής 17-1-34:

«Πού οδηγεί ό Σιχταρισμός».

Πληροφορηθήκαμε πρόσφατα τήν κυκλοφορία τής «Μαζικής Ψυχολογίας τού Φασισμού» τού Βίλχελμ Ράιχ. Ένας σύντροφος μās έστειλė τήν ακόλουθη κριτική ανασκόπηση: «Τό βασικό σημείο πού πρέπει νά έντοπιστεί είναι ό τίτλος «Μαζική Ψυχολογία τού Φασισμού» είναι παραπλανητικός: ό Ράιχ δέ μās προσφέρει καμιά ανάλυση τών συγκεκριμένων φασιστικών μεθόδων προπαγάνδας κι ακόμα λιγότερο μιά έκθεση τής όπωσδήποτε εξαιρετικά ένδιαφέρουσας διαλεκτικής σχέσης ανάμεσα στην προπαγάνδα και τήν τρομακρατία. Αυτό πού βρίσκουμε αντίθετα (ξέχωρα άπ' τίς τετριμμένες φρούδικές φόρμουλες πού αποδείχνονται σέ σχέση μέ τόν εθνικοσοσιαλισμό, αλλά και πού ισχύουν εξίσου γιά κάθε μορφή πολιτιστικής αντίδρασης) αποτελεί μιά επανάληψη δυό γεγονότων μέ τά όποια είμαστε εξοικεωμένοι άρκετά ίκανοποιητικά: πρώτον, όπι ή έπιτυχία τού Χίτλερ είχε σάν αποτέλεσμα νά προσχωρήσουν σ'αυτόν ένα πλθθος μικροαστοί, μερικοί άπ' τούς όποιους θεωρούν τόν έαυτό τους άκόμα και «Κομμουνιστή» όπως ό Ράιχ, δεύτερον, όπι οι έπιστημονικές μισο-αλήθειες, δογματο-

ποημένες σέ βαθμό μυστικισμού, άκόμα και μέσα στό βασίλειο τής έπιστήμης, όταν εφαρμόζονται στίς κοινωνικές συνθήκες παίρνουν αύτή τή σεχταριστική απόχρωση, πού χαρακτηρίζει τήν άναπαραγωγή τών προϊόντων τής άστικής παρακμής μέσα στό εργατικό κίνημα άπ' τήν εποχή του Εύγένιου Ντύριγκ, άποκτώντας έτσι μιά στενή ιδεολογική συγγένεια μέ τό φασισμό.

Ένδιαφερόμενος νά δείξει τίς «τρομερές» συνέπειες τής παραμέλησης του προσωπικού του χόμπυ, ο Ράιχ χρησιμοποιεί φυσικά τή σοσιαλδημοκρατική θεωρία τής «άποτυχίας του εργατικού κινήματος», άναφερόμενος άπερίφραστα στό Κομμουνιστικό Κόμμα. 'Η έπιτυχία του Χίτλερ του έχει προξενήσει μιά τόσο ισχυρή εντύπωση άστε συγχέει τό όργανο μέ τούς φορείς του χρηματιστικού κεφαλαίου κι ύποκλίνεται μέ σεβασμό μπροστά στά θλιβερά παραμελημένα «μεσοία στρώματα», πού «άν κι όχι μακροπρόθεσμα, μολοντούτο μπορούν και πραγματικά γράφουν ιστορία γιά ιστορικά περιορισμένες περιόδους, όπως άποδειχουν τό Ιταλικό και τό γερμανικό φασιστικό κίνημα». 'Ο Ράιχ δείχνει τόν ίδιο σεβασμό, γιά τούς «ηγέτες τών ξεγεγερμένων γερμανικών μεσοίων στρωμάτων» και γιά τόν ίδιο τόν κύριο Χίτλερ, ο οποίος, σύμφωνα μέ μιά άνάλυση τής προσωπικότητάς του, «έξαπατάει τό λαό μόνον άντικειμενικά... 'Υποκειμενικά, ή φανατική του ύποστήριξη στό γερμανικό Ιμπεριαλισμό πηγάζει άπό έντιμες πεποιθήσεις» - λές και δέν μπορούσε νά εξαπατήσει συνειδητά τίς μάζες ένας γνήσιος πράκτορας του Ιμπεριαλισμού. 'Η σελίδα 20 μάς λέει ότι ο φασισμός δέ μπορεί νάναι ένα άπλό όργανο του χρηματιστικού κεφαλαίου «γιά τόν ίδιο άκριβώς τό λόγο ότι άποτελεί ένα μαζικό κίνημα». Αύτά τά λίγα παραδείγματα έλπίζουμε ότι θά βοηθήσουν ν' άπομακρυνθεί ο κύριος Ράιχ άπ' τίς εργατικές όργανώσεις στίς όποιες λαθεμένα έγινε δεκτός.

'Η κριτική του Ράιχ έχει σάν άφετηρία τό πασίγνωστο γεγονός ότι όσο ή άστική τάξη είναι ή άρχουσα τάξη, είναι ικανή νά διαποτίζει μέ τήν ιδεολογία της μεγάλα στρώματα τών καταπιεζόμενων τάξεων. «'Ανακάλυψε» ότι όριακά στρώματα του προλεταριάτου - όπως οι εργαζόμενοι στό σπίτι, οι ύπηρέτριες, οι υπάλληλοι γραφείων κλπ, άναπτύσσουν μιά μικροαστική ιδεολογία κι άναζητεί τήν «έξήγηση» τής «παράλογης συμπεριφοράς τής μικροαστικής τάξης» δηλαδή, τής συμπερι-

φοράς πού δέν έχει φωτιστεί άπ' τήν επαναστατική συνείδηση, στά άπωθημένα σεξουαλικά τους συμπλέγματα.

Τό εργατικό κίνημα άμάρτησε κάνοντας τίς ύλικές ανάγκες τών έκμεταλλευόμενων κεντρικό σημείο τής προπαγάνδας του, παραβλέποντας τό «βασικό πρόβλημα στό πολιτιστικό μέτωπο, τό σεξουαλικό πρόβλημα». Σύμφωνα μέ τό Ράιχ, οι οικονομικές και πολιτικές λύσεις μπορούν νά χρησιμοποιηθούν μόνο γιά τόν προσηταιρισμό τοῦ βιομηχανικού προλεταριάτου, τό όποιο έχει «όπως και νάχει τό πράγμα άριστερό προσανατολισμό» – οι άδιάφορες μάζες μπορούν νά κερδηθούν άν τούς άποκαλυφθεί ή σεξουαλική τους μιζέρια κι άπεικονιστεί μιά «μπολσεβίκικη πολιτιστική» κατάσταση άπερίοριστης έλευθερίας, πού δλοι μας άναγκωρίζουμε ότι άντλεί τήν ψυχολογική τής καταγωγή μέσα άπ' τίς έκδηλώσεις τής άστικής παρακμής και τήν άναπαραγωγή ή όποία, σύμφωνα μέ τόν «Κομμουνιστή» Ράιχ, άποτελεί τό θαλέ τής Χιπλερικής προπαγάνδας. Και πληροφορούμεθα μέ κάθε σοβαρότητα πώς οι χριστιανοί εργάτες μπορούν νά κερδηθούν καλύτερα, άν τούς άποδειξουμε, όπως δείχνει ένα όλόκληρο κεφάλαιο, ότι ή Έκκλησία τους είναι μιά όργάνωση πού έχει σά σκοπό τήν καταπίεση τής σεξουαλικότητάς τους. 'Ο Ράιχ κι ή συμμορία τών φίλων του άπειλούν τελικά ότι θα πολεμήσουν «τούς κοινωνικούς και οικονομικούς πολιτικούς τοῦ προλεταριάτου», οι όποιοι δέν μπορούν ή δέ θα δεχθούν αυτές τίς άνοησίες, «μέ τίς ίδιες μεθόδους πού χρησιμοποιούμε ενάντια στήν Έκκλησία και τήν πολιτική αντίδραση». Αυτήσου μας!»

R.G

'Η Deutsche Volkszeitung τής 20-4-34, προχώρησε τόσο πολύ ώστε νά δημοσιέψει τό ακόλουθο άρθρο:

**«Πώς ή σεξουαλική άναστολή όδήγησε τό Γ' Ράιχ
έναντίον μας»**

«'Ο Δρ. Βίλχελμ Ράιχ, ό επαγγελματίας θεωρητικός και σεξουαλικός οικονομολόγος, πού πρίν από λίγα χρόνια έγινε γνωστός χάρη στήν άπόπειρά του ν' άναθεωρήσει τόν Ιστορικό ύλισμό, ένωματώνοντας τή σεξουαλική παράρμηση, σάν καθοριστικό παράγοντα μέσα στήν Ιστορία, μέσα στίς παραγωγι-

κές δυνάμεις, έχει εμφανιστεί ξανά μ' ένα νέο βιβλίο τή «Μαζική Ψυχολογία τού Φασισμού». Για κείνους άπ' τούς άναγνώστες μας πού δέν ξέρουν ήδη αύτό τόν προφήτη τού αέξ, άς σημειωθεί ότι σύμφωνα μέ τό Ράιχ, ό Μάρξ κι ό Ένγκελς δέν μπορούσαν νά ξέρουν γιά τή σεξουαλική παρόρμηση, γιατί τήν εποχή εκείνη δέν ύπήρχαν τά έργα τού Φρόυντ. Ό Ράιχ έχει δημοσιέψει επίσης ένα βιβλίο όπου ύποδείχνει ένα άπόλυτα άποτελεσματικό τρόπο γιά νά όργανωθεί τό νεολαιίστικο κίνημα πάνω σέ μιά μαζική βάση. Υποστηρίζει ότι οι νέοι πρέπει νά άσχολούνται λιγότερο μέ τήν πολιτική και τήν πάλη ενάντια στήν οίκονομική μιζέρια και περισσότερο μέ τήν πιό έλεύθερη ίκανοποίηση τών σεξουαλικών τους επιθυμιών. Έκείνη τήν εποχή ό Ράιχ έμελλε νά ύποστεί τήν πιό πικρή άπογοήτευση, βλέποντας τήν άχάριστη νεολαία νά άγνοεί τίς καλοπροαίρετες προσπάθειές του. Παρέμενε άπομονωμένος μαζί μέ τίς προτάσεις του, ένας παραγνωρισμένος έρημίτης τού έρωτα μέσα στή σεξουαλική έρημιά.

Αύτός ό άπτόητος γιατρός άναπτύσει στό νέο του βιβλίο, τήν παλιά, μονόπλευρη και λαθεμένη γραμμή του μέ άδιάλλακτη συνέπεια - σέ τέτοιο βαθμό πού εμφανίζεται σά μιά ξεκάθαρα άντεπαναστατική πολιτική: Άκόμα κι ό πρόλογος τού βιβλίου προδίδει τό γεγονός ότι στό ζήτημα τής ταξικής πάλης έχει υιοθετήσει μιά τοποθέτηση άντεπαναστατικού τροτσκισμού.

Άρχίζει μέ τή φράση: «Ή γερμανική εργατική τάξη έχει ύποστεί μιά μεγάλη ήττα...» κι ύποστηρίζει πώς ή εργατική τάξη περνάει μιά περίοδο πολιτικής ύφεσης. Αύτή ή άρνηση τών επαναστατικών προοπτικών, στολίζεται μέ συγκαλυμένες τροτσκιστικές συκοφαντίες ενάντια στό Κομμουνιστικό Κόμμα, όπως όταν γράφει ότι «ή πολιτική αντίδραση δέ θά νικηθεί μ' ένα γραφειοκρατικοποιημένο Κόμμα, αλλά μόνο μέ ψυχωμένους άγωνιστές κι εργατικές όργανώσεις τών οποίων ή έσωτερική δημοκρατική δομή επιτρέπει ν' άναπτύσσεται κάθε πρωτοβουλία».

Άν ό πρόλογος εμφανίζει τό Ράιχ σάν ένα άντεπαναστατή τροτσκιστή, ή «έπαστημονική» του άνάλυση παραμένει συνεπής μέ τήν τοποθέτησή του. Έτσι ό Ράιχ άπαντάει στό έρώτημα, πώς συνέβηκε νά στραφεί στό φασισμό ή μικροαστική τάξη, μέ τά ακόλουθα λόγια:

«Η σεξουαλική αναστολή επηρεάζει ψυχολογικά το οικονομικά καταπιεσμένο άτομο, ώστε το τελευταίο ενεργεί, αισθάνεται και σκέπτεται ενάντια στα υλικά του συμφέροντα»(σ.54). Χρειάζονται οι Σοσιαλδημοκράτες μία καλύτερη υπεράσπιση; Γιατί αυτοί ήταν εκείνοι που άναχαίτισαν με τη διασπαστική τους πολιτική, την ισχυρή μαζική δράση που θα οδηγούσε την άμφιπαλαντευόμενη μικροαστική τάξη στο πλευρό της αντιφασιστικής πάλης, γιατί είναι ακριβώς στη φύση της μικροαστικής τάξης να πηγαίνει με το μέρος εκείνου που της φαίνεται ισχυρότερος σε καιρούς κρίσης και γι αυτό ακριβώς το θέμα είναι που εύθύνεται ή ηγεσία του S.P.D. 'Αλλά όχι, υποστηρίζει ο νέος υποστηρικτής του σοσιαλφασισμού, δεν πρέπει να κατηγορούμε «τόσο πολύ την πολιτική της Κομματικής ηγεσίας, όσο τη συλλογική ψυχολογική βάση του εργαζόμενου πληθυσμού». (σ.110) 'Ο εργαζόμενος πληθυσμός υποτίθεται ότι υποφέρει τόσο πολύ απ' τη σεξουαλική αναστολή ώστε είναι άνικανος να πολεμήσει το φασισμό.

'Ο Ράιχ προσφέρει ακόμα έναν όρισμό του φασισμού σάν την «ιδεολογική εξέγερση μιάς κοινωνίας θανάσιμα άρρωστης τόσο από σεξουαλική όσο κι απ' οικονομική σκοπιά, ενάντια στις προβληματικές αλλά καθορισμένες τάσεις του Μπολσεβικισμού απέναντι τόσο στη σεξουαλική όσο και στην οικονομική ελευθερία». (σ.94)

Στό Φασισμό, επομένως, δεν αντιμετωπίζουμε μία τρομοκρατική ταξική δικτατορία τών πιο αντιδραστικών και σωβινιστικών στοιχείων του χρηματιστικού κεφαλαίου, αλλά μία εξέγερση (ποιά ή τί συγκεκριμένα είναι μία εξέγερση;), που αποβλέπει στην ελευθερία - ενάντια στις μπολσεβίκικες τάσεις! Είναι δύσκολο να χωνέψουμε τόσες άνοησίες σε μία δόση. Καμιά ταξική σκοπιά, τίποτα σχετικά με την πολιτική καταπίεση, ο Μπολσεβικισμός θεωρείται σάν κάτι έξω απ' την κοινωνία (κάτι άσιατικό;) σά μεροληπτικό μόνο θέμα, καμιά άναφορά στη δύναμη του προλεταριακού κινήματος που άνέρχεται σε εκατομμύρια και, σ' αντάλλαγμα, όλα σκεπάζονται μέσα στην μπαγάπικη σάλτσα της σεξουαλικότητας.

'Ετσι συνεχίζει. Οι ρατσιστικές θεωρίες του Χίτλερ δέ γεννιούνται στα πλαίσια του έθνικισμού, βουτηγμένου μέσα στην ιδεολογική προετοιμασία για τόν πόλεμο. 'Ο Ράιχ επικαλείται τόν Ρόζεμπεργκ σά μάρτυρα για τό γεγονός ότι ο «πυρήνας

της φασιστικής ρατσιστικής θεωρίας είναι η άνησυχία κι η δειλία μπροστά στην αισθησιακή σωματική σεξουαλικότητα.» 'Η σβάστικα είναι άξιοσημείωτη καθώς αποτελούσε αρχικά ένα σεξουαλικό σύμβολο πού ακόμα και σήμερα «έξασκει μιά τρομερή γοητεία πάνω σέ κατάφωρα άσυνείδητα ψυχολογικά στρώματα, άναγκαστικά όσο πικó αποτελεσματική είναι, τόσο πικó σεξουαλικά άνικανοποίητο, συνείδητά ή άσυνείδητα, είναι τό ύποκείμενο». (σ.153) 'Η τρομερή γοητεία πού έξάσκησε ή σβάστικα πάνω στον καθολικό κλήρο, πού ύποχρεώθηκε σέ άποχή, γίνεται πολύ φανερή μόλις τώρα.

'Ας παραλείψουμε τώρα ότι άλλα έντυπωσιακά παρουσιάζει ό Ράιχ άναφορικά μέ τήν οίκογένεια, τήν 'Εκκλησία, τή θρησκεία. Τά σερβίρει όλα μέ σεξουαλική σάλτσα. Δέν ύπάρχει ούτε ένα πολιτικό, οικονομικό ή άλλο φαινόμενο πού νά μή τό μετράει στή ζυγαριά του τής άνικανοποίητης σεξουαλικότητας.

Ξέχωρα άπ' όλα τά συμπλέγματα του, ό σεξουαλικός μας οικονομολόγος και ψυχαναλυτής δέν ύποφέρει ούτε άπό όλο το αισθημα πολιτικής κατωτερότητας, ούτε άπό δειλία. Προσφέρει μιά σεξουαλική υπεράσπιση στους σοσιαλφασίστες ήγέτες. 'Αποκρύπτει τόν ταξικό χαρακτήρα του φασισμού μέ μιά σκοτεινή κρούστα σεξουαλικότητας. Και, μή μένοντας ίκανοποιημένος άπ' αυτό, επιθυμεί επίσης νά διδάξει τό προλεταριάτο πώς νά ζυγίζει τήν άντιφασιστική πάλη. Κι έδώ, φυσικά, άκολουθεί τίς σεξουαλικές του κατευθύνσεις. «'Όποιος, λόγω χάρη, άντιλαμβάνεται τί σήμαινε στή Γερμανία του 1933, ένας παραπέρα περιορισμός τής προμήθειας τών άντισυλληπτικών, όπως συνέβηκε λίγο μετά - θ' άναγνωρίσει πώς ή έπαναστατική δραστηριότητα έβρισκε έδώ ένα πολύ εύκολότερο πεδίο δράσης, παρά στήν οικονομική σφαίρα». (σ.258)

Νά πώς έχουν λοιπόν τά πράγματα! 'Η πραγματική αντίσταση ένάντια στό φασισμό δέν προήλθε άπ' τους γενναίους εργάτες οι όποιοι, μέ κίνδυνο τής ζωής τους, έκδόσανε παράνομες εργοστασιακές έφημερίδες, αλλά άπ' τό διευθυντή διαφημίσεως τής Φρόμμ Ε.Π.Ε. Κι εκείνοι πού δέ συμφωνούν, κατά τή γνώμη του Ράιχ, δέν έχουν ιδέα πώς καθοδηγούνται τά μαζικά κινήματα: «Οι Κομμουνιστές δέν κατάλαβαν αυτή τήν κατάσταση κι έπιχείρησαν νά πολιτικοποιήσουν τους άπολιτικούς, κάνοντάς τους ένήμερους για κείνα μόνο τά οικονομικά τους συμφέροντα πού παρέμειναν άνεκπλήρωτα». (σ. 273)

Νά γιατί οι μάζες έτρεξαν στους Ναζί – γιατί δουλεύουν με λιμπνιτανά, δηλαδή, σεξουαλικά μέσα. (Άλλά προηγούμενα δέν είπε ό Κύριος Ράιχ ότι οι Ναζί προσελκύουν τίς μάζες εξαιτίας του φόβου των τελευταίων άπέναντι στην αισθησιακή σεξουαλικότητα;) Έτσι θά πρέπει νά κατηγορήσουμε κατά ένα μέρος τους Κομμουνιστές γιά τή νίκη του φασισμού, ύποστηρίζει ό άντεπαναστάτης σεξουαλικός οικονομολόγος, γιατί δέν κατάλαβαν πώς ν' ανατρέψουν τόν άστικό κόσμο μέ τή βοήθεια του σεξουαλικού μέσου.

Παραμένει όμως ένα μεγάλο έρώτημα στό όποιο ό Ράιχ εί-ναι άνίκανος ν' άπαντήσει: πώς συνέβηκε τότε νά κατακτήσει τή νίκη ό κομμουνισμός, παρά τήν άπό μέρος του «παραγνώ-ριση του σεξουαλικού προβλήματος»;

Ό Βίλχελμ Ράιχ άκολούθησε τό δρόμο του μέ συνέπεια. Άρχισε άναμιγνύοντας μαζί τό Μάρξ και τό Φρόυντ, ύστερα έπιχείρησε μιά άνοιχτή φρουδική άναθεώρηση του μαρξισμού, και τώρα σπεύδει νά βοηθήσει τους χρεωκοπημένους σοσιαλ-φασίστες και κακολογεί τό Κομμουνιστικό Κόμμα σέ Τροτσκι-στικό στυλ. Τό επαναστατικό εργατικό κίνημα τόν έχει θάψει· τώρα έχει προσαράξει εκεί όπου ή γραμμή του ήταν μοιραίο νά τόν οδηγήσει, στό άντεπαναστατικό τέλμα.

Ένώ πυρήνες του επαναστατικού εργατικού κινήματος δέν ένοικωσαν άποτροπισισμό γράφοντας: «ό Ράιχ έχει δημιουργήσει ήδη τήν προωπτική του φήμη», «ό Ράιχ άναπτύσσει τήν άντε-παναστατική του γραμμή τής σεξουαλικής πολιτικής», «ή νεο-λαία δέν ήθελε νάχει καμιά σχέση μέ τό Ράιχ», «ό Ράιχ θέλει ν' άντικαταστήσει τήν πολιτική οικονομία μέ τή σεξουαλική πολι-τική», τά γεγονότα δείχνουν τά άκόλουθα:

1. 'Η Κεντρική Έπιτροπή του ΚΡΔ είχε κι ή ίδια δεχτεί τίς άρχές πού είχε έπεξεργαστεί ό Ράιχ γιά τή σεξο-πολιτική δρα-στηριότητα. Έχοντας έξοικειωθεί άπό κοντά μέ τίς δυσκολίες πού πρόκυπταν άπ' τήν έλλειπή σεξο-πολιτική εκπαίδευση των πυρήνων, ξαναγύρισε στη γραμμή τής μικρότερης αντίστασης. Ό Ράιχ είχε μεγάλη επιτυχία άνάμεσα στους εφήβους εξαιτίας τής κατανόησης του γιά τήν πραγματική τους ζωή και τή σε-ξουαλική τους καταπίεση.

2. Τό Κόμμα, άπότυχε όλότελα νά οργανώσει τό κίνημα.

3. 'Η Θεωρία του Σέξ Πόλ, έπιθεβαιώθηκε στην πράξη άπ' τή ραγδαία αύξηση του κινήματος, ως ότου νά μεσολαθήσει ή

επέμβαση του Κομματικού μηχανισμού, παρά την ύπαρξη μιάς άσυνθήσιστης ανεπάρκειας των άρκετά εκπαιδευμένων πυρήνων.

4. Οι βασικοί λόγοι τής άποτυχίας του Κόμματος ήταν οι ακόλουθοι:

α) Οικονομίστικη έρμηνεία του μαρξισμού από πυρήνες του ΚΡΟ.

β) Άγνοια τής σεξουαλικής «έπιστήμης» και του τρόπου έφαρμογής τής μεθόδου του διαλεκτικού ύλισμού σέ νέους τομείς.

γ) Σεξουαλική αντίδραση μέσα στους κόλπους του (άσπική σεξουαλική ήθική κι άπόρριψη τής σεξουαλικότητας).

δ) Ή επίσημη σεξουαλική ιδεολογία του ΚΚΣΕ άποδεχθηκε ότι είναι περιοριστική.

ε) Ή άπόρριψη τής ψυχανάλυσης, δίχως νά εξεταστεί προηγούμενα ποιά άπ' τά δόγματα τής ήταν αντίδραστικά και ποιά έπαναστατικά, έμπόδισε τή σοβαρή κριτική κι ανάπτυξη τής.

ΜΕΡΟΣ Α

Ἡ ἱστορία τοῦ Σεξοπολιτικοῦ κινήματος ἀρχίζει μέ τίς ἐμπειρίες τῶν Βιεννέζικων κέντρων σεξουαλικῆς πληροφόρησης στήν περίοδο 1926 - 1930. Αὐτές οἱ πρώτες ἐμπειρίες πολλαπλασιάστηκαν ἀπ' τήν ὁμαδική πρακτική τῆς «Σοσιαλιστικῆς Κοινωνίας τῆς Βιέννης γιά Σεξουαλική Πληροφόρηση κ: Ἐρευνα» (1919 - 30). Μιά προσωρινή κριτική ἀνασκόπηση ἀποτελεσε ἡ διάλεξη, μέ τίτλο, «Ἡ Σεξουαλική Μιζέρια τῶν Ἑργατῶν», ἡ ὁποία δόθηκε στά πλαίσια τοῦ Γ' διεθνοῦς συνέδριου τῆς Παγκόσμιας Ἐνωσης γιά τή Σεξουαλική Μεταρρύθμιση, τό Σεπτέμβρη τοῦ 1930.

Σά συνέπεκα αὐτοῦ, ἀκολούθησε ἡ ἐπεξεργασία μιᾶς σεξοπολιτικῆς πλατφόρμας ἀπό μιά ἐπιτροπή ἐξουσιοδοτημένη ἀπ' τήν Παγκόσμια Ἐνωση. Τά μέλη αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς ἦταν ὁ Κ., ὁ Ζ., ὁ Κ. κι ὁ Ράιχ. Ἡ πλατφόρμα τήν ὁποία ἐπεξεργάστηκε ὁ Ράιχ εἶχε ὑποβληθεῖ, πρωτοῦ νά διεξαχθεῖ ἡ συζήτηση στήν Παγκόσμια Ἐνωση, στόν Κ., τόν σύμβουλο ἀγκιπρόπ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΡΔ. Τό τμήμα ἀγκιπρόπ προώθησε τό μανιφέστο στό ἱατρικό τμήμα τοῦ ΚΡΔ (τό ὁποῖο διευθυνόταν τήν ἐποχή ἐκείνη ἀπ' τοὺς Α., Β., Ρ., Μ. καί Φ). Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΚΡΔ δέχθηκε τό μανιφέστο μέ θάση μιά θετική ἀπόφαση ποῦ πῆρε τό ἱατρικό τμήμα. Ἐγιναν μόνο μερικές τροποποιήσεις μέ τή συγκατάθεση τοῦ Ράιχ.

Μέ τοὺς Λένινπαχ καί Μ.Κ. παρόντες, ἡ Ἐπιτροπή τῆς Παγκόσμιας Ἐνωσης ἀπόρριψε τό μανιφέστο σάν «κομμουνίζον».

Ὁ Ράιχ τότε πρότεινε στήν ΚΕ τοῦ ΚΡΔ τήν Ἰδρυση μιᾶς μαζικῆς σεξο-πολιτικῆς ὀργάνωσης, πού νάχει κομμουνιστική βάση. Ὡς τότε, τό ΚΡΔ δέν εἶχε καμιᾶ δική του σεξο-πολιτικῆ ὀργάνωση. Ἡ σεξουαλική πολιτική, ἀναμιγμένη μέ ρεφορμιστική καί συγχυσμένη ἰδεολογία, θρῆσκόταν κατά ἓνα μέρος στά χέρια τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν καί κατά ἓνα ἄλλο μέρος στά χέρια διαφόρων ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι, εἴτε ἀρνιούνταν ὀλότελα τό δεσμό ἀνάμεσα στή σεξουαλική μεταρρύθμιση καί τήν πολιτική, ἢ περίμεναν πῶς ἡ ἀλλαγὴ στήν ἀστική κοινωνία θά πρόκυπτε ἀπ' τή σεξουαλική διαφύτωση. (Μάγκνους Χίροτφιλντ, Ἐλκαν κλπ.)

Ἡ σεξουαλική ζωὴ τῶν παιδιῶν καί τῶν ἐφήβων ἀπορρίπτονταν, ἡ ἀστική οἰκογένεια κι ὁ γάμος θεωροῦνταν πῶς εἶναι αἰώνιοι θεσμοί. Ὁ Μάξ Χόνταν ἐξακολουθοῦσε νά ἀντιπῆθεται στίς σεξουαλικές σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς νέους («σά ἀγόρια καί τὰ κορίτσια»). Αὐτές οἱ σεξο-παιδαγωγικὲς ἀντιλήψεις ἀντιστοιχοῦσαν στή σεξουαλική ἰδεολογία πού ἐπικρατοῦσε στή Σοβιετική ἔνωση. (Γκένς, Μπάτκις, Γκούρβιτς, Πάασε, Ὁσέρσκυ). Ἐνῶ δέν πρέπει νά παραβλέπουμε τό γεγονός ὅτι ἡ πρώτη ρωγμὴ στήν ἰδεολογία τοῦ ἀστικοῦ γάμου συνῆλθε στή Σοβιετικὴ ἔνωση (ἡ δυνατότητα νά πάρεις εὐκολώτερα διαζῦγιο, ἡ ἐξίσωση τῶν κατοχυρωμένων κι ἀκατοχυρωτῶν γάμων κλπ.) αὐτοὶ οἱ σοβιετικοὶ σεξολόγοι δέν πρόσφεραν, μολοντοῦτο καμιᾶ κριτικὴ τῆς σοσιαλρεφορμιστικῆς σεξουαλικῆς ἰδεολογίας, ἀλλὰ περιορίστηκαν βασικά στήν διάδοση σοβιετικῶν μεθόδων ἐλέγχου τῶν γεννήσεων.

Ἡ ΚΕ τοῦ ΚΡΔ κατέστησε ὑπεύθυνο τό «τμήμα ΞΥΖ» (πού διεύθυναν οἱ Φ.Μ. καί Φ.Σ.) γιὰ τήν προσωρινή ὀργάνωση τοῦ Σεξο-Πολιτικοῦ κινήματος, σά μιᾶς ὀργάνωσης ὑφισταμένης τοῦ «τμήματος ΞΥΖ». Οἱ Σ., Μ., Μ., Σ., Φ. καί Ράιχ ἐκλέχτηκαν σάν οἱ ἐθνικοὶ του ἡγέτες.

Τό φθινόπωρο τοῦ 1931, τό «τμήμα ΞΥΖ» ὀργάνωσε ἓνα συνέδριο, στό... μέ βάση τό ἀκόλουθο καταστατικό τό ὅποιο ἔγραψε ὁ Βίλχελμ Ράιχ. Ἡ Δυτικογερμανικὴ ὀργάνωση Σέξ Πάλ ἱδρύθηκε σ' αὐτό τό συνέδριο. Ἀμέσως προσχώρησαν σ' αὐτό 20.000 μέλη.

Ἡ σεξο-πολιτικὴ διακήρυξη (τοῦ Ἰοῦνη 1931) ἦταν ἡ ἀκόλουθη:

Σεξο-πολιτικό Μανιφέστο τής «Γερμανικής Έθνικής Ένωσης γιά τήν Προλεταριακή Σεξουαλική Πολιτική»

«Η Γερμανική Έθνική Ένωση γιά τήν Προλεταριακή Σεξουαλική Πολιτική», δημιουργήθηκε μέ σκοπό νά οργανώσει τό Γερμανικό κίνημα Σεξουαλικής Μεταρρύθμισης, πού παρέμεινε ως τώρα διασπασμένο κι άπολιτικό, κάτω άπό μία ένιαία ήγεσία, προκειμένου νά τού προσφέρει ένα επαναστατικό ταξικό περιεχόμενο και νά τό στηρίξει πάνω σέ μία πολιτική πλατφόρμα, έχοντας συνείδηση τών σκοπών του. Τό διασπασμένο κίνημα γιά τή σεξουαλική μεταρρύθμιση στάθηκε άνίκανο νά προσφέρει μία άποτελεσματική αντίσταση στην άκαταπόνητη δραστηριότητα τής πολιτιστικής κι ιδιαίτερα τής σεξουαλικής, αντίδρασης. Μιά οργανωμένη επαναστατική δύναμη είναι άπαραίτητη γι αυτό τό σκοπό και μόνο οι ενωμένες μάζες, εκίνων πού ύποφέρουν άπ' τή σεξουαλική καταπίεση, σ' όποιο κόμμα κι άν ανήκουν, μπορούν ν' άποτελέσουν μία τέτοια δύναμη. Άν τό σεξο-πολιτικό μας κίνημα πρόκειται νά Ικανοποιήσει τίς ανάγκες τής κατάστασης, άν πρόκειται νά φθάσει στό στόχο, πού έχει θέσει, γιά τήν πραγματοποίηση τής σεξουαλικής απελευθέρωσης τών εργαζόμενων θά πρέπει:

α) Νά ξεκινήσει άπ' τούς συνδικτικούς κρίκους άνάμεσα στους βασικούς παράγοντες τής μαζικής σεξουαλικής μιζέριας και στην επικρατούσα καπιταλιστική τάξη.

β) Νά προβάλλει τά αιτήματά του μέ βάση αυτούς τούς συνδικτικούς κρίκους και

γ) Νά οργανώσει τίς μάζες γιά τήν πάλη ενάντια στή σεξουαλική αντίδραση, δημιουργώντας μία οργανωτική και προπαγανδιστική βάση γιά πρακτική δουλειά και τήν ολοκληρωτική πολιτικοποίηση τού σεξουαλικού προβλήματος μέ μία επαναστατική έννοια.

Ή σεξουαλική καταπίεση κι ή σεξουαλική μιζέρια σάν άπαραίτητα στοιχεία γιά τήν καπιταλιστική οικονομική τάξη

Ή σεξουαλική μιζέρια τών μαζών είναι άποτέλεσμα τής ταξικής κυριαρχίας και μιās οικονομίας βασισμένης πάνω στην

ατομική ιδιοκτησία: ιδιαίτερα προσβάλλει τὰ φτωχὰ κι ἐξαθλιωμένα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Παρόλο που ἐπηρεάζει ἐπίσης καί τίς ἰδιοκτητικές τάξεις, οἱ τελευταῖες μποροῦν ν' ἀποκτήσουν εὐκολὰ κάθε τρόπο ἱατρικῆς βοήθειας κι ἄλλες λύσεις, ἐνῶ οἱ πλατιές μάζες δέν ἔχουν καμιὰ βοήθεια κάτω ἀπ' τόν καπιταλισμό.

Ἐνεξάρτητα ἀπ' τό ἄν θεωρεῖ κανεῖς τή σεξουαλική μιζέρια τῶν μαζῶν ὡς ἕνα τυχαῖο ἢ ἕνα ἐγγενές ἀποτέλεσμα τῆς καπιταλιστικῆς οικονομικῆς τάξης, αὐτή ἔχει ἀποφασιστική σημασία γιά ὀλόκληρη τήν ἔννοια καί πρακτική τῆς σεξουαλικῆς ἀλλαγῆς. Ἄν τή θεωρήσει κανεῖς ὡς τυχαῖα, ἢ μέ ἄλλα λόγια, ἀπλῶς ὡς ἀποτέλεσμα μιᾶς προσωρινῆς ἀτέλειας τῆς τωρινῆς κοινωνικῆς τάξης, συνάγεται ὅτι αὐτή ἢ ἀτέλεια μπορεῖ νά διορθωθεῖ μέσα στό πλαίσιο τῆς καπιταλιστικῆς οικονομικῆς τάξης.

Ἄν, ὅμως, θγάλει κανεῖς τό συμπέρασμα ὅτι αὐτό που ἀντιμετωπίζουμε εἶναι ἕνα ἀναγκαῖο ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς τάξης, δηλαδή ἀναπόσπαστο ἀπ' αὐτήν, συνάγεται ὅτι μόνο μέ τήν κατάργηση ὀλοκλήρου τοῦ συστήματος μπορεῖ νά δοθεῖ ἕνα τέλος στή μαζική σεξουαλική δυστυχία. Ἀνάμεσα στίς ὀργανώσεις σεξουαλικῆς μεταρρύθμισης, μπορούμε νά διακρίνουμε δύο βασικές ὁμάδες: τή φιλελεύθερη ρεφορμιστική, περισσότερο ἢ λιγότερο ριζοσπαστική ὁμάδα, ἢ ὅποια περιμένει τήν ἀλλαγὴ τῶν συνθηκῶν καί τῆς κοινωνικῆς τάξης γενικότερα, μέ βάση τήν κοινοβουλευτική νομοθεσία κι ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, τήν ἐπαναστατική σεξουαλική πολιτική, ἢ ὅποια ὑποστηρίζει τήν ἀποψη ὅτι μόνο μιᾶ ἀλλαγὴ στό οικονομικό σύστημα, δηλαδή, ἢ ἀνατροπὴ τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, μπορεῖ νά κάνει δυνατὴ τή σεξουαλική ἀλλαγὴ, που θ' ἀνταποκρίνεται στίς ἀνάγκες τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ. Πάνω σ'αὐτὴ τή βάση ἢ σεξουαλική πολιτική πρὶν ἀπὸ τή σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση, χαρακτηρίζεται βασικά ὡς μιᾶ ἐπαναστατικὴ κριτικὴ τῆς ἐπικρατούσας σεξουαλικῆς τάξης καί ὡς ἕνα προπαγανδιστικὴ δραστηριότητα, που ἐπιδιώκει ν' ἀναπρέψει ὀλόκληρο τό σύστημα. Μπορεῖ νά πετύχει τόν ἀληθινὸ δημιουργικὸ τῆς σκοπὸ μόνον ὅταν ἔχει δημιουργηθεῖ ἢ οικονομικὴ βάση γι αὐτό.

Ὁ καπιταλισμὸς βρίσκεται σὲ μιᾶ ὀξεία κατάσταση κρίσης. Ἄπεχοντας πολὺ ἀπ' τό νά λύσει τὰ κοινωνικά προβλήματα που ἀπασχολοῦν τόν πληθυσμό, εἶναι ἀνίκανος νά ικανοποιήσει ἀκόμα καί τίς πιὸ βασικὲς ἀνάγκες, ὅπως ὁ κορεσμὸς τῆς πει-

νας κι ή προσφορά Ικανοποιητικής στέγασης. 5 έκατομμύρια άνεργοι, δηλαδή περίπου 15 έκατομμύρια πεινασμένοι άνθρωποι κι έκατομμύρια ύποασπασχολούμενοι, αποτελούν τά σημάδια τής κρίσης. 'Η όρθολογιστικοποίηση τής παραγωγής κι ή βελτίωση τών μηχανών, πού θά μπορούσαν νά μάς απαλλάξουν από πολλές προσπάθειες και κόπο, οδηγούν, αντίθετα, κάτω απ' τόν καπιταλισμό, στην έξαθλίωση τών μαζών διαμέσου τής συνεχώς αύξανομένης ανεργίας. Αντί για αύξήσεις τών ήμερομισθίων, τά ήμερομίσθια προοδευτικά έλαττώνονται, αντί νά περιορίζονται οι ώρες εργασίας, αύξάνονται. 'Ο καπιταλισμός έπιχειρεί νά έπιπλεύσει σέ θάρος τών εργαζόμενων μαζών, μειώνοντας τήν κοινωνική ασφάλεια κι επιβάλλοντας μαζική φορολογία κι έκτακτα μέτρα. 'Υπερπαραγωγή τών αγαθών, απ' τή μιά μεριά, πείνα κι άνεπαρκές χρήμα για ν' αγοράστούν αυτά τά αγαθά άνάμεσα στην πλειονότητα του πληθυσμού, απ' τήν άλλη. 'Η άστική τάξη ένεργεί μέ τρομοκρατικές μεθόδους, προκειμένου νά προστατέψει τόν έαυτό της ενάντια στους εργάτες και τούς μισθωτούς πού επαναστατικοποιούνται προοδευτικά απ' τήν πείνα και τή φτώχεια. ('Ο Καπιταλισμός έξοπλίζει ειδικούς φρουρούς, τούς φασίστες). 'Η άστική τάξη αύξάνει συνεχώς τίς δαπάνες για τήν άστυνομία και τό στρατό, καταστέλλει τόν επαναστατικό τύπο, ύποστηρίζει τίς φασιστικές δυνάμεις ύποκινώντας εμφύλιο πόλεμο.

'Αλλά έξχωρα απ' τή γυμνή θία, ό καπιταλισμός καταπιέζει τούς εργαζόμενους έξασφαλίζοντας τήν άφοσίωσή τους διαμέσου τής ψυχολογικής πειθούς - σχολείο, εκκλησία και σεξουαλική ήθική. 'Έτσι ή πολιτική αντίδραση βαδίζει δίπλα στη θρησκευτική και τή σεξουαλική αντίδραση.

Γιατί ό καπιταλισμός καταστέλλει τή σεξουαλική ζωή; Τί επιδιώκει νά κερδίσει κάνοντας αυτά;

'Η σεξουαλική καταπίεση άποτελει ένα πολύ σημαντικό αντίδραστικό παράγοντα άφού:

1. 'Υποστηρίζει τήν ισχυρή ιδεολογική δύναμη τής εκκλησίας, ή όποια είναι βαθειά ριζωμένη μέσα στην πνευματική ζωή του εκμεταλλεόμενου άτόμου, μέ τή βοήθεια του σεξουαλικού άγχους.

2. Διατηρεί τήν οικογενειακή και γαμική τάξη, τής όποιας ή συνεχής ύπαρξη έξαρτιέται απ' τήν παρεμπόδιση τής σεξουαλικότητας.

3. Μεταδίδοντας στον καταπιεζόμενο τό φόβο απέναντι στην εξουσία, κάνει τὰ παιδιά καί τούς εφηβούς νά υπακούουν στους γονείς τους καί συνακόλουθα τούς ἐνήλικους στην κρατική εξουσία καί τόν καπιταλισμό.

4. Παραλύει τίς κριτικές Ικανότητες τοῦ καταπιεζόμενου, ἀφοῦ τὰ σεξουαλικά προβλήματα καταναλώνουν πολύ ἐνέργεια, πού θά διοχετεύονταν, διαφορετικά, σέ κριτική, ἀναλυτική δραστηριότητα.

5. Παραλύει τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις μέσα στό άτομο, κάνοντας τούς ἀνθρώπους δειλούς κι ἀναποφάσιστους.

Ἡ ἀποθλάκωση κι ἡ πνευματική ὑποταγή ἀποτελοῦν ἔτσι τό σκοπό καί τήν ἀποστολή τῆς σεξουαλικῆς καταπίεσης τῶν μαζῶν κάτω ἀπ' τόν καπιταλισμό. Ἐξυπηρετοῦν τή σεξουαλική ἀντίδραση ἡ ὁποία, μέ τή σειρά της, ὑποστηρίζει τήν οικονομική καί πολιτική ἀντίδραση. Ἐπομένως, στό χῶρο τῆς σεξουαλικῆς πολιτικῆς, εἶναι ἀπαραίτητος ὁ ἀδιάκοπος ἀγώνας γιά τή σεξουαλική ἀπελευθέρωση, ἐνάντια στον καπιταλισμό καί τό φασισμό.

Ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στίς σεξουαλικές ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων καί τήν ἀστική σεξουαλική τάξη, γίνεται ὄλο καί πιά ὀξύτερη μέ τήν παρακμή τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας καί τῆς ἠθικῆς της στή σημερινή φάση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πού ἔχει σάν ἀποκορύφωμα τή σεξουαλική κρίση καί τή μαζική σεξουαλική ἐξαθλίωση. Τό φιλελεύθερο κίνημα σεξουαλικῆς μεταρρύθμισης πού δέ θέλει νά διαταράξει τήν καπιταλιστική οικονομική τάξη, ἔχει ἀποπειραθεῖ ἐδῶ καί μερικές δεκαετίες νά καταπραῶνει τή μαζική σεξουαλική μιζέρια, ἀλλά κανένα ἀπ' τὰ μέτρα πού ἐπιχειρήθηκαν δέν εἶχε ὁποιοδήποτε ἀποτέλεσμα πάνω της. Οἱ προτάσεις του μένουν πάντα πίσω ἀπ' τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐξαθλίωσης κι αὐτή ἡ μεταρρύθμιση καταλήγει σ' ἕνα τέλειό φιάσκο, ὅπου κι ἂν συμβεῖ. Πραγματικά, ὁ καπιταλισμός στάθηκε ἰκανός ἀκόμα καί ν' ἀντισταθεῖ στό λαϊκό χείμαρρο, ἐνάντια στήν παράγραφο 218, μέ τή βοήθεια τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, ἡ ὁποία ψήφισε ἐνάντια στήν κατάργησή της.

Οι παράγοντες που κρύβονται πίσω απ' τή σεξουαλική δυστυχία κι οι ρίζες τους μέσα στον καπιταλισμό

1. Τό πρόβλημα τής έκτρωσης.

Ένα εκατομμύριο παράνομες εκτρώσεις, κάπου 20.000 θάνατοι, 60-80.000 περιπτώσεις μόλυνσης, 6.000 εργαζόμενες γυναίκες φυλακισμένες κάθε χρόνο - νά ποιά είναι τ' αποτελέσματα τών νόμων περί άμβλωσης. Χρόνια αντίδικιών, χιλιάδες ενώσεις, διαβουλεύσεις και συνέδρια, δέν έφεραν κανένα αποτέλεσμα σ' αυτό τό θέμα. Γιατί; Έπειδή ό καπιταλισμός κι ό Ιμπεριαλισμός βασίζονται πάνω στον ύπερπληθυσμό του προλεταριάτου, τήν πηγή του βιομηχανικού εφεδρικού στρατού και τών στρατιωτικών δυνάμεων και πάνω στα άνασχετικά γιά τή σεξουαλικότητα αποτελέσματα, που έχει πάνω στις μάζες ή νομοθεσία γιά τίς εκτρώσεις, προκειμένου νά ενισχύει τήν άστική «άξιοπρέπεια». Όσο πολύ κι άν μεταβλήθηκε ή κατάσταση διαμέσου τής ανάπτυξης τής διαρθρωτικής άνεργίας, ή κατάργηση τών νόμων γιά τίς εκτρώσεις, θά σήμαινε και ζημιά στήν ιδεολογία του γάμου και τής οικογένειας. Η άνένδοτη άκαμψία δέ μεταβάλλεται απ' τήν άποτυχία τών νόμων γιά τίς άμβλώσεις, νά εκπληρώσουν τήν άποστολή που περίμενε απ' αυτούς ό καπιταλισμός, δηλαδή, ν' αύξήσουν τό δείκτη τών γεννήσεων, ούτε απ' τήν κατάφωρη άπό παλιά χρεωκοπία τής άστικής οικογενειακής και γαμικής ήθικης.

Η κατάργηση τών νόμων γιά τίς εκτρώσεις θά είχε επιπλέον νόημα, μόνον άν καθιερώνονταν στή θέση τους διάφορα μέτρα κοινωνικής εύημερίας, ελεύθερη διακοπή τής κύησης σέ κρατικές κλινικές, προπαγάνδα ύπέρ τών αντισυλληπτικών και γενναία επίδοματα γιά τίς μητέρες και τά παιδιά.

Ό Καπιταλισμός, ό όποιος διατηρείται σήμερα σέ θάρος άποκλειστικά τών εργατικών ήμερομισθίων και τής φορολογίας του πληθυσμού, είναι άνίκανος νά προσφέρει κοινωνική πρόνοια.

Αντίθετα μ' αυτό, βλέπουμε δλα αυτά τά μέτρα νά εφαρμόζονται στήν επαναστατική Σοβιετική Ρωσία - κατάργηση τών νόμων γιά τίς εκτρώσεις, ελεύθερη διακοπή τής κύησης, διενεργουμένη απ' τό κράτος, προπαγάνδα ύπέρ τών αντισυλληπτι-

κών, γενναϊόδωρη κι αύξανόμενη κάθε χρόνο μητρική και παιδική πρόνοια και, έξωρα απ' όλα αυτά, ή καλύτερα έξαιτίας αυτών, μιά αύξηση του αριθμού τών γεννήσεων.

2. Τό στεγαστικό πρόβλημα

Ή δυνατότητα νά μπορεί νά μείνει μόνο, αποτελεί τή μίνιμουμ προϋπόθεση γιά ν' άπολαύσει ένα ζευγάρι μιά ύγιή σεξουαλική ζωή.

Οι στεγαστικές συνθήκες τών μαζών άποκτηνώνουν τή σεξουαλική ζωή, θλάπτουν τήν ύγεία τους, διαμέσου τών άνθυγιεινών συνθηκών μέσα στις όποιες διαδραματίζεται ή σεξουαλική έπαφή κι επιπλέον, προκαλούν σοβαρή ζημιά στή σεξουαλική ανάπτυξη τών παιδιών. Ή καπιταλιστική στεγαστική μεταρρύθμιση δέν έπηρεάζει τίς πλατιές μάζες, δέν παίρνει ύπόψη τό σεξουαλικό πρόβλημα, κι επιβάλλει αύξανόμενους περιορισμούς πάνω στις προσπάθειές τους, σά συνέπεια τής έντασης τής αντίδρασης και τής οικονομικής κρίσης. Τό χάλι τών μαζών σέ σχέση μέ τή στέγαση, συνδέεται μέ τόν άτομικό χαρακτήρα τής ιδιοκτησίας τής κατοικίας και τήν καπιταλιστική φύση τής οικοδομικής βιομηχανίας κι έτσι είναι άναπόσπαστα συνδεδεμένο μέ τήν άτομική ιδιοκτησία τής γής και τών σπιτιών.

Άντίθετα μ' αυτό, βλέπουμε στή Σοβιετική Ρωσία, όπου έχει καταργηθεί ή άτομική ιδιοκτησία τής γής, μιά στεγαστική σπάνη, ή όποια είναι άλήθεια ότι συνεχίζει νά ύπάρχει, αλλά συνάμα ένα άναπτυσσόμενο στεγαστικό πρόγραμμα πού έχει σάν επίκεντρο τίς πλατιές μάζες: τή βάση γιά μιά μελλοντική λύση του στεγαστικού προβλήματος.

3. Ή πορνεία

Οι ρίζες της βρίσκονται μέσα στή μαζική άνεργία ποί' επικρατεί άνάμεσα στις γυναίκες τής εργατικής τάξης, στή διπλή ήθική τής μικροαστικής νεολαίας και στήν άνικανοποίητη γαμική ζωή πλατιών στρωμάτων τής μικροαστικής τάξης, πού ύποχρεώνει τούς νέους και τούς μεγαλύτερους άντρες ν' άναζητούν και ν' αγοράζουν τό εμπόρευμα (τά γυναικεία κορμιά), μέ κάθε μορφή, στήν άγορά τής πορνείας.

Είναι διπλά κι άναπόσπαστα συνδεδεμένη μέ τόν καπιταλι-

ομό: την ύλική του βάση (άνεργία) και τό ιδεολογικό του εποικοδόμημα (τήν άστική σεξουαλική ζωή και τή διπλή ήθική). 'Ο καπιταλισμός κηρύσσει πόλεμο ενάντια στην πορνεία πού ό ίδιος γέννησε, έξασπυλόντας τήν άστυνομία εναντίον της, κλείνοντάς την σέ φυλακές, πού περνάνε μέ τ' όνομα νοσοκομεία, γιά σεξουαλικές άρρώστειες και τοποθετώντας την ήθικά στους κακούς.

Παρά τίς διαμάχες στά κοινοβούλια και τά επιστημονικά ίνστιτούτα, έδώ και τόσα χρόνια, δέν έχουμε δει καμιά θίαη επίθεση ενάντια στις αίτίες τής πορνείας, αλλά μάλλον, μέ τήν τρομακτική αύξηση τής άνεργίας, μιά αύξηση τής πορνείας.

Στή Σοβιετική Ένωση, άπ' τήν άλλη μεριά, βλέπουμε ότι έχει ήδη καταργηθεί ή άνεργία, ή αίτία τής πορνείας, ότι ή γυναίκα ένσωματώνεται όλο και περισσότερο στή διαδικασία τής παραγωγής, σάν ίση και σύντροφος μέ τόν άνδρα. Μπορούμε άκόμα νά δούμε ότι έχει σχεδόν έξαφανιστεί κι ή άλλη αίτία της, ή διπλή ήθική, παρασχωρώντας τή θέση της σέ φυσικές, άδιαστρέβλωτες αντίληψεις. Τά σοβιέτ καταπολεμούν τά κατάλοιπα τής πορνείας, χτίζοντας κέντρα άναμόρφωσης γιά τίς πόρνες, όπου μαθαίνουν νά ένσωματώνονται ξανά στή διαδικασία τής παραγωγής. Βλέπουμε νά διεξάγεται πάλι όχι ενάντια στην ίδια τήν πόρνη, αλλά ενάντια στην πορνεία, τήν κληρονομιά τού καπιταλισμού.

4. Νευρώσεις και σεξουαλικές διαταραχές

Αυτές προσβάλλουν τόν εργαζόμενο πληθυσμό σ' ένα βαθμό πού έχει ύπολογιστεί ότι προσεγγίζει τό 60 % τών γυναικών· αύξάνουν τήν ύλική άθλιότητα και τήν προσωπική δυστυχία πού γεννάει ή ψυχική άρρώστεια. Είναι τό άμεσο άποτέλεσμα τής άστικής σεξουαλικής άνατροφής τών παιδιών, πού επεκτείνεται έχοντας θλαβερές συνέπειες γιά τήν έφηβεία και τή μιζέρια τής συνακόλουθης γαμικής ζωής. Άναπτύσσονται πάνω στο έδαφος τής καταπιεσμένης σεξουαλικότητας, τής μεταλλαγής τών φυσιολογικών, βιολογικών σεξουαλικών άναγκών, έξαιτίας οικονομικών συμφερόντων, άνατροφής κι ήθικής, σέ διαστροφή και άρρωστημένες έπιθυμίες. 'Ο καπιταλισμός προσπορίζει μεγάλα κέρδη άπ' τίς διαστροφές πού δημιουργεί μέ τήν καταστολή τής φυσικής σεξουαλικής ζωής (βιομηχανία ειδών

πολυτελείας, κινηματογραφική θιομηχανία, πορνογραφική βιομηχανία). Η καταστολή της σεξουαλικότητας έχει έτσι ένα άμεσο οικονομικό νόημα για τον καπιταλιστή. Μέσα στον εργαζόμενο πληθυσμό, οι νευρώσεις κι οι σεξουαλικές διαταραχές πολλαπλασιάζονται σαν αποτέλεσμα της αντίθεσης ανάμεσα στη φυσική σεξουαλική ζωή και την αστική ήθικη, που την έπηρεάζει. Κι εδώ, επίσης, αποτελούν μία έκφραση της διαταραγμένης σεξουαλικής οικονομίας.

Ακόμα κι η ανάπτυξη των νευρώσεων δεν αποτελεί τυχαίο παράγοντα, αλλά ένα αναγκαίο στοιχείο της αστικής σεξουαλικής τάξης (υποστηρικόμενο, όπως συμβαίνει, με κερδοσκοπικά κίνητρα) και τή συνέπεια, σέ τελευταία ανάλυση, της αστικής γαμικής κι οικογενειακής ζωής, στην οποία επίσης οδηγούνται αναγκαστικά κι οι μη αστικές μάζες.

Τά θεραπευτικά ιδρύματα (κλινικές κλπ) μπορούν ν' αντιμετωπίσουν μία ελαττωμένη μόνο αναλογία αυτών των ανθρώπων. Στά κέντρα γαμικής και σεξουαλικής καθοδήγησης, είμαστε ανίσχυροι μπροστά σ' όλες τις νευρώσεις και τις σεξουαλικές διαταραχές που συναντούμε. Η συντριπτική πλειοψηφία των γιατρών δεν είναι εκπαιδευμένη, επιπλέον, στή σεξολογία: καμιά διδασκαλία δέ γίνεται σ' αυτό τον τομέα στα αντιδραστικά ιατρικά ιδρύματα. Οι λίγοι εκπαιδευμένοι γιατροί εξαρτώνται υλικά απ' τους πλουσίους, που μπορούν νά πληρώσουν άδρά προκειμένου νά θεραπεύσουν τις σεξουαλικές τους διαταραχές. Δεν υπήρξε ούτε θεωρητική έρευνα της δυνατότητας για μία μαζική προληπτική θεραπεία ενάντια στίς ψυχικές διαταραχές.

Όλοκληρη ή αστική επιστήμη είναι προσανατολισμένη προς την κατεύθυνση της ατομικής θεραπείας. Η μαζική προφύλαξη απ' τις νευρώσεις άπαιτεί, όμως, τή μεταμόρφωση ολόκληρης της σεξουαλικής εκπαίδευσης και συνακόλουθα τήν κατάργηση εκείνων των θεσμών, που παράγουν μαζικά τις νευρώσεις. Οι θεσμοί αυτοί είναι ή έγγαμη ζωή κι ή οικογενειακή ανατροφή, για τους οποίους δείχνει ένα τόσο μεγάλο ενδιαφέρον ο καπιταλισμός, άφου ή οικογένεια άποτελεί τό έργοστάσιο της πολιτικής του ιδεολογίας.

Τό πρόβλημα του γάμου γίνεται άλυτο στήν αστική κοινωνία, έξαιτίας της έντασης της σύγκρουσης ανάμεσα στήν κοινωνική κι οικονομική έξάρτηση της γυναίκας απ' τήν μιά μεριά, που δέν μπορεί ν' άπαλυνθεί κάτω απ' τον καπιταλισμό άκόμα και

μέ την πιό σοφή νομοθεσία και τή θανάσιμη σωματική συνέπεια πού έχουν μακροπρόθεσμα οι σεξουαλικά άνικανοποίητες σχέσεις, άπ' τήν άλλη μεριά.

Στή Σοβιετική Ρωσία, μπορούμε νά δούμε τήν εξαφάνιση του γάμου και τής οικογενείας μέ τήν άλλαγή τής οικονομικής ζωής πρós μιá σοσιαλιστική κατεύθυνση, πού παραχωρεί τή θέση της σέ μιá κολλεκτιβοποίηση τής ζωής κι ιδιαίτερα τής άνατροφής τών παιδιών. Μπορούμε επίσης νά δούμε μιá πρότυπη μεταρρύθμιση του γάμου, ή όποία έχει κερδίσει τήν έγχιση πολλών άστών, τήν εξάλλεψη κάθε διάκρισης ανάμεσα σέ «νόμιμες» και «παράνομες» σχέσεις, τόσο άπό ύλική όσο κι άπό ιδεολογική άποψη, τήν καταστροφή τής οικογένειας, σάν του κεντρικού χαρακτηριστικού τής σεξουαλικής ζωής κι άνατροφής.

Μπορούμε νά δούμε τούς νέους, άπελευθερωμένους άπ' τούς περιορισμούς τής οικογένειας και του πατρικού σπιτιού κι άπορροφημένους όλο και περισσότερο άπ' τή συλλογική ζωή, νά παλεύουν γιά νέες σεξουαλικές μορφές ζωής πού, όσο θαλές και συγχυσμένες κι άν είναι, μολοντούτο, σημαδεύουν μιá σαφή διακοπή κάθε δεσμού μέ τήν άτμόσφαιρα του καπιταλισμού.

Μπορούμε νά δούμε στή Σοβιετική Ένωση τά ξεκάθαρα ίχνη έκείνων τών οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών πού θά επιτρέψουν τήν προφύλαξη, άπ' τίς νευρώσεις - άνέθασμα του πολιτιστικού επίπεδου τών μαζών, αύξηση τών ήμερομισθίων, μείωση τών ώρων εργασίας, προσαρμογή όλης τής Ιατρικής πρακτικής στήν πρόληψη τής άρρώστιας κλπ.

Άν ή έμφυτη άνικανότητα του καπιταλισμού, νά επιλύσει τό σεξουαλικό πρόβλημα, συγκριθεί μέ τίς τεράστιες προόδους και μεταρρυθμίσεις, πού πραγματοποιήθηκαν στή Σοβιετική Ένωση, ό σεξουαλικός μεταρρυθμιστής, όποια κι άν είναι ή πολιτική του τοποθέτηση, πρέπει άναγκαστικά νά βασιστεί πάνω στις σοβιετικές σεξουαλικές μεταρρυθμίσεις. Διαφορετικά, τό μόνο πού μπορεί νά κάνει είναι ν' άγνοήσει τά γεγονότα ή νά ύποταχθεί καιροσκοπικά στήν έπιρροή του καπιταλισμού.

Τά αίτήματά μας

1. Έλεύθερη διανομή άντικουλληπτικών μέσων, σέ κείνους πού δέν μπορούν νά τ' άγοράσουν, διαμέσου συμβουλευτικών κέντρων και κλινικών.

2. Γλατιά κοινοποίηση διαμέσου τού τύπου, τών καλύτερων μεθόδων έλέγχου τών γεννήσεων, προκειμένου νά καταπολεμηθεί ή έκτρωση.

3. Όλοκληρωτική κατάργηση τής νομοθεσίας πού στρέφεται ενάντια στίς έκτρώσεις, ελεύθερη διακοπή τής κύησης σέ δημόσιες κλινικές, έγγυημένο δικαίωμα άπολαβής πλήρων άποδοχών δύο μηνών, σάν επίδομα έγκυμοσύνης, τόσο πριν όσο και μετά τόν τοκετό, έγγυημένο δικαίωμα ελεύθερης άσκησης τής ματευτικής, Ιατρική και νοσοκομειακή φροντίδα στή διάρκεια τού τοκετού ή δυσκολιών στήν έγκυμοσύνη, πληρωμή τού επίδοματος άσθενείας σ' ένα επίπεδο ίσο μέ τίς άπολαβές πού ισχύουν στήν περίπτωση άνικανότητας για έργασία, σάν άποτέλεσμα τής έγκυμοσύνης, πληρωμή ενός επίδοματος 100 μάρκων για κάθε παιδί πού γεννιέται, κατασκευή μαευτηρίων και σπιτιών για μητέρες και παιδιά, μαζί μέ νηπιαγωγεία και παιδικούς σταθμούς, δημιουργία συμβουλευτικών κέντρων για μητέρες και έγκυες, άπαγόρευση τής άπόλυσης έγκυων ή θυλάζουσων μητέρων πρωτού νά συμπληρωθούν 12 μήνες άπ' τόν τοκετό, έγγύηση πληρωμένων διαλειμμάτων για τίς θυλάζουσες μητέρες, περιορισμός τής έργάσιμης μέρας τό πολύ σέ 6 ώρες για τίς έγκυες και τίς θυλάζουσες μητέρες, επέκταση τής προστασίας τής έγκυμοσύνης ώστε νά συμπεριλάβει και τίς γυναίκες πού εργάζονται στά χωράφια ή σάν υπηρέτριες.

4. Κατάργηση όλων τών ύποχρεωτικών κανονισμών πού ρυθμίζουν τό γάμο και τό διαζύγιο, έθελοντική επίσημη ληξιαρχική πράξη, γονική ευθύνη για τή φροντίδα τών παιδιών, άν δέν είναι δυνατή ή κοινωνική πρόνοια για τά παιδιά και τήν άνατροφή τους· κατάργηση κάθε νομικής κι άλλης διάκρισης άνάμεσα σέ νόμιμο και παράνομο γάμο, κατάργηση όλων τών νόμων πού αναφέρονται στήν ένηλικίωση, στήν έξώγαμη συμβίωση κλπ.

Κατάργηση τής πορνείας μ' ένα χτύπημα τών αιτιών τής - άνεργία, διπλή σεξουαλική ήθική κι ιδεολογία τής έγκράτειας - ένσωμάτωση τών πορνών στήν οικονομική ζωή μέ τή δημιουργία κέντρων άναμόρφωσης πού θάχουν σάν πρότυπο τό Σοβιετικό μοντέλο· αύστηρή τιμωρία τής κάθε λογής χρηματικής εκμετάλλευσης τής σεξουαλικής ζωής (προαγωγή μέ σκοπό τό κέρδος, έκβιασμός, κατάχρηση αξιώματος).

5. Έξάλειψη τών άφροδισίων νοσημάτων διαμέσου τής

μαζικής εκπαίδευσης, μαζικών προληπτικών μέτρων και βασικά διαμέσου της σεξο-οικονομικής ρύθμισης των σεξουαλικών σχέσεων· σεξουαλική διαφώτιση κι εκπαίδευση για τούς νέους.

6. Πρόληψη των νευρώσεων και των σεξουαλικών διαταραχών διαμέσου μιάς άνατροφής προσαρμοσμένης στην επιθεβαίωση της σεξουαλικότητας· συγκρότηση ειδικών επιτροπών έρευνας για την άνάπτυξη σεξο-παιδαγωγικών κατευθυντήριων άρχών· δημιουργία των αναγκαίων νοσοκομειακών εύκολιών για τή θεραπεία των σεξουαλικών διαταραχών.

7. Έκπαίδευση γιατρών, παιδαγωγών και νοσοκόμων σ' όλα τά θέματα πού σχετίζονται μέ τή σεξουαλικότητα, ιδιαίτερα των γιατρών στίς τεχνικές αντίσούληψης κι έκτρωσης· ύποχρεωτική διδασκαλία, αναφορικά μ' όλα τά προβλήματα της σεξουαλικής ζωής, για τούς φοιητές της Ιατρικής, άπ' τίς αντιουλληπτικές μεθόδους ώς τή σεξουαλική ψυχολογία.

8. Κατάργηση όλων των νόμων και ποινών, πού άφορούν τή σεξουαλική έπαφή μεταξύ συγγενών· κατάργηση όλων των διατάξεων και ποινών πού άφορούν τά σεξουαλικά εγκλήματα κι άντικατάστασή τους μέ τίς άπαραίτητες εύκολιες για τή θεραπεία των σεξουαλικών άρρωστιών, μέ τήν πρόληψη του σεξουαλικού εγκλήματος διαμέσου τής κατάλληλης σεξουαλικής εκπαίδευσης και μέ τήν εξάλλειψη των οικονομικών αιτιών του· προφύλαξη των παιδιών και των έφήβων άπ' τήν άποπλάνηση και τό θιασμό άπό μέρους ενήλικων.»

••

Θά πρέπει ν' άνπληφθούμε ξεκάθαρα ότι τό μανιφέστο δέν μπορεί νά εκπληρωθεί μέσα στό καπιταλιστικό κράτος. Μολοντούτο, θά πρέπει νά προσκολληθούμε σ' αυτό, άν δέ σκοπούμε νά έξαπατήσουμε τίς μάζες. Άν ύποστηρίζαμε αύτή τή θέση δίχως νά ξεκαθαρίσουμε πώς δέν μπορεί νά πραγματοποιηθεί μέσα στόν καπιταλισμό, θά δημιουργούσαμε άυτάπάτες και θά παρασυρόμαστε μέσα σέ μιά μάταιη πορεία φιλελεύθερου σεξουαλικού ρεφορμισμού. Άπ' τήν άλλη μεριά, τά σεξουαλικά προβλήματα είναι τόσο επείγοντα για τίς πλιатиές μάζες, ώστε δέ θά Ικανοποιηθούν μέ τό νά τούς πούμε, ότι αύτά τά θέματα θά έπιλυθούν μετά τήν επανάσταση. Οι άνθρωποι θέλουν συγκεκριμένες άπαντήσεις, όχι δικαιολογιες. Κι

έπιπλέον θάναι μιιά άντεπαναστατική άποψη τό νά ίκανοποιηθούν άκολουθώντας μιιά σεξουαλρεφορμιστική γραμμή κάτω άπ' τόν καπιταλισμό κι έμπιστευόμενοι τούς πολιτικούς οικονομολόγους. Μιιά τρίτη πορεία είναι ή σωστή: νά δημιουργήσουμε μέ δική μας πρωτοβουλία κέντρα σεξουαλικής πληροφόρησης, θραδικές συζητήσεις κι άλλες συναντήσεις, ώστε νά μαςτε ίκανοί νά προσφέρουμε όποια βοήθεια μπορούμε, μέσα σ' ένα γενικό πλαίσιο πού προσφέρεται ταυτόχρονα γιά τήν κατάλληλη πολιτική μόρφωση καθώς επίσης και γιά τή βοήθεια στό άτομο.

Βασική όμως προτεραιότητα γιά τή δουλειά μας μέσα στόν καπιταλισμό, παραμένει ή *πολιτικοποίηση του σεξουαλικού προβλήματος*. Πρέπει νά τεθεί μπροστά στις μάζες μέ μιιά άναμφισβήτητη συγκεκριμένη μορφή. Ή άδιάλειπτη κριτική πρέπει νά κατευθυνθεί δημόσια ένάντια σ' όλες εκείνες τίς ένώσεις σεξουαλικής μεταρρύθμισης, πού άποπροσανατολίζουν τίς μάζες άπ' τά βασικά μέσα επίλυσης του προβλήματος, άποπολιτικοποιώντας κι άπομακρύνοντάς το άπό τήν ταξική πάλη.

Τό σεξουαλικό πρόβλημα είναι ένα θέμα πρωταρχικής σημασίας, ένα θέμα διαφωνίας ανάμεσα στους εργαζόμενους, τόν καπιταλισμό και τήν πολιτιστική αντίδραση· δέν πρέπει ν' άγνοηθεί, γιά τόν άπλό λόγο ότι άποτελεί ένα καυτό θέμα τό όποιο, άν άντιμετωπιστεί λαθεμένα, θά μπορούσε νά όπισθοδρομήσει τό επαναστατικό κίνημα.

Ήπομένως πρέπει νά έσωματωθεί μέσα στό επαναστατικό κίνημα σάν ένας άγώνας ένάντια στη σεξουαλική πολιτιστική αντίδραση και τόν φιλελεύθερο σεξουαλικό ρεφορμισμό, ένας άγώνας του όποιου οι οικονομικές ρίζες πρέπει ν' άποκαλυφθούν και ν' άπομυθοποιηθούν προκειμένου νά δεχθεί ό ρόλος του στην άνατροπή του κεφαλαίου.

Θά πρέπει, σά θέμα άρχής, νά πείσουμε τίς μάζες ότι δέν πρέπει νά περιμένουν καμιά βοήθεια άπ' τό κοινοβούλιο, ότι πρέπει νά πάρουν τόν έλεγχο τής μοίρας τους σ' αυτό τόν τομέα, μεταμορφώνοντας τή *συνείδηση τής δυστυχίας τους σέ επαναστατικό μαχητικό πνεύμα*, προκειμένου ν' άποσπάσουν παραχωρήσεις άπ' τίς καπιταλιστικές κυβερνήσεις μέ τήν πολιτική πάλη κι άν χρειάζεται, μέ έξωκοινοβουλευτικά μέσα. Ή σοβιετική σεξουαλική μεταρρύθμιση δείχνει ότι αυτό πού προτείνουμε δέν άποτελεί ούτοπία, αλλά μπορεί νά πραγματοποιηθεί άν ακολουθήσουμε τό μονοπάτι πού έχει πάρει ή Σοβιετική

Ένωση - τό μονοπάτι τής επανάστασης.

Ἡ πιό πλατιά δημοσιότητα γιά τή σοβιετική σεξουαλική μεταρρύθμιση εἶναι ἐπομένως βασική γιά τή σεξο-πολιτική πάλη. Ὅποιος παρουσιάζεται σά σεξουαλικός μεταρρυθμιστής καί προβάλλει ψώραία ἀλήθματα, δίχως ν' ἀναφέρεται στά ἐπιτεύγματα τής Σοβιετικής Ἐνωσης στό σεξο-πολιτικό τομέα, πρέπει νά ξεσκεπαστεῖ καί ν' ἀμφισβητηθεῖ σάν ὀππορτουניστής πού εἶναι ἐπικίνδυνος γιά τό κίνημα, ὁποῖος κι ἄν εἶναι. Πρέπει ν' ἀπορρίψουμε τό ἐπιχείρημα ὅτι αὐτή ἡ μορφή προπαγάνδας μπορεῖ ν' ἀπωθήσει τίς μάζες ἐπειδή μοιάζει μέ «κομμουνιστική», μέ βάση τό ὅτι οἱ διπλωματικές μανούθρες ἀπωθοῦν τίς μάζες ἀκόμα περισσότερο καί, πράγμα πολύ χειρότερο, τίς παραπλανοῦν. Ἔτσι οἱ μάζες θά συνειδητοποιήσουν σύντομα ὅτι δέ λέμε ἀπλῶς λόγια σάν τούς ἄλλους, ἀλλά ὅτι εἴμαστε ἀποφασισμένοι νά καταργήσουμε τή σεξουαλική δυστυχία καί νά ἐγκαθιδρύσουμε τή σεξουαλική ἐλευθερία, χρησιμοποιώντας ὅλα τά μέσα στήν πάλη γιά τήν υἱοθέτηση τῶν ἀκόλουθων μέτρων:

1. Πλατιά πάλη ἐνάντια στή στεγαστική σπάνη, διαμέσου τής προγραμματισμένης κατασκευῆς σπιτιῶν, σέ θάρος τῶν πολύ πλουσίων, μέ τή δημιουργία κρατικῶν κι ἐργατικῶν σπιτιῶν, καταργώντας κάθε δαπάνη πούναί ἐπιζήμια γιά τίς ἐργαζόμενες τάξεις καί καθιερώνοντας φόρους γιά τά εἶδη πολυτελείας, διαμέσου τής ἀπαλλοτρίωσης τής γῆς πού ἀπαιτεῖται γιά τήν κατασκευή τους, μέ τήν πλήρη κατάργηση τῶν ἐπιτοκίων γιά τή στέγαση καί τήν ἀντίστοιχη μείωση τῶν ἐνοικίων.

2. Κατάργηση τῶν νόμων ἐνάντια στίς ἐκτρώσεις, τά ἀντισυλληπτικά καί τήν ὁμοφυλοφυλία· μεταρρύθμιση τής νομοθεσίας περί γάμου.

3. Ἐλεύθερη διανομή τῶν ἀντισυλληπτικῶν μέ εὐθύνη τῶν νοσοκομείων.

4. Παγκώση τής κοινωνικῆς πολιτικῆς, προστασίας γιά τίς μητέρες μέ παιδιά, χρήση τοῦ ραδιοφώνου, τοῦ τύπου καί τοῦ κινηματογράφου γιά τή μαζική σεξουαλική ἐκπαίδευση.

5. Ἐγκαθίδρυση συμβουλευτικῶν κέντρων καί παιδικῶν σταθμῶν σέ κάθε ἐργοστάσιο.

6. Κατάργηση ὅλης τῆς νομοθεσίας πού τιμωρεῖ τή σεξουαλική διαφώτιση.

7. Ἐγγυημένη ἄδεια γιά τούς φυλακισμένους.

**Αυτά τὰ αἰτήματα μποροῦν νά εκπληρωθοῦν μόνο μέσα
στά πλαίσια ὁλόκληρου τοῦ προλεταριακοῦ ἀγώνα:**

ἐνάντια στήν καπιταλιστική κοινωνική τάξη!

ἐνάντια σόν πολιτιστικό φασισμό!

ἐνάντια στή θρησκευτική καί σεξουαλική ἀποθλάκωση!

*ἐνάντια στήν πείνα τήν ἐκμετάλλευση, τὰ χαμηλά ἡμερο-
μίσθια καί τήν καπιταλιστική ὀρθολογιστικοποίηση!*

ΜΕΡΟΣ Β

Μπορέσαμε να δείξουμε στο πρώτο μέρος αυτού του άρθρου, τό ρόλο πού έπαιξαν όρισμένα στελέχη τού ΚΡΔ, ειδικά οί Β. καί Σ., στό σαμποτάρισμα αύτής τής σεξοπολιτικής πλατφόρμας. Ή από μέρους τους Ελλειψη θεωρητικής κατάρτισης καί ή άσυνείδητη άπόρριψη τής σεξουαλικότητας, είχαν έξίσου δυσάρεστα άποτελέσματα, από όργανωτική άποψη. Έπιδίωξαν μ' ένα συστηματικό τρόπο νά κερδίσουν μέ τό μέρος τους σημαντικά μέλη τής ΚΕ, τό Ιατρικό τμήμα καί τίς μονάδες τής θάσης. Έτσι εμφανίστηκε σύντομα μιά άνυπέρβλητη σύγκρουση ανάμεσα στους Β. καί Σ. καί τά στελέχη πού έπηρέαζαν άπ' τή μιά μεριά καί τό Ράιχ άπ' τήν άλλη.

Οί συνέπειες αύτής τής σύγκρουσης μέσα στό κόμμα ήταν λογουχάρη, ότι γεννήθηκαν διαφωνίες ανάμεσα στή νεολαία τού Βερολίνου κι άλλων περιφερειών καί τούς αντίπαλους τού Ράιχ ανάμεσα στα κομματικά στελέχη. Ύποστηρίζουμε ότι τό εργατικό κίνημα πρέπει νά μάθει τί άρνητικά άποτελέσματα προκύπτουν άπ' τήν άνεπαρκή θεωρητική κατάρτιση τών ύπευθύνων στελεχών καί γι' αυτό τό σκοπό, θά δημοσιεύσουμε άναμφισβήτητο άποδεικτικό ύλικό στό μέρος Γ'. Δυστυχώς, ή σκέψη γιά κένους πού βρίσκονται ακόμα στή Γερμανία, ζώντας μέσα σέ επικίνδυνες συνθήκες, μάς επιβάλλει τήν άνάγκη ν' άποκρύψουμε τίς πληροφορίες. Αισθανόμαστε τήν ύποχρέωση νά έξετάζουμε κι αύτή τήν κατεύθυνση, παρόλο πού ή άνοιχτή συζήτηση θά θεμελιώνε καλύτερα τήν ύπόθεση μας.

Ή πάλη μέσα στό ΚΡΔ γιά μιά μαρξιστική (κομμουνιστική)

θεωρία και πρακτική τής σεξοπολιτικής, διαδραματίστηκε βασικά σέ δυό οργανωτικά μέτωπα. Ἄρχικά, στό «τμήμα ΞΥΖ», τό διοικητικό σώμα τής μαζικής σεξο-πολιτικής ὀργάνωσης κι ὕστερα στίς νεολαιίστικες ὀργανώσεις. Ἡ βάση τής θεωρητικῆς πάλης ἦταν ἡ ἤδη δημοσιευμένη πλατφόρμα, μαζί μέ θιβλία και μπροσοῦρες - «Ὁ Σεξουαλικός Ἀγώνας τῶν Νέων», «Ὅταν τό Παιδί σας Κάνει Ἐρωτήσεις», «Ἡ Εισβολή τής Σεξουαλικῆς Ἠθικῆς». «Ὁ Σεξουαλικός Ἀγώνας τῶν Νέων» ἐπαιξε ἕνα εἰδικό ρόλο ἀνάμεσα σ' αὐτά τά ἔργα.

Τό θιβλίο γράφτηκε μέ σκοπό ν' ἀντιμετωπίσει τήν κοινωνική πραγματικότητα τοῦ σεξουαλικοῦ προβλήματος τῶν νέων, μέ βάση γεγονότα πού ἔχει ἐπιβεβαιώσει ἡ προηγούμενη (ἀστική) σεξουαλική ἐπιστήμη. Στήν πορεία ἐγινε φανερό ὅτι ἡ σεξουαλική καταπίεση τῶν ἐφήβων ἐπιτελεῖ οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές λειτουργίες. Μιά ἐπιστημονικά ξεκάθαρη και πολιτικά συνεπῆς ἐκθεση αὐτῶν τῶν συγκεκριμένων προβλημάτων δόθηκε, ἔτσι, γιά πρώτη φορά - και τό ὕλικό τῶν σοσιέτ δέν ἀποτελέσει ἐξαίρεση.

Μετά ἀπό μία σφαιρική προπαρασκευαστική συζήτηση μέ τόν Γερμανικό Σύνδεσμο Νέων Κομμουνιστῶν, πού εἶχε ἀποκαλύψει πόσο ἔντονα ἐπιθυμοῦσαν μία ἐργασία αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ κομμουνιστές ἐφηβοί, ὁ Ράιχ παρουσίασε τό θιβλίο στήν ἀνάλογη κομματική ἀρχή. Ἡ ἐγκρισή του ἀπαίτησε ἀρκετό διάστημα. Μετά ἀπό μία ἐνδειξη δισταγμοῦ ἀπό μέρος τῶν κομματικῶν στελεχῶν, ἀποφασίστηκε νά δοθεῖ τό θιβλίο στήν ἱατρική ομάδα, προκειμένου νά τό ἐγκρίνει ἀπό ἐπιστημονική ἀποψη. Ἡ πλειοψηφία ἀποφάσισε ἐπιδοκιμαστικά, ἐνῶ ἡ μειοψηφία εἶχε ἀμφιβολίες, βασικά γιά τό ὅτι ὁ συγγραφέας ἦταν ψυχχαναλυτής, μέ τή δικαιολογία ὅτι ἡ ψυχχανάλυση ἀποτελεῖ «ἕνα φαινόμενο τής ἀστικῆς παρακμῆς».

Ὁ «Σεξουαλικός Ἀγώνας» ἐπρόκειτο τώρα νά ἐκδοθεῖ ἀπ' τόν ἐκδοτικό οἶκο τής μετωπικῆς ὀργάνωσης ΞΥΖ. Ἀφοῦ ἐγιναν οἱ σχετικές προετοιμασίες, τά στελέχη Β. και Σ. ἀνέλαβαν δράση. Σαμποτάρισαν συστηματικά τήν ἐκτύπωση χρησιμοποιοῦντας «παρασκηνιακοῦς δεσμούς». Μ' αὐτό τόν τρόπο μπόρεσαν νά καθυστερήσουν ὀλόκληρους μήνες τήν ἐκδοση, παρόλο πού εἶχε ἤδη ἐγκριθεῖ ἀπ' τά σχετικά κομματικά ὄργανα. Ἀφοῦ ἀνακάλυψε πῶς δέν μπορούσε νά τά βγάλει πέρα μέ τίς παρασκηνιακές δολοπλοκίες πού ἐξόφαιναν ὁ Β. κι ὁ Σ., ὁ Ράιχ

Ίδρυσε ένα έκδοτικό οίκο μέ δανεισμένα χρήματα και προσφέροντας επαρκείς αποδείξεις, πληροφόρησε τίς Κομματικές αρχές ότι τό σαμποτάζ τόν είχε υποχρεώσει νά εκδόσει τό έργο σ' ένα δικό του έκδοτικό οίκο, πού είχε δημιουργηθεί γι' αúτάν τόν σκοπό.

Ό «Αγώνας» κυκλοφόρησε σύντομα κι έγινε δεκτός μ' ενθουσιασμό απ' τίς μονάδες βάσης τών κομμουνιστικών νεολαιιστικών οργανώσεων. Λίγες βδομάδες αργότερα, εκδόθηκαν και τ' άλλα έργα πού αναφέρθηκαν παραπάνω. Άλλά παρόλο πού τά στελέχη και τά μέλη τών μονάδων τής βάσης ήταν εύνοικά διατεθειμένα απέναντι στό έργο, οι Β. και Σ. κατάφεραν έντεχνα νά εγκαινιάσουν μία βίαιη επίθεση ενάντια στό Ράιχ, από μέρους τών ηγετικών στελεχών του κόμματος. Πρόσχημά τους ήταν ή άνοικτή παραβίαση τής κομματικής πειθαρχίας ή όποία είχε δήθεν διαπραχθεί συνειδητά απ' τό Ράιχ, μετά τό κατάφωρο σαμποτάζ, πού υποκίνησαν οι Σ. και Β.

Ό χώρος είναι δυστυχώς πολύ περιορισμένος, γιά νά απεριθμήσουμε έκτεταμένα τίς μορφές και τίς μεθόδους τής συνακόλουθης άγριας καταδίωξης πού εξαπολύθηκε ενάντια στό Ράιχ (γιατί σ' αυτό άποσκοπούσε ή έκστρατεία πού διευθυνόταν απ' τούς Β. και Σ. Έπιπλέον, ή σημασία του θέματος δέ βρίσκεται σ' αυτές. Πολύ πιά σημαντικές γιά τό μέλλον είναι οι διάφορες «αντιρρήσεις» πού χρησιμοποιήθηκαν απ' τούς διάφορους άντιπάλους του. Κανένας απ' τούς επικριτές του δέν έθιξε τό βασικό σημείο - ότι οι έπιστημονικές αντίληψεις του Ράιχ βρίσκονταν σέ αντίφαση όχι μέ τήν πραγματική ζωή ή τίς ανάγκες τών μαζών, αλλά μόνο μέ τίς οικονομίστικες έρμηνείες όρισμένων ηγετικών στελεχών του ΚΡD, βασικά του Β. και Σ.

Τώρα θά παρουσιάσουμε κατά σειρά τίς πιά σημαντικές «αντιρρήσεις, τονίζοντας ότι δημοσιεύουμε μόνον χαρακτηριστικές άπόψεις.

Έπιχειρήματα εναντίον του Ράιχ

1. Ένα στέλεχος απ' τήν έθνική ηγεσία μιάς μαζικής νεολαιιστικής όργάνωσης:

«Η Έθνική γραμματεία εξέτασε προσεκτικά τά κείμενα του Ράιχ και τά άπόρριψε άποφασιστικά. Θά πρέπει λοιπόν νά γίνει

γνωστό πώς ή οργάνωσή μας δέν πρόκειται νά διανεμίει αυτά τά κείμενα. Τό ίδιο ισχύει καί γιά έργα άλλων ατόμων. 'Ολόκληρο τό έργο, «'Όταν τό παιδί σας κάνει έρωτήσεις», μπορεί νά χαρακτηριστεί αντικειμενικά μόνο σάν ένα έγκλημα ένάντια στην έργατική τάξη· δέν μπορεί άπλώς ν' άπορριφθεί μέ όξύτητα. Τό προλεταριακό κίνημα δέν άναφέρεται ούτε μία φορά μέσα σ' όλόκληρο τό έργο. Δίνει συμβουλές πώς πρέπει νά κατευθύνονται συνεχώς τά παιδιά στά σεξουαλικά θέματα. Μέ άλλα λόγια πώς μπορούν νά έρεθίζονται σεξουαλικά. Αύτή ή συνεχής άναφορά στά σεξουαλικά προβλήματα είναι λαθεμένη, γιατί άποτελεί μία παρέκκλιση άπ' τήν ταξική πάλη. 'Αντί γιά τήν προτεινόμενη στάση, θά πρέπει νά μεταμορφώσουμε τή σεξουαλικότητα σέ ταξική συνείδηση. 'Η μπροσούρα δείχνει πώς ή συγγραφέας δέ γνωρίζει καθόλου τό γερμανικό έπαναστατικό παιδικό κίνημα. Ξανά καί ξανά έπαναληθμβάνει όπi ή σεξουαλικότητα πρέπει νά διεγείρεται. 'Επίσης «'Ο Σεξουαλικός 'Αγώνας τών Νέων» του Βίλχελμ Ράιχ. Αυτό τό βιβλίό εισάγει άπλώς σύγχυση μέσα στό προλεταριακό κίνημα. Είναι έπομένως καταστρεπτικό. Σέ ομάδες πού συζητήθηκε αυτό τό βιβλίό, δημιουργήθηκε άναταραχή. 'Ορισμένες ομάδες έφθασαν άκόμα καί στή διάλυση.

2. Ένα ήγετικό στέλεχος μιάς μαζικής νεολαιίστικης οργάνωσης:

«'Ο Ράιχ θέλει νά μετατρέψουμε τά γυμναστήρια τής ένωσης μας σέ μπορντέλα. 'Υποστηρίζει όπi πρέπει νά στρέψουμε τούς νέους μας στά σεξουαλικά ζητήματα, άντί νά στρέψουμε τήν προσοχή τους άλλού. Δέ μας άρέσει νά μιλάμε τόσο πολύ γιά τό σέξ, αλλά άπ' τήν άλλη μεριά δέν είμαστε άντίθετοι σ' αυτό».

3. Ένα ήγετικό στέλεχος τής τοπικής ήγεσίας του ΚΡD στό Βερολίνο:

«Τά καθήκοντά μας πηγάζουν άπ' τίς άποφάσεις του Κόμματος κι άπό κείνες του 12ου Συνέδριου τής ΚΕ τής Κομμουντέρν... 'Η έπαναστατική πάλη άναπτύσσεται μέσα άπ' τήν πάλη γιά τήν αύξηση τών ήμερομισθίων. Θά πρέπει νά τήν οργανώσουμε στους διάφορους μετωπικούς τομείς τής ταξικής πάλης, προχωρώντας μέ βάση τά καθημερινά μας καθήκοντα... σά σεξοπολιτική οργάνωση, πρέπει νά κινητοποιήσουμε τίς σχετικές ομάδες, βασικά τίς μικροαστικές, μέ βάση τίς άπαιτήσεις του συγκεκριμένου μας τομέα. Κάνοντας αυτό πρέπει νά προχωρή-

σοι με βάση όχι εκείνο που διαιρεί, αλλά εκείνο που μας ενώνει – την πάλη ενάντια στην ύλική εξασθλίωση! Πάρτε τη θρησκεία: δεν πρέπει να συγκεντρώνουμε την προσοχή μας σε θρησκευτικά προβλήματα όπως τό «Υπήρξε πραγματικά ό 'Ιη-σούς;» Πρέπει να δώσουμε προτεραιότητα στά οικονομικά προβλήματα. Παρόμοια, στό σεξοπολιτικό τομέα, δεν πρέπει να προχωρήσουμε παίρνοντας σά βάση κάτι παρόμοιο μέ τό «'Αξιοπρέπεια ή πάλη ενάντια στη δειλία;» Θά πρέπει νάχουμε πάντα στή σκέψη πώς ασχολούμεθα μέ ανθρώπους που δεν απολαμβάνουν τήν εργασία μέσα σ' ένα εργοστάσιο. Θάταν όλότελα λάθος τό νά πούμε ότι ή σεξουαλική μιζέρια ήταν ή πρωταρχική μορφή δυστυχίας. Θάταν επίσης άκόμα χειρότερο τό νά κάνουμε τίς ομάδες τής νεολαίας μας ν' άφοσιωθούν στά σεξουαλικά θέματα. Οι αντίπαλοί μας λένε πάντα ότι είμαστε άνήθικοι. Πρέπει νά εκμεταλλευθούμε κάθε εύκαιρία γιά νά δείξουμε ότι άνήθικος είναι ό ταξικός έχθρός. Θά μπορούσαμε, λογουχάρη, νάχαμε χρησιμοποιήσει τό γεγονός τής παιδικής πορνείας στό Χούμπολνταμ, γιά νά κινητοποιήσουμε τίς μάζες. Τό ίδιο ίσχύει καί γιά τά σεξουαλικά έγκλήματα».

4. Μιά κομμουνίστρια γιατρούς (P):

«'Εμείς οι κομμουνιστές γιατροί εύθυνόμαστε βασικά γιά τό γεγονός ότι τό τμήμα μας, μέσα στό «τμήμα ΧΥΖ», περιήλθε κάτω από τήν ιδεολογική επιρροή τού Ράιχ. 'Εμείς οι άλλοι δεν κάναμε καμιά προσπάθεια. 'Εκείνος, αντίθετα, έδρασε πολύ ενεργητικά. Θά πρέπει όμως νά τονιστεί ότι οι περισσότεροι γιατροί άπορρίπτουν όλότελα τό Ράιχ. 'Ο τελευταίος στρέφει όλη τήν προσοχή στόν όργανισμό, αλλά οι όργανισμικές διαταραχές παίζουν ένα δευτερεύοντα μόνο ρόλο μέσα στό προλεταριάτο. 'Εγώ προσωπικά ύποστήριξα τήν ψυχανάλυση κι είχα άσχοληθεί μ' αυτήν 4 χρόνια. 'Η ψυχανάλυση είναι επιστημονικά άβάσιμη. Οι όργανισμικές διαταραχές άποτελούν μιά άστική συνθήκη. Οι άνεπιθύμητες έγκυμοσύνες παίζουν τόν άποφασιστικό ρόλο μέσα στή σεξουαλική κατάσταση τού προλεταριάτου. 'Ανθρωποι που ύπέστησαν θεραπεία μέ ψυχαναλυτικές μεθόδους άπόκτησαν προβλήματα στή σεξουαλική τους ζωή. Δέ θά μπορούμε νά δώσουμε προτεραιότητα στά σεξουαλικά θέματα ούτε μετά τήν επανάσταση. 'Η στάση τού Ιατρικού τμήματος ως τώρα, έγκυμονει μεγάλους κινδύνους εξαιτίας τής χρήσης έρωτικού ύλικού ή ξεκάθαρης πορνογραφίας γιά τήν

προσέλκυση των ανθρώπων».

5. Ένας κομμουνιστής γιατρός (Φ):

«Στίς διαλέξεις μου έχω ασχοληθεί με τὰ σεξουαλικά προβλήματα τό πολύ γιά δέκα λεπτά καί με τὰ πολιτικά προβλήματα γιά μιάμιση ώρα. Τό βασικό πράγμα είναι νά γίνουν τὰ σεξουαλικά προβλήματα ή γέφυρα γιά τὰ πολιτικά. Ὁ Ράιχ συγκεντρώνει τήν προσοχή του πάνω στό πρόβλημα τοῦ πώς νά επιτευχθεῖ ή Ικανοποίηση. Ἐχει γράψει ἕνα δλόκληρο βιβλίο πάνω σ' αὐτό. Δέν παίρνει σάν ἀφετηρία τήν παραγωγή, ἀλλά τήν κατανάλωση, κατά συνέπεια οἱ ἀντιλήψεις του είναι δλότελα ἀντιμαρξιστικές. Ὁ Ράιχ δίνει τήν προτεραιότητα στή σεξουαλική ἐπιθυμία. Αὐτό είναι ἀντιμαρξιστικό. Στήν πραγματικότητα, οἱ κοινωνικές σχέσεις ἔχουν κοινωνικό χαρακτήρα κι ή σεξουαλική ἐπιθυμία ἀποτελεῖ ἀναπαραγωγικό ἐνστικτο. Θά πρέπει ν' ἀναλογιστεῖ κανείς σοβαρά ποιός κερδίζει ἀπό μιά ἀναθεώρηση τοῦ μαρξισμού – μόνον ὁ ταξικός ἔχθρος. Τί μποροῦμε ἐμεῖς νά πούμε ὅταν ὁ Ράιχ ἐπιτρέπει στόν ἑαυτό του ν' ἀναθεωρήσει ἀκόμα καί τόν Ἐγκελς; Ἡ θέση τοῦ Ράιχ ὅτι πρέπει νά προσελκύσουμε τοὺς νέους στίς ὀργανώσεις μας, διαμέσου τῶν σεξουαλικῶν τους ἐπιθυμιῶν, είναι δλότελα λαθεμένη. Τό βασικό μας μέλημα πρέπει νάσαι ή καταπολέμηση τῶν ὀργανώσεων πού μάς ἀντιτίθονται.»

6. Ὁ πολιτικός ἡγέτης τοῦ «τμήματος XYZ» (X):

«Ἐχει γίνει φανερό, ὅπως ὑποστήριζα πάντοτε, ὅτι τό τμήμα είναι ἰδεολογικά συγχυσμένο. Τό ὅτι ή Γερμανική Κομμουνιστική Νεολαία ἀντιμετώπισε τόν κίνδυνο νά διασπαστεῖ, δεῖχνει πόσο ἐπικίνδυνος είναι ὁ Ράιχ γιά τό προλεταριακό κίνημα. Τό μυστηριώδες ψήφισμα τοῦ Ράιχ στή συγκέντρωση πού ἔκανε στή Δρέσδη, κατέστρεψε ὅλες μας τίς προσπάθειες γιά τή δημιουργία ἑνός ἑνωμένου μετώπου ἐκεῖ. Ἐκεῖνο στό ὁποῖο παραχωροῦμε τήν πρώτη θέση δέν είναι τό σεξουαλικό πρόβλημα, ἀλλά τό οικονομικό. Ἡ ἀπόπειρα τοῦ Ράιχ νά ἐξαλλίψει μιά ἀντιμανδαρνική νοοτροπία είναι ἐγκληματική. Πρέπει νά δώσουμε ἕνα τέλος σ' αὐτή τήν ἀθλια σεξουαλική φιλοσοφία.»

7. Ένας κομμουνιστής γιατρός:

«Τό τμήμα XYZ πρέπει νά χρησιμοποιήσει τήν ἐξαθλίωση γιά νά πολιτικοποιήσει τοὺς ἀνθρώπους. Πρέπει ν' ἀντιληφθοῦμε καθαρὰ πώς ή φτώχεια ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους στίς ὀργανώσεις μας. Ἡ δουλειά μας ἔγκειται στήν ἰδεολογική ἀποσαφήνιση καί,

σ' αυτή, τό ταξικό πρόβλημα πρέπει νά καταλάβει τήν πρώτη θέση. Ἡ σεξουαλική ἐπιθυμία δέν ἀποτελεῖ μιὰ προοδευτική δύναμη μέσα στήν ἱστορία, ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ Ράιχ. Αὐτός θέλει νά μετατρέψει τίς νεολαιίστικες ὀργανώσεις μας σέ ἀντρα σωματεμπορίας. Αὐτό ἀποτελεῖ ἕνα ἐγκλημα ἐνάντια στούς νέους μας. Θέλει ν' ἀντικαταστήσει τήν πειθαρχία τῆς πάλης μέ τή «θεωρία τοῦ νεροπότηρου». Αὐτή ἡ στάση θά κατέστρεφε τίς ὀργανώσεις μας, καθὼς οἱ τελευταῖες εἶναι βασικά προοσανατολισμένες στήν πάλη. Γιατί τό κόμμα δέν ἔχει ἀντιμετωπίσει ποτέ «πολύ σοβαρά» τό «τμήμα ΧΥΖ»; Γιατί τό τελευταῖο, σά συνέπεια τοῦ προηγούμενου λαθεμένου, ρεβιζιονιστικοῦ του προοσανατολισμοῦ, δέ στάθηκε ἱκανό ν' ἀσχοληθεῖ μέ τήν ἀληθινή πολιτική.»

8. Ἕνα ἡγετικό πολιτικό στέλεχος τοῦ ΚΡD:

«Πρέπει ν' ἀνοίξουμε διάπλατα τίς πόρτες τῆς ὀργάνωσής μας στούς ἀπολιτικούς, στηρίζοντας τήν ἐκκλήσῃ μας στίς μάζες πάνω στήν οἰκονομική μιζέρια. Θά πρέπει ν' ἀντιταχτοῦμε ἐνεργητικά στήν ἀποψη ὅτι ἡ σεξουαλικότητα ἀποτελεῖ ἕναν ἱστορικά ἐνεργητικό παράγοντα. Δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τό μαρξισμό. Γιατί θάπρεπε ν' ἀποτελοῦν ἱστορικές δυνάμεις μόνον ἡ πείνα κι ἡ σεξουαλική ἐπιθυμία; Θά μπορούσες παρόμοια νά πεις ὅτι ἡ ἀνάγκη ν' ἀναπνέεις ἀποτελεῖ μιὰ ἱστορική δύναμη. Αὐτό τό πράγμα ἀποπροσανατολίζει ἀπλῶς τίς μάζες ἀπ' τήν πάλη ἐνάντια στήν οἰκονομική δομή! Ὁ ἰσχυρισμός τοῦ Ράιχ, στήν «Εισβολή τῆς Σεξουαλικῆς Ἠθικῆς», ὅτι ἡ παραγωγική δύναμη τῆς ἀνθρώπινης ἐργασίας εἶναι ἐξιδανικευμένη σεξουαλική ἐνέργεια, εἶναι φοβερός. Σύμφωνα μ' αὐτόν, τό «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ ἀποτελεῖ κι αὐτό ἐξιδανικευμένη σεξουαλικότητα. Ἡ παρατήρηση τοῦ Ράιχ, ὅτι ἡ σεξουαλική καταπίεση ἐπηρεάζει ὅλες τίς τάξεις, εἶναι ἐξίσου φοβερή· ἀρνίεται τήν ὕπαρξη τῆς ταξικῆς ἀντίθεσης. Τό χειρότερο πράγμα ἀπ' ὅλα εἶναι ὅτι στό «Σεξουαλικό Ἄγωνα τῶν Νέων», ὁ Ράιχ λέει ὅτι ὕπάρχουν ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στίς γενιές. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἀντικαθιστᾶμε τήν πάλη τῶν τάξεων μέσα στήν οἰκογένεια, ἀντί νά ἀφιερῶνουμε ὅλη μας τή δύναμη στόν πολιτικό ἀγῶνα ἐνάντια στήν ἐκμετάλλευση καί τήν ἐξαθλίωση. Ἀκόμα κι ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἡ οἰκογένεια εἶναι ὁ προμαχῶνας τῆς ἀντίδρασης, τό ἰδεολογικό ἐργοστάσιο τῆς ἀσπικῆς κοινωνίας, σημαίνει μιὰ παρέκκλιση ἀπ' τίς πραγματικές μας προτεραιότητες. Ὅταν ὁ Ράιχ ἐπιση-

μείνει τή δυσαναλογία πού υπάρχει ανάμεσα στόν αριθμό τών κορποισών και τών αγοριών πού ανήκουν στίς νεολαιίστικες οργανώσεις μας, αυτό φαίνεται πώς σημαίνει ότι «τό πρώτο πράγμα πού όφείλεις νά κάνεις είναι νά δείξ αν υπάρχει ένας ίσος αριθμός αγοριών και κορποισών μέσα στίς νεολαιίστικες οργανώσεις – τότε μόνο μπορείς νά γίνεις μιά αγωνιστική οργάνωση». Έκείνο πού χρειαζόμαστε είναι ή θεωρητική καθαρότητα.

Τό «τμήμα XYZ» πρέπει νά προσεγγίσει τά καθήκοντά του, ξεκινώντας απ' τήν αρχή ότι ή οικονομική ανάγκη πρέπει νά εισαχθεί μέσα στά σεξουαλικά προβλήματα. Στή σημερινή εποχή, αποτελεί καθήκον μας νά καταρρίψουμε τούς τοίχους πού όρθώνονται ανάμεσα σέ μάς και τούς Χριστιανούς και Σοσιαλδημοκράτες εργάτες. Συνακόλουθα, τά σεξουαλικά προβλήματα δέν πρέπει νά προβάλλονται 100% άμεσα. Τά βιβλία τού Ράιχ είναι συνειδητά ή άσυνειδητα άντεπαναστατικά ('Υποθέτω ότι πρós τό παρόν είναι άσυνειδητα). Ένώ ό Λένιν άποκάλεσε τήν «Καταγωγή τής Οικογένειας», ένα απ' τά καλύτερα μαρξιστικά έργα, ό Ράιχ, σάν όλους τούς άντεπαναστάτες και ρεβιζιονιστές πού έχουν ξεστρατίσει απ' τόν ρούν τής Ιστορίας, προσπαθεί νά διορθώσει και νά πλαστογραφήσει τό μαρξισμό. 'Η ΚΕ έχει υιοθετήσει άπόλυτα τήν άποψη μας. (Έννοει τήν άποψη τού - Β.Ρ).

Ό Ράιχ είχε τήν τόλμη νά διοργανώσει ένα νεολαιίστικο συνέδριο στή Δρέσδη, στό όποίο άποφασίστηκαν πράγματα πού θά έκαναν νά σηκωθούν οι τρήες τού κεφαλιού σου. Προσπάθησε νά παρεμποδίσει τήν πολιτική μας δραστηριότητα μ' αυτό τό πράγμα. Τά σεξοπολιτικά μας ενδιαφέροντα ύποτάσσονται στά οικονομικά αίτήματα. Πρέπει νά πλατύνουμε τή σφαίρα δραστηριότητάς μας π.χ. νά εκμεταλλευθούμε τό ενδιαφέρον τών γυναικών γιά τά παιδιά τους. Άκόμα και ή φυσιολατρική κίνηση, πού έχει 4-5 εκατομμύρια μέλη, μάς προσφέρει ένα πεδίο δράσης.

Όπως ακριβώς τό κόκκινο άθλητικό μας κίνημα, έπινόησε τή φόρμουλα: «Άσχολήσου μέ τά σπόρ γιά νά προετοιμαστείς γιά τήν ταξική πάλη», έτσι και τό «τμήμα XYZ» πρέπει νά επινοήσει μιά φόρμουλα γιά τό δικό του τομέα. Άν νομίζει ό Ράιχ πώς μπορεί νά διεξαγάγει τή σεξουαλική πολιτική μέσα στίς οργανώσεις μας, είναι γελασμένος. Μάς ενδιαφέρει ή πολιτική

κι όχι ή σεξουαλική πολιτική. Ή παλιά ΚΕ ένεκρνε δυστυχώς τό «Σεξουαλικό Άγώνια» γιά τίς νεολαιιστικές δραστηριότητες, πράγμα πού μου κόστισε ένα σωρό δυσκολίες, καθώς είμουνα ύποχρεωμένος νά ύπακούσω. Ή άποψη του Ράιχ ότι τά σεξουαλικά θέματα παίζουν ένα έξίσου σημαντικό ρόλο γιά τούς λαμπρούς μας νέους μέ τά πολιτικά προβλήματα, είναι γελοία. Ό «Σεξουαλικός Άγώνιας» άποτελεί μία προσβολή γιά τά κορψοια τής εργατικής τάξης.

9. Ένα κατώτερο στέλεχος του «τμήματος ΧΥΖ» στη Δυτική Γερμανία.

«Πρέπει νά προσκολληθούμε στο κοινωνικό ζήτημα και νά του δώσουμε προτεραιότητα. Έδώ στη δύση έχουμε ξεπεράσει από παλιά τίς «σεξουαλικές ψυχώσεις». Τά άρθρα τής Άννας Ράιχ πού αναφέρονταν στην εκπαίδευση των παιδικών είχαν ένα φοβερό άποτέλεσμα. Οι χριστιανοί πού είναι μέλη μας, θά είχαν άποχωρήσει όλοι άν δέ θάζαμε ένα τέλος σ' αυτό άσο πύο γρήγορα μπορούσαμε.

Κατοχυρώσαμε αυτό χρησιμοποκίντας σεξουαλικά θέματα μέ τά όποια προφέσαμε νά επικοινωνήσουμε μέ ανθρώπους, πού δέν είναι δυνατό νά προσεγγίσες διαφορετικά. Όχι άπλώς χριστιανούς, άλλ' άκόμα και Ναζί. Πρός τό παρόν χρησιμοποκούμε σεξουαλικά θέματα άπλώς γιά νά προκαλέσουμε την προσοχή των ανθρώπων κι έτσι νά προχωρήσουμε ύστερα στα πολιτικά κι οικονομικά προβλήματα. Κατορθώσαμε άκόμα και νά ενεργοποιήσουμε τά πράγματα (διαδηλώσεις).

10. Ένα ήγητικό γυναικείο στέλεχος του «τμήματος ΧΥΖ»:

«Έχουμε ανακαλύψει ότι χρησιμοποκίντας σεξουαλικά θέματα, μπορούμε νά προσεγγίσουμε διάφορα στρώματα μέ τά όποια διαφορετικά δέν μπορούμε νά έρθουμε σέ έπαφή. Σ' ένα σημαντικό έργοστάσιο τυρομαχικών, πού δέν είχαμε προσεγγίσει ποτέ στο παρελθόν, παρουσιάστηκαν 60 γυναίκες άπ' την πρώτη κιόλας συγκέντρωση. Άκόμα κι οι άγρότσες άρχίζουν νά συνειδητοποιούν τή σεξουαλική τους ύποταγή και νά έξεγειρονται ενάντια σ' αυτή. Όταν περιοριζόμαστε στη συζήτηση τής Παραγράφου 218, άρχίζουμε νά προκαλούμε άνια στους ανθρώπους: έπομένως, θίγουμε τώρα άλλα προβλήματα: κοινωνική ασφάλιση, κοινωνική ύγιεινή, πολιτικά κι οικονομικά προβλήματα. Οι μάζες μπορεί νά κινητοποιηθούν πολύ εύκολώτερα μέ τέτοια θέματα παρά μέ καθαρά σεξουαλικά θέ-

ματα. Πρέπει να προετοιμάσουμε εναλλαχτικό υλικό για τις λαθεμένες θεωρίες του Ράιχ. Ός τώρα, είχαμε στη διάθεσή μας μόνο άστική φιλολογία, που να αφορά τη σεξουαλικότητα. Το δοκίμιο του Ράιχ πάνω στο σοβιετικό γάμο σχεδόν έβαλε σε κίνδυνο την ενιαιομετωπική μας πολιτική. Πρέπει ν' αντιληφθούμε ότι φόβοι για τό σοβιετικό γάμο υπάρχουν ακόμα κι ανάμεσα στους συντρόφους μας. Η πολιτικοποίηση του κινήματός μας είναι εξαιρετικά επιτακτική. Πρέπει να προχωρήσουμε σε δράση.

Είναι ολόκληρα αντιμαρξιστικό να λέμε, όπως κάνει ο Ράιχ, ότι οι κοινωνικές ανάγκες αντίλουν την καταγωγή τους απ' τις σεξουαλικές ανάγκες. Η Ρώσικη Έπανάσταση διαδραματίστηκε δίχως να επιλυθεί τό σεξουαλικό πρόβλημα και δίχως σεξουαλική εκπαίδευση.

Πρέπει ν' αφαιρέσουμε απ' τό περιοδικό μας τις ανατομικές λεπτομέρειες και τις αισθητικές άσχετότητες. Είναι λάθος να δίνουμε προτεραιότητα στα σεξουαλικά προβλήματα, μέσα στην εκπαίδευσή μας. Τά μέλη μας ενδιαφέρονται περισσότερο για τή στρατηγική και τήν τακτική τής ταξικής πάλης.»

Τό ψήφισμα τής Δρέσδης

Τό ψήφισμα αυτό έπαιξε ένα μεγάλο ρόλο στις προστριβές ανάμεσα στα Ράιχ και τά στελέχη του ΚΡD, που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η ιστορία του είναι ενδιαφέρουσα κι επομένως αξίζει να τήν εξετάσουμε.

Έχει δεχθεί ότι τά υπεύθυνα στελέχη του ΚΡD αντιστάθηκαν κατηγορηματικά στη δίχως όρους και συνεπή επιθεσάκωση τής σεξουαλικότητας κι ιδιαίτερα τής έφηβικής σεξουαλικότητας. Ο αντίκτυπος που είχαν οι δημοφιλείς μπροσουρές ανάμεσα στα μέλη των κομμουνιστικών οργανώσεων κι ιδιαίτερα ο «Σεξουαλικός Άγώνας των Νέων», «Όταν τό Παιδί σας κάνει έρωτήσεις», και τό «Τρίγωνο τής Κιμωλίας», δείχνουν πώς σ' αυτό τόν τομέα υπάρχουν επείγοντα έρωτήματα τά όποια άπαιτούν μιάν άπάντηση. Άπ' όλα τά μέρη τής Γερμανίας, τής Αυστρίας και των Γερμανόφωνων περιοχών τής Τσεχοσλοβακίας, έφθασαν γράμματα γεμάτα ένθουσιασμό κι έκκλήσεις γι' άποστολή όμιλητών. Γενήθηκε τότε ένα σοβαρό πρόβλημα - ή

φοβερή έλλειψη εκπαιδευμένων βοηθών. Κι ίσως αυτό τό γεγονός νά εϋθύνεται κατά ένα μέρος γιά τήν άποτυχία νά δειχθεί στην ΚΕ τού ΚΡΔ ή όρθότητα τής σεξουαλικής θεωρίας τού Ράιχ, μέ ίκανοποιητικά γρήγορη και πειστική πρακτική έπιτυχία. Αϋτή ή πιθανότητα γίνεται σχεδόν βεβαίότητα αν αναλογιστούμε ότι ή πρακτική είναι αναπόσπαστα δεμένη μέ τή θεωρία κι αποτελεί τόν έλεγχο τής θεωρίας.

Δυστυχώς, έγινε όλο και πιο φανερό πως μπορούσες νά περιμένεις έχθρότητα μάλλον παρά βοήθεια, απ' τούς κομμουνιστές γιατρούς, μέ τή συναισθηματικά προκατειλημμένη από μέρος τους άπόρριψη τής ψυχανάλυσης. Μιά χούφτα ανθρώπων άπόμειναν, επομένως, γιά νά διεξάγουν τόν αγώνα κάτω από σχεδόν άπελλιπτικές συνθήκες.

'Ανάμεσα στις πολλές εκκλήσεις πού κατέφθαναν συνεχώς, ήρθε μία μέρα ένα γράμμα ενός συντρόφου απ' τή Δρέσδη. Τό γράμμα του ανέφερε τή μεγάλη έπιτυχία και τό κύρος τού «Σεξουαλικού Αγώνα τών Νέων». 'Ανεφερε ότι ή ήγεια τής τοπικής νεολαιιστικής όργάνωσης είχε δείξει ενδιαφέρον γιά τήν μπροσούρα. 'Η πλειοψηφία τής είχε άποφασίσει ν' αναπροσαπολλάξει τήν άγκιτάσια σύμφωνα μ' αϋτή κι έτσι γινόταν άναγκαία μία σφαιρική συζήτηση ανάμεσα στά μέλη τής τοπικής όργάνωσης και τό Ράιχ. 'Ανάμεσα στ' άποτελέσματα, πού γενήθησαν απ' αϋτό, ήταν και τό άκόλουθο ψήφισμα. Οι Β. και Σ. είχαν δυστυχώς κερδίσει ήδη τή μάχη τους στά παρασκήνια κι έτσι ή έπιτυχία αϋτών τών συζητήσεων και τό ψήφισμα ήταν τό μόνο συγκεκριμένο έπίτευγμα εκείνων τών στελεχών πού τόλμησαν νά ξεκινήσουν μέ άφετηρία τήν πραγματική ζωή, τούς πραγματικούς ανθρώπους και τίς αντιθέσεις τους αναφορικά μέ τήν πολιτικοποίηση τών νέων. Τό ψήφισμα έλεγε τά άκόλουθα:

«Ψήφισμα πού εκδόθηκε στό συνέδριο τών αντιπροσώπων τών προλεταριακών επαναστατικών όργανώσεων νεολαίας τής Δρέσδης, στις 16 τού 'Οκτώβρη, 1932».

«Οι παρευρισκόμενοι αντιπρόσωποι τών προλεταριακών όργανώσεων νεολαίας (Ένωση Κομμουνιστικής Νεολαίας, ΚΝ, Νέοι Σοσιαλιστές Έργάτες, ΣΑ) άποφάσισαν νά όργανώσουν τή

δουλειά στο σεξοπολιτικό τομέα, προκειμένου να πετύχουν την πλατύτερη δυνατή κινητοποίηση της εργαζόμενης νεολαίας σε κάθε δραστηριότητα που αποβλέπει στην άνατροπή του καπιταλισμού. Αντιλήφθηκαν καθαρά και συμφώνησαν ομόφωνα, πώς η προηγούμενη παραμέληση των σεξουαλικών προβλημάτων της νεολαίας είχε ένα σοβαρό καταστροφικό αποτέλεσμα πάνω στην επαναστατική δραστηριότητα των νεολαιίστικων οργανώσεων. Η κατάρρευση διάφορων ομάδων, οι μεγάλες διακυμάνσεις του αριθμού των μελών, η πολιτική παθητικότητα και πάει λέγοντας, συνδέονται στενά με τη διαταραγμένη και αποπροσανατολισμένη σεξουαλική ζωή των νέων. Αυτό τό μπέρδεμα κι η σύγχυση στά σεξουαλικά θέματα που αφορούν τούς νέους, αποτελεί κι ή ίδια ένα αποτέλεσμα της καπιταλιστικής σεξουαλικής τάξης κι εξυπηρετεί την εκκλησία και την άρχουσα τάξη στό να διατηρήσουν την πνευματική ύποταγή των νέων κάθε κοινωνικής τάξης. Η σεξοπολιτική δουλειά, σά βασικό συστατικό της επαναστατικής δραστηριότητας γενικότερα, πρέπει νά στραφεί βασικά στά ακόλουθα σημεία:

1. Την αποσαφήνιση του προβλήματος μέσα στό Κόμμα και τίς ίδιες τίς οργανώσεις του. Τή σύνδεση, όχι τό διαχωρισμό, των προσωπικών και πολιτικών θεμάτων, δηλαδή, τή συνεχή πολιτικοποίηση του κοινωνικού είναι.

2. Την καταστροφή της μονόπλευρης συνθήκης που εξακολουθεί νά ισχύει ανάμεσα στό προλεταριάτο και τήν άστική τάξη σ' αυτόν τόν τομέα - μόνο ή άστική τάξη επιδιώκει τά συμφέροντά της σ' όλα τά μέτωπα, πράγμα που θέλει νά πει ότι πρέπει νά κηρύξουμε τόν πόλεμο στην άστική τάξη, χρησιμοποιώντας μεθόδους της προλεταριακής στρατηγικής και σ' αυτό τό μέτωπο (λογουχάρη, δράση ενάντια στις ήθικές διατάξεις, όπως του Μπράχτ κλπ).

3. Την κινητοποίηση των νέων που έχουν όποιοιδήποτε πολιτικό προσανατολισμό μέ βάση μία ξεκάθαρη, θετική στάση απέναντι στη σεξουαλική ζωή των νέων, συνοδευόμενη απ' τήν απόδειξη της αδυναμίας οικόδόμησης των θεμελίων μιας υγιούς σεξουαλικής ζωής κάτω απ' τόν καπιταλισμό: Τή διάβρωση των χριστιανικών, ναζιστικών και σοσιαλδημοκρατικών οργανώσεων

μέ την ακαταπρόβλεπτη εκμετάλλευση των αντιθέσεων που υπάρχουν ανάμεσα στα μέλη αυτών των οργανώσεων και στην ηγεσία τους.

4. Η βασική προϋπόθεση αυτού είναι η ιδεολογική άποσαφήνιση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι επαναστατικές οργανώσεις νεολαίας (ή αναλογία αγοριών σε σχέση με τα κορίτσια, ή προσέλευση άπολιτικών νέων απ' τις αίθουσες χορού με τη βοήθεια του σεξουαλικού θέματος κλπ.

Η συνέλευση έχει επίγνωση των μεγάλων δυσκολιών που πρέπει να ξεπεραστούν σ' αυτόν τον τομέα, αλλά είναι έξοου πεπεισμένη ότι τό σεξουαλικό πρόβλημα των νέων είναι ένα απ' τά πιό σημαντικά προβλήματα μέσα στην ταξική πάλη, στο μέτρο που άφορά την κινητοποίηση των νέων για την άνατροπή του κεφαλαίου, που άργότερα όχι μόνο τούς κρατάει πεινασμένους αλλά και τούς άφαιρεί τη σεξουαλική τους ζωή με τη νομοθεσία, τις διώξεις και την άνατροφή, που έχει σαν άποτέλεσμα τη δυστυχία τους. Μιά ξεκάθαρη, θετική άπέναντι στη σεξουαλικότητα, επαναστατική πολιτική πρέπει ν' άντιπαχθεί στην άντιδραστική σεξουαλική πολιτική όλων των στρωμάτων της άστικής τάξης, χάρη στην όποία η εργαζόμενη νεολαία είναι ύποταγμένη στο κεφάλαιο (όπως λογουχάρη τό 1,5 έκατομμύριο έφηβοι του Κέντρου), με σκοπό να ενισχύσει την πάλη του προλεταριάτου ενάντια στη μπουρζουαζία, ν' άνατρέψει την τελευταία και να εγκαθιδρύσει ένα πολιτικό σύστημα βασισμένο στα σοβιέτ, που θάναι ικανά να επιλύσουν τό έπείγον πρόβλημα της σεξουαλικής ζωής των νέων μέσα στα πλαίσια μιās ολοκληρωμένης προλεταριακής επανάστασης».

«Ζήτω η Προλεταριακή Έπανάσταση»

**ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΙΣ
ΣΤΗ ΜΑΖΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ**

ΜΕΡΟΣ Α

Έπιχειρώντας νά ξεπεράσουμε τό χάσμα ανάμεσα στό κίνημα σεξουαλικής μεταρρύθμισης και τό επαναστατικό εργατικό κίνημα, νά καθιερώσουμε τή σεξουαλική πολιτική σάν ένα βασικό παράγοντα μέσα στό προλεταριακό κίνημα και τέλος, δίχως αυτό νά σημαίνει πώς έχει λιγότερη σημασία, νά μεταμορφώσουμε τό στείρο, άστικό σεξουαλικό ρεφορμισμό σέ μιά σωστή, συνεπή, επαναστατική σεξουαλική κοινωνιολογία και σεξουαλική πολιτική, έχουμε αντιμετώπισει κάθε λογής «άντιρρήσεις», πού διαφέρουν όλότελα ανάμεσά τους. Βρισκόμαστε αντιμετώπι μίε ότι θά μπορούσαμε ίσως νά ονομάσουμε θουβές άντιρρήσεις, δηλαδή εκείνες πού χρησιμοποιούνται στά παρασκήνια και μ' εκείνες πού πραγματικά έξωτερικεύονται. Μπορούμε ν' αντιμετώπισουμε άνοιχτά τίς τελευταίες όχι όμως και τίς προηγούμενες, γιατί εκείνοι πού τίς προβάλλουν δέν τολμούν νά έμφανιστούν γιά νά τίς ύποστηρίξουν. Υπάρχουν εκείνου του είδους οι ύπόγειες άντιρρήσεις, πού έχουν σά σκοπό νά συντρίψουν τή σοβαρή ειλικρινή έπιστημονική έρευνα, ν' άποφύγουν τήν άμφισβήτηση των άποτελεσμάτων της, γιατί δέν έχουν νά προβάλλουν τίποτα πού νά έρχεται σέ άντίθεση μ' αυτά κι έπομένως οι φορείς τους προτιμούν νά παίξουν τό ρόλο του διακεκριμένου έπιστήμονα κι άντίστροφα, οι ύπόγειες άντιρρήσεις πού λειτουργούν διαμέσου τής δυσφήμισης και τής πολιτικής διαστρέβλωσης. Είναι άδύνατο νά εμπλακούμε σέ μιά διαμάχη μ' αυτές τίς άντιρρήσεις, μπορούμε όμως νά διαπιστώσουμε ποιός τίς προβάλλει.

Υπάρχουν επίσης άπροκάλυπτες αντιρρήσεις τις οποίες, με την πρώτη ματιά και δίχως έμπεριστατωμένη εξέταση, μπαίνουμε στον πειρασμό να μην άνασκειάσουμε, με τη δικαιολογία ότι είναι υπερβολικά ήλιθιες· οι ύποστηρικτές μας είναι της γνώμης ότι πρέπει να τις άγνοήσουμε και να μην τους δίνουμε καμιά προσοχή. Τό ν' ακολουθήσουμε αυτή την πορεία μου φαίνεται όλότελα λαθεμένο. Βέβαια, τό μεγαλύτερο μέρος τών αντιρρήσεων που στρέφονται εναντίον μας, δέν έχει μελετηθεί καλά κι είναι φανερά παράλογο. Πολλές μπορεί εύκολα να δειχθεί ότι είναι προϊόντα σεξουαλικής άναστολής κι όλο ξέρουμε ότι τέτοιες στάσεις δέν μπορούν να ξεπεραστούν με λογικά επιχειρήματα. Ένα άλλο είδος αντίρρησης προέρχεται άπλώς άπό καθαρή άγνοια τών μεθόδων του διαλεκτικού ύλισμού που έπινόησε ό Μάρξ και τις οποίες έχουμε εφαρμόσει με συνέπεια, άπό μιά άπλοϊκή σύγχυση της μεθόδου με τ' άποτελέσματα ή τό πεδίο έρευνας: σύμφωνα μ' αυτή την αντίληψη, ή οικονομία θεωρείται σαν τό καταλληλο πεδίο για τη μαρξιστική έρευνα, ενώ ή σεξουαλικότητα ανήκει στο χώρο της «ψυχολογίας», είναι δηλαδή αντιμαρξιστική. Υπάρχουν ακόμα αντιρρήσεις που θεωρούνται σοβαρές και γερά θεμελιωμένες. Άλλά δέ θά πρέπει ν' άσχοληθούμε μόνο μ' αυτές. Άν ή κριτική είναι κοντόθωρη, τότε δέ θά πρέπει να κάνουμε τό λάθος να άποδειξουμε άπλώς ότι είναι κοντόθωρη· θά πρέπει να συγκεντρώσουμε την προσοχή μας, για να συλλάθουμε την αίτία που κάνει τους προλετάριους και μικροαστούς άρμόδιους να καταλήγουν σε κοντόθωρες αντιλήψεις, τί σκέπτονται, γιατί δέ σκέπτονται σωστά και πάει λέγοντας. Άν έρευνήσουμε τόν τομέα αυτό, θ' ανακαλύψουμε ότι, καταλαβαίνοντας τη φανερά παράλογη κριτική, έχουμε να μάθουμε άπειρα περισσότερα, άπ' ότι όταν δεχόμαστε τά έγκώμια τών άνόητων κριτικών. Μπορούμε να προχωρήσουμε τόσο πολύ ώστε να πούμε ότι οι πιο πολύτιμες ανακαλύψεις μας προέρχονται άπό τέτοιες παράλογες έπικρίσεις. Θά δούμε ότι μιά παράλογη αντίρρηση όχι μόνο αντίστοιχει σε μιά συναισθηματική άναστολή ή μιά μηχανιστική αντίληψη του μαρξισμού, αλλά επίσης και σε μιά άνακρίβεια ή άνεπάρκεια τών δικών μας επιχειρημάτων. Δέν πρέπει ν' άσχοληθούμε για να γνωρίσουμε τέλεια αυτήν την περίπτωση; Τό μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να εξασφαλίσουμε τη συμπάθεια και την ύποστηριξη εκείνων τους όποιους θέλουμε

νά πείσουμε, αποδεικνύοντας όχι μόνο την όρθότητα των απόψεών μας, αλλά και κάνοντάς τους νά καταλάβουν γιατί παρερμηνεύονται οι αωστές αντίληψεις ή δέ γίνονται κόν κατανοητές.

Πρός τό παρόν θ' άσχοληθούμε μόνο μέ άντιρρήσεις πού άφορούν τή σεξουαλική πολιτική, χωρίζοντάς τες στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. «παράλογες» άντιρρήσεις.
2. άντιρρήσεις πού φανερώνουν άγνοια του μαρξισμού.
3. άντιρρήσεις πού προέρχονται από σεξουαλική άναστολή.
4. άντιρρήσεις πού προέρχονται από έλλειψη σαφήνειας του έργου μας.
5. συναφείς κριτικές άντιρρήσεις.

Θ' άρχίσουμε άναδημοσιεύοντας ένα άρθρο πού γράφτηκε από ένα πυρήνα των Γερμανών Διεθνιστών Κομμουνιστών. Δέν ξέρω άν και σέ ποιά βαθμό συμφωνεί ή ήγεσία του κόμματος μέ τις απόψεις πού εκφράζονται, αλλά όπως και νάχει τό πράγμα, αυτή ή κριτική δέν εκφράζει απλώς μία άτομική άποψη, άλλ' άντιπροσωπεύει μάλλον τό είδος τής κριτικής πού κατευθύνθηκε συχνά στο παρελθόν ενάντια στο Σεξο-πολιτικό κίνημα κι άπ' τήν ίδια τήν ήγεσία του ΚΡΔ άνάμεσα σέ άλλους. Αυτό, είτε τό πιστεύετε είτε όχι, είναι ό τρόπος σκέψης πού συνεχίζει νά ύπάρχει μέσα στο επαναστατικό κίνημα, άναφορικά μέ τό θέμα τής σεξουαλικής πολιτικής.

**«Πάνω στη Μαζική Ψυχολογία του Φασισμού του Ράιχ»
γραμμένο από ένα μέλος του ΙΚΔ.**

«Ό Ράιχ έχει έντυπωσιαστεί έξαιρετικά άπ' τή νίκη του φασισμού κι έπιχειρεί νά τήν εξηγήσει. Δέν έχει άδικο κάνοντας αυτό και πραγματικά προσφέρει μία άφελιμη ύπηρεσία, σέ σύγκριση μέ τήν εγκληματική αδράνεια των μανδρινών του ΚΡΔ. Δυστυχώς, όμως, ό Ράιχ έχει έντυπωσιαστεί κάπως ύπερβολικά άπ' τήν έπτυχία του φασισμού. Αυτό φαίνεται ακόμα και σέ τυχαία θέματα. Μιλάει γιά τις «προοδευτικές δυνάμεις τής Ιστορίας» πού εκφράζονται στο φασισμό και γιά τά «ση-

μαντικά τμήματα της εργατικής τάξης που προσχώρησαν στο φασισμό». Τό βιβλίο του Ράιχ δέν παρεκκλίνει τόσο πολύ απ' τά βασικά, τοποθετώντας τά λάθη στο ύποκειμενικό πεδίο (τό βιο κάνομε και μείς - όταν κατηγορούμε τό ΚΡΔ γιά τήν άποτυχία του νά συγκροτήσει τό 'Ενωμένο Μέτωπο, οί ύποκειμενικοί «ψυχολογικοί» παράγοντες είναι εκείνοι στους όποιους πρέπει ν' άποδώσουμε τήν εϋθύνη), όπως συμβαίνει μέ τό γεγονός δι συγκεντρώνει όλο του τό ενδιαφέρον στη μικροαστική τάξη. 'Η έπιτυχία που είχε ό Χίτλερ μέ τούς μικροαστούς, δέ συνέβηκε στο κενό, σάν άποτέλεσμα τών ψυχολογικών μηχανισμών, που έχουν μερικά περιγραφεί σωστά, αλλά πάνω απ' όλα σάν άποτέλεσμα της έλλειψης ενός εργατικού μετώπου, της άποτυχίας του προλεταριάτου νά επιβληθεί στους μικροαστούς. 'Η έλλειψη ενός τέτοιου εργατικού μετώπου, που ή εϋθύνη της βαρύνει τά λάθη του ΚΡΔ στο χώρο της πολιτικής της εργατικής τάξης κι όχι τήν άποτυχία της εργατικής τάξης σέ σχέση μέ τούς μικροαστούς, έπαιξε ένα πολύ πιά σημαντικό ρόλο στην κατάκτηση τών μικροαστών απ' τό φασισμό, απ' ότι ή ενεργητική πολιτική του Χίτλερ άπέναντι στη μικροαστική τάξη. Πού όδηγεί πολιτικά αυτό τό λάθος από μέρους του Ράιχ, φαίνεται πιά ξεκάθαρα στο συμπέρασμα που καταλήγει τό μικροαστικό άρθρο του μαθητή του Β., γιά τόν όποιο ή επανάσταση συνίσταται πρωταρχικά σέ μιá μεταμόρφωση της συνείδησης του μικροαστού - ενώ γιά μάς τό πρώτο στάδιο συνίσταται στην πολιτική συνειδητοποίηση της εργατικής τάξης - ύστερα θέβαια, θά πρέπει ν' ασχοληθούμε πιά έντοτικά μέ άλλα στρώματα της κοινωvίας, χρησιμοποιώντας όμως τήν πολιτική κι οικονομική προπαγάνδα κι όχι τή σεξουαλική πολιτική. 'Ενώ ό Β. παραβλέπει αυτόν τόν πρωταρχικό παράγοντα στην κατάκτηση τών μικροαστών απ' τό Χίτλερ, έπιχειρεί νά έξηγήσει ψυχολογικά τό γεγονός, σκοπεύοντας ν' άποκαταστήσει τό στοιχείο του έποικοδομήματος στη ακωστή του θέση. Δέν άντιτασσόμαστε σ' αυτό: αλλά ύποστηρίζουμε πώς οί οικονομικοί παράγοντες έχουν πάντοτε και σέ κάθε περίπτωση πρωταρχική σημασία. Είναι αλήθεια πώς δέν είναι μόνο θέμα οικονομικών παραγόντων· αλλά οί τελευταίοι δέν μπορούν ν' άγνοηθούν.

Συμφωνούμε πώς ό Χίτλερ βρήκε ένα χρήσιμο μοχλό στην οικογενειακή νοοτροπία τών μικροαστών. Παρόλα αυτά όμως, ή βάση της έπιτυχίας του θρίσκειται στα μαγαζιά και στην άπο-

μική ιδιοκτησία τήν ὅποια κατέχει ὁ μικροαστός, ὅσο βυθισμέ-
νος κι ἂν εἶναι στά χρέη, σέ ἀντίθεση μέ τόν προλετάριο· οἱ
φῆροι πού ἐπιβλήθηκαν ἀπ' τῆς Βερσαλλίης κι ἡ ἀγροτική κρίση
δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τήν ψυχολογία. Ὁ Ράιχ εἶναι τόσο
προσηλωμένος στό νά δει τά ἀναδρομικά ἀποτελέσματα τῆς
ἰδεολογίας, ὥστε παραβλέπει ὀλόκληρα πλήθη οἰκονομικῶν
συνθηκῶν. Αὐτό εἶναι τό δεύτερο σημεῖο πού παραβλέπει ὁ
Ράιχ· καί μόνο ἀφοῦ ἀποσαφηνίσουμε αὐτό, μπορούμε ν'
ἀσχοληθοῦμε μέ τή θεωρία του ὅτι ὁ Χίτλερ ἐδρακύνθηκε χάρη
σέ μηχανισμούς κι ἰδεολογίες, πού δημιουργοῦνται στό παιδί
τῆς μικροαστικής τάξης ἀπ' τή σεξουαλική καταπίεση, ἐκμεταλ-
λευόμενος, λογουχάρη, σά δικτάτωρ τό ρόλο τοῦ πατέρα. Αὐ-
τές οἱ ἀνακαλύψεις μᾶς φαίνονται ὡσπότες μέσα στά ὄρια πού
διαγράψαμε παραπάνω κι εἶναι ἐπίσης ὡς ἓνα βαθμῶ ἀύθεντι-
κές κι ἐνδιαφέρουσες. Ἄλλά, ὅπως ἔχουμε ἤδη ἀναφέρει, ἐξ-
ηγούν τή φασιστική ἐπιτυχία ὡς ἓνα πολύ μικρῶ μόνο βαθμῶ.
Γιατί ἀκόμα κι ἡ προσκάλληση στήν οἰκογένεια, πηγάζει ὄχι
μόνο ἀπ' τήν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ τῆς μικροαστικής τάξης
καί τή σεξουαλική ἠθική πού τοῦ ἐνσταλάζεται μέσα σ' αὐτή τή
διαδικασία, ἀλλά ἀποτελεῖ καί τήν ἔκφραση τῆς παραγωγικῆς
μονάδας, πού συντίθεται ἀπό ἓνα μεγάλο ἀριθμῶ μικροαστικῶν
οἰκογενειῶν καί πάνω ἀπ' ὅλα ἀπ' τῆς μάζες τῶν ἀγροτιῶν. Τό
ὅτι αὐτές οἱ οἰκογενειακές στάσεις σέ καμιά περίπτωση δέν πη-
γάζουν ἀπλῶς ἀπ' τήν ἀνατροφή, ἀποδεικνύεται ἀπ' τούς ἐρ-
γάτες καί τούς γραφειοκράτες τοῦ κόμματος, οἱ ὅποιοι γίνονται
μικροαστοί ἀπό οἰκονομική ἀποψη ὅταν φθάσουν στή μέση
ἡλικία, υλοθετώντας τήν ἀντίστοιχη ἰδεολογία. Ὁ Ράιχ δείχνει
ὅτι ἀναφορικά μέ τόν ἐπηρεασμῶ τῶν μαζῶν, ἡ Ἐκκλησία στη-
ρίζεται πάνω στίς ἴδιες συναισθηματικές ἀντιδράσεις ὅπως κι ὁ
φασισμῶς καί πέφτει στήν ἴδια παγίδα τῆς ὑπερβολῆς τῶν σε-
ξουαλικῶν καί ψυχολογικῶν παραγόντων, ὅπως ὅταν ἀσχολεῖ-
ται μέ τό φασισμῶ, ἐπειδή ἀδυνατεῖ ν' ἀναγνωρίσει πῶς οἱ ἐκ-
κλησιαί ἀντιπροσωπεύουν ἐπίσης σ' ἓνα μεγάλο βαθμῶ κρυμ-
μένα οἰκονομικά συμφέροντα κι ἀντλοῦν τή δύναμή τους ἀπ'
αὐτά δηλαδή, σά νά λέμε, ἡ ἐκκλησία ἀνταναικλά ὄχι μόνο σε-
ξουαλικούς παράγοντες, ἀλλά καί τήν ἀδυναμία τῶν ἀνθρώ-
πων ἀπέναντι στίς παραγωγικές δυνάμεις. Ἀπ' αὐτά πηγάζει
τό λαθεμένο συμπέρασμα τοῦ Ράιχ πῶς ἡ ἐλεύθερη σεξουαλι-
κότητα θά σήμαινε τό τέλος τῆς θρησκείας. Ἡ ὑπαρξη τῆς

θρησκείας ανάμεσα σε ιθαγενείς, οι οποίοι δέν ύφίστανται κανένα σεξουαλικό περιορισμό, αποδεικνύει τό αντίθετο. Άν ή ανάλυση είναι λαθεμένη (ιδεαλιστική), τότε θά πρέπει νάναι λαθεμένη κι ή πρακτική πού βασίζεται σ' αυτή. Έχουμε ήδη δείξει ένα λάθος στό πρόγραμμα τού Ράιχ - τήν πρόταση νά έργαστεί ανάμεσα στους μικροαστούς αντί γιά τούς εργάτες. Τό δεύτερο λάθος μάς φαίνεται ότι θρίσκεται στήν αντίληψη τής «σεξουαλικής αναγέννησης», ή όποία πρέπει νά δημιουργηθεί σύμφωνα μέ τό Ράιχ. Ένώ ό Ράιχ είναι άλλοθι ένας ιδεαλιστής, έδώ πέφτει σ' ένα πρωτόγονο ύλισμό. Αύτή ή σεξουαλική αναγέννηση συνίσταται στό νά κάνεις ότι ακριβώς σέ ώθούν νά κάνεις οι άδένες σου. Δέν όφειλεται σέ σεμνοτυφία τό ότι άπορρίπτουμε μιά τέτοια αντίληψη, άλλα επειδή στέκεται αντίθετη μέ τήν ιστορική πρόοδο καί τό καθήκοντά μας σέ σχέση μ' αυτή. Κάθε κοινωνία θεμελιώνεται πάνω στή σεξουαλική καταπίεση τό ίδιο ισχύει καί γιά τή δική μας. Μπορούμε νά μετριάσουμε, νά εκπολιτίσουμε, ν' αλλάξουμε καί νά βελτιώσουμε τή μορφή αύτής τής καταπίεσης, όχι όμως νά τήν καταργήσουμε. Ή άπόπειρα γιά νά καταργηθεί όδηγεί στό χάος.

Είναι άλήθεια ότι ό Ράιχ είχε πολλούς όπαδούς στή Γερμανία, ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους. Άλλά τί έγιναν αύτοί οι νέοι; Πιστεύουμε ότι μπορούμε νά έχουμε εμπιστοσύνη σ' εκείνες τίσ πληροφορίες πού δείχνουν ότι οι νέοι εγκατέλειψαν όμαδικά τίσ πολιτικές όργανώσεις γιά νά επιδιώξουν άπλάως τή δική τους σεξουαλική αναγέννηση. Έπομένως αύτή ή «σεξουαλική έλευθερία» άποτελεί ένα δίκτοπο μαχαίρι. Είναι θέβαια ίκανή νά προκαλέσει άταξία στίς τάξεις τών έχθρών μας, άλλα δέν άφήνει άνέγγυχτες καί τίσ δικές μας. Θα πρέπει νά περιμένουμε γιά νά δούμε τί πετυχαίνει ό Ράιχ στην πράξη· τότε θά δούμε πραγματικά άν προσφέρει όπλα πού μπορούν νά καθηλώσουν τόν έχθρό σ' όρισμένους τομείς ή πού είναι άχρηστα, επικίνδυνα ή γελοία.

Άπό πρακτική άποψη τό ζήτημα μπορεί νά διατυπωθεί ακόλουθα: τό πεδίο δράσης μας είναι τό προχωρημένο τμήμα τής έργατικής τάξης τό όποιο, όπως επιβεβαιώνει κι ό ίδιος ό Ράιχ, έχει όλότελα διαφορετικές σεξουαλικές στάσεις άπ' τούς μικροαστούς. Ή μαρξιστική προπαγάνδα κι όχι ή ψυχαναλυτική είναι εκείνη πού πρέπει νά εφαρμόσουμε έδώ.

Άκόμα κι όταν, άργότερα, άπευθυνόμαστε σ' όλες τίσ

καταπιεσμένες τάξεις, θά παραγματοποιήσουμε πρόοδο μόνο με τήν οικονομική, πολιτιστική και πολιτική προπαγάνδα. Γιατί ή αντίσταση στήν τελευταία είναι πολύ μικρότερη. Δέν πρέπει νά ξεχνάμε ότι άκόμα κι ό Λένιν αντιμετώπισε τή θρησκεία σάν προσωπικό θέμα. Παρόλο πού ό Χίτλερ μπορεί νά πέτυχε πολλά, έκμεταλλευόμενος αυτές τίς αναστολές, αυτό άπέχει πολύ άπ' τό ν' άποδεικνύει ότι μιά κατά μέτωπο επίθεση ενάντια σ' αυτές άποτελεί τήν καλύτερη, τήν ταχύτερη και τήν πιό ολοκληρωμένη μέθοδο κι ότι ίσως νά μήν είναι πολύ καλύτερα τό ν' άποτρέψει αυτές τίς αναστολές και ν' αντιμετώπισει τά πράγματα με μιά άλλη όπτική. Έπιπλέον αυτό δέ μάς άποδεικνύει τό πώς δημιουργούνται οι ήρωες: για νά τό πούμε ντόμπρα μπορεί κανείς νά θυσιαστεί για τήν επανάσταση όχι όμως για ένα αντισυλληπτικό.

Οι έμπειρίες μας σ' αυτόν τόν τομέα δείχνουν πώς ή μικροαστική νεολαία μπορεί εύκολα νά επηρεαστεί από αυτές τίς ιδέες. Άποξενωμένη άπ' τήν άληθινή ζωή στά σχολεία, άπομακρυσμένη άπ' τήν παραγωγή, είναι φυσικό νά έρθει, για πρώτη φορά, σέ σύγκρουση με τήν άστική κοινωνία και τήν ήθική της, στό πεδίο τής σεξουαλικότητας. Στη Γαλλία, οι σεξουαλικές αναστολές είναι ούσιαστικά λιγότερο όξεις, ιδέν μπορούμε νά έντοπίσουμε τήν αίτία - ίσως νάναι συνέπεια τής άστικής επανάστασης) ενώ ταυτόχρονα ή Έκκλησία είναι πανίσχυρη.

Μέ τά σεξουαλικά ή μέ τά πολιτικά κι οικονομικά έπιχειρήματα, θά μπορέσουμε νά διειδυσουμε γρηγορώτερα μέσα στά αντιδραστικά στρώματα; Πιστεύουμε ότι μέ τά τελευταία. Τά προηγούμενα τό μόνο πού μπορούν νά κάνουν είναι νά παίξουν έναν όπωσδήποτε δευτερεύοντα ρόλο άν όχι κανένα. Όταν οι δημιουργοί τής σεξουαλικής πολιτικής αντίληψθουν αυτό κι έπιστρέψουν στό δρόμο του μαρξισμού, τόν όποιο έχουν εγκαταλείψει παρόλες τίς έξυπνες αναφορές στό Μάρξ και τίς μερικά σωστές αντιλήψεις τους και στήν πολύ έκθειασζόμενη διαλεκτική (πού ή παρουσία της είναι τόσο φανερή στήν ψυχαναλυτική αντίληψη τής πνευματικής ζωής του άτόμου), ή όποία έχει αντικαταστηθεί από ένα συνολύλευμα ιδεαλισμού και πρωτογόνου Φουερμπάχισμού και Μπυχνερικού ύλισμού, τότε θά μπορέσουν νά μάς βοηθήσουν στό έργο μας. Διαφορετικά, ή «σεξο-πολιτική» θά γίνει μιά άπ' τίς άμέτρητες αιρέσεις, οι όποιες μετατρέπονται μετά από μιά ήττα σέ παγκόσμια πα-

νάκεα ή κάτι τέτοιο. Αύτός είναι ό πραγματικός κίνδυνος».

1. «Ό Ράιχ έχει κατά κάποιο τρόπο εντυπωσιαστεί υπερβολικά άπ' τήν επίτυχία του φασισμού και μιλάει για τίς προοδευτικές του δυνάμεις». Τί σκέπτεται αύτός ό επικριτής μου και μέ ποιό τρόπο; Δέν έχει άκούσει ότι ένας μαρξιστής πρέπει νά κρίνει σφαιρικά, δηλαδή, νά αξιολογεί ότιδήποτε μέσα στό πλαίσιο τής ολόκληρης των συνθηκών πού αύτό συμβαίνει, όχι άπλώς μερικά. Πού άναφέρεται τότε τό «έχει εντυπωσιαστεί υπερβολικά άπ' τή νίκη του φασισμού»; Αύτά σημαίνει πρώτον, ότι ό ύποφαινόμενος θεωρεί τή νίκη του φασισμού σά θειά ήττα για τήν έργατική τάξη, δεύτερον, πώς έχει έκπλαγεί άπ' τό γεγονός ότι ή άκραία πτέρυγα τής αντίδρασης είχε μία τόσο θαυμάσια επίτυχία μέσα σέ μία κατάσταση αντικειμενικά ώριμη για τήν κοινωνική επανάσταση και τρίτον, πώς έχει δοκιμάσει έκπληξη άπ' τόν ενθουσιασμό μέ τόν όποίο στράφηκαν οι μάζες πρós τόν Έθνικοσοσιαλισμό. Άν συμβαίνει αύτό, τότε δέν μπορεί νά ύπάρξει κανένα «έχει εντυπωσιαστεί υπερβολικά», στό μέτρο πού δέν έχει κατανοηθεί και συνειδητοποιηθεί ή κατάσταση.

Όταν ένας φυσικός επιστήμονας παρατηρεί ένα αξιόλογο φαινόμενο, δέν μπορεί νά εντυπωσιαστεί υπερβολικά άπ' αύτό, άν πρόκειται ν' άναπτύξει τήν πρωτοβουλία για νά τό καταλάβει και ν' άσχοληθεί μαζί του πρακτικά. Όποιος θεωρεί τό Χίτλερ σά φτηνό τσαρλατάνο, είναι βέβαιο πώς θ' άπορρίψει τήν άνάλυση του Ράιχ, σά «στάση απόλυτης ύποταγής άπέναντι στό Χίτλερ», όπως έκανε κάποιος κριτικός πού άνήκει στό ΚΡΔ. Άν όμως άντλασθάνόταν αύτός ό κριτικός, τί σημασία έχει για τή σοσιαλιστική τακτική, μπροστά σ' ένα έμπειρο αντίπαλο, ή έκτίμηση, πρώτον, τής δύναμης τής προσωπικής πειθούς του Χίτλερ, δεύτερον τής αντίφασης ανάμεσα σ' αύτή τήν πειθώ και στους νόμους τής καπιταλιστικής οικονομίας και τρίτον, του αντίκτυπου αύτης τής πειθούς πάνω στις πλατιές μάζες, θά πρόσεχε περισσότερο ώστε νά μή ρήχνει λάσπη πάνω σέ μία σοβαρή άνάλυση των πραγματικών συνθηκών.

Τί συμβαίνει μέσα στό μυαλό του πού νά τόν κάνει νά σκέπτεται και νά γράφει ένα τέτοιο πράγμα; Δέν καταλαβαίνει, βασικά, ότι αντί για τό Χίτλερ, θάπρεπε τώρα νά έξασκούν τήν έξουσία τά προλεταριακά κι άγροτικά συμβούλια. Είναι απόλυτα πεπεισμένος πώς ή ίδια ή οικονομική κρίση, «διαμέσου

της σιδερένιας λογικής της Ιστορίας», όπως τό διατυπώνει, θ' ανατρέψει από μόνη της τό Χίτλερ. Δέν πρέπει νά ξεχνάμε ότι προφήτεψε αυτό καί γιά τόν ίδιο τόν καπιταλισμό τά τελευταία 6 χρόνια, αλλά καθώς δέν αντιλαμβάνεται τί συμβαίνει, ενώ παρόλα αυτά είναι αναγκασμένος νά κάνει επαναστατική πολιτική, υποχρεώνεται νά δημιουργήσει ένα αισιόδοξο κλίμα καθώς καί τήν ελπίδα ότι ή γελοιοποίηση κι ή «επαναστατική συνειδηση» είναι αρκετές γιά ν' ανατρέψουν τό Χίτλερ. Αισθάνεται πώς είναι ό εκπρόσωπος της επανάστασης κι αφού αυτή θά πρέπει φανερά νά προκύψει καθώς οξύνεται ή κρίση, είναι πολύ ικανοποιημένος μέ τήν κατάσταση.

Ένας άμέτρητος αριθμός ανθρώπων υποκαθιστά τήν ανάγκη «νά μάθουμε, νά μάθουμε καί ξανά νά μάθουμε», γιά τήν όποία επέμενε τόσο πολύ ό Λένιν, μ' ένα κούφιο επαναστατικό πάθος. Έπειτα, αποκηρύσσουν σάν άντεπαναστάτη, καλοπροαίρετα ή όχι, όποιον κατορθώσει νά συλλάθει τά πράγματα καλύτερα άπ' αυτούς: όποιος λόγουχάρη, όχι μόνο άπορρίπτει τόν φασισμό σάν «ούραγό του καπιταλισμού», αλλά κι έρευνά μέ ακρίβεια μέ ποιόν τρόπο ό φασισμός άποτελεί μιá εξέγερση ενάντια στόν καπιταλισμό, τί περιέχει άπ' τήν άποψη της επαναστατικής ενεργητικότητας, τί αισθημα επίκρατει μέσα στό βασικό προλεταριακό Σοσιαλιστικό Κόμμα, στά εργαζόμενα, ενεργητικά στρώματα της μεσαίας τάξης, πού πήραν τήν πρωτοβουλία ενάντια στή συγκέντρωση του κεφαλαίου κι άνάμεσα στους άπόρους μικροκτηματίες. Ποιός λοιπόν θ' άναρωτηθεί, στό φώς όλων αυτών: «Γίως συνέβηκε νά κερδίσει τίς μάζες ένας φανατικός μυστικιστής κι όχι εγώ;». 'Ο οικονομιστής κριτικός επιχειρεί νά προσανατολιστεί διαλεκτικά, αλλά σέ λαθεμένη κατεύθυνση κι έτσι παραβλέπει ένα άποφασιστικό παράγοντα της πραγματικότητας - τήν αλληλοσυγκρουόμενη φύση του φασισμού, σύμφωνα μέ τήν όποία ή μεσαία τάξη υποκειμενικά εξέγερται ενάντια στήν ήγεμονία του κεφαλαίου κι αντικειμενικά τήν ενισχύει.

2. «'Ο Ράιχ συγκεντρώνει τήν προσοχή του μόνο στις μεσαίες τάξεις, ενώ ό άποφασιστικός παράγοντας είναι ή άποτυχία του εργατικού μετώπου». Άν τό εργατικό μέτωπο είχε πετύχει, οι μεσαίες τάξεις θά στρέφονταν πρós τ' άριστερά, αντί νά στραφούν πρós τά δεξιά». Γιά μιá άκόμα φορά βρισκόμαστε άντιμέτωποι μέ τό παλιό πρόβλημα της μεσαίας τάξης, μέ τό

όποιο είχε ασχοληθεί κι ο ίδιος ο Μάρξ. Είναι βέβαια σωστό ότι τό προλεταριάτο καθοδηγεί τήν επανάσταση, είναι σωστό ότι ή μεσαία τάξη στρέφεται πρὸς τὰ δεξιά, όταν ἀποτυχαίνει τό προλεταριάτο. Ἄλλὰ εἶναι λάθος νά βγάλουμε τό συμπέρασμα ὅτι ή μεσαία τάξη ἀποτελεῖ ἕναν ἀσήμαντο, ἀπλῶς παθητικό παράγοντα, πού κατευθύνεται πότε πρὸς τή μιά κατεύθυνση καί πότε πρὸς τήν ἄλλη. Γιατί βασικά, στό οικονομικό πεδίο κι ὄχι στό ἰδεολογικό εἶναι πού διαχωρίζονται ξεκάθαρα τό προλεταριάτο κι οἱ μεσαίες τάξεις, πράγμα πού δέν κάνει τίποτα γιά νά ἐξηγήσει γιατί ἀποτυχαίνει τό προλεταριάτο νά παρασύρει στήν πορεία του τίς μεσαίες τάξεις. Ἄλλὰ εἶναι ἐπίσης ἀληθινό ὅτι τό προλεταριάτο ἐνεργεῖ πιό εὐκόλα, όταν αισθάνεται πῶς δέν εἶναι ἀπομονωμένο, μέσα στό ἔθνος σά σύνολο, ἀλλά ἔχει μέ τό μέρος του σημαντικά στρώματα τῶν μεσαίων τάξεων, ὅπως οἱ Ρῦσοι ἐργάτες αισθάνθηκαν ὅτι εἶχαν τήν ἀγροτιά μέ τό μέρος τους. Μήπως οἱ Ρῦσοι ἀγρότες ἐπαιξαν ἀπλῶς ἕναν παθητικό ρόλο; Ὁχι, μῆψαν στόν ἀγῶνα σά μιά αὐτόνομη κοινωνική ὁμάδα ἐπιδιώκοντας τά δικά τους συμφέροντα. Τό προλεταριάτο ἀποτυχαίνει ὅταν δέν ἀπαλλαγεί ἀπ' τά μικροαστικά στοιχεία πού ἐμπεριέχει κι ὅταν δέ διεξάγεται ταυτόχρονα μιά αὐτόνομη ἐπαναστατική πολιτική πάλι μέσα στούς κόλπους τῆς μικροαστικής τάξης. Τό Κομμουνιστικό Κόμμα περιόρισε τήν προπαγάνδα του σέ σχέση μέ τή μικροαστική τάξη, προφητεύοντας τόν ἐκφυλισμό τῆς κάτω ἀπό τόν καπιταλισμό, πού συνετέλεσε στό ξετίναγμά της, ἀλλά δέν εἶπε τί μορφή θά ἐπαιρνε μετά ἀπό μιά πετυχημένη επανάσταση κι ἔτσι οἱ μικροαστοὶ προσχώρησαν στόν Χίτλερ, ὁ ὁποῖος ὑποσχέθηκε νά συντηρήσει καί νά δυναμώσει τήν τάξη τους.

Μιά ξεχωριστή ἐπαναστατική πολιτική, σέ σχέση μέ τίς μεσαίες τάξεις, εἶναι ἐπομένως ἀπαραίτητη τόσο ἀπό πολιτική ὄσο κι ἀπό οικονομική ἀποψη, ἂν πρόκειται νά νικήσουμε τίς μεσαίες τάξεις καί νά διευκολύνουμε τίς ἐνέργειες τοῦ προλεταριάτου. Εἶναι περιττό νά πούμε πῶς τό προλεταριάτο πρέπει νά διατηρήσει τήν ἡγεσία τῆς επανάστασης, ἀφοῦ συνδέεται ὀργανικά μέ τά μέσα παραγωγῆς.

3. Αὐτό ἐπίσης ἀναιρεῖ καί τήν τρίτη ἀντίρρηση ὅτι ὁ Ράιχ ἐνδιαφέρεται νά μεταμορφώσει τή συνείδηση τῶν μικροαστῶν. Ὁ ἰσχυρισμός πῶς ὁ πρῶτος στόχος πρέπει νάναί ή ταξική συνειδητοποίηση τοῦ προλεταριάτου, εἶναι λαθεμένος γιατί ἀρ-

χικά, αυτό θά οδηγούσε στην απομόνωση τού προλεταριάτου και, κατά δεύτερο λόγο, γιατί ή ταξική συνειδητοποίηση τού προλεταριάτου θά σήμαινε ακριβώς τήν αποκάλυψη τής αντίφασης ανάμεσα στό ταξικό αίσθημα και στην μικροαστική, πασιφιστική, δημοκρατική συνειδηση πού υπάρχει μέσα στους κόλπους τής εργατικής τάξης.

4. «Πιστεύουμε ότι οι οικονομικοί παράγοντες είναι πάντοτε και σέ κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οι πρωταρχικοί» κι ότι δέν έχουν καμιά σχέση μέ τήν ψυχολογία, γιατί οι μικροαστοί ενδιαφέρονται μόνο γιά θέματα πού αφορούν καταστήματα κ.λ.π.

Ή φράση «οι οικονομικοί παράγοντες είναι οι πρωταρχικοί» δέ λέει απόλύτως τίποτα. Ο οικονομιστής αντίλαμβάνεται τά πράγματα μέ τόν ακόλουθο τρόπο: αρχικά υπάρχουν οι «οικονομικοί» παράγοντες, μετά οι «ψυχολογικοί», τρίτοι έρχονται οι «θρησκευτικοί» παράγοντες, τέταρτη ή ιδιαιτητική ζωή και πάει λέγοντας, ανατρέχοντας στους Μάρξ, Ένγκελς και Λένιν, σάν αυθεντίες πάνω σ' αυτά τά θέματα. Κάνοντας αυτό, όμως, ξεχνάει πώς ό Ένγκελς τονίζει ότι ή άποψη, πώς οι οικονομικοί παράγοντες από μόνοι τους έχουν αποφασιστική σημασία, δέν έχει καμιά σχέση μέ τόν μαρξισμό κι ότι οι οικονομικοί παράγοντες είναι αποφασιστικοί μόνο «σέ τελευταία ανάλυση». Κι ό Λένιν επίσης απέρριψε πύό έμφατικά τήν άποψη ότι ή οικονομική προπαγάνδα είναι ή πύό άποτελεσματική μέσα στην ταξική πάλη.

Τώρα οι κριτικοί μας ίσως νάχουν μείνει λίγο έκπληκτοι γιά τό ότι ό Λένιν μπορεί νά είχε βίξει μ' αυτό τόν τρόπο τό Λενινισμό – αλλά αυτό δέν άρκεί. Θά πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε μιά γιά πάντα πώς αυτό πού άμφισβητείται άποτελεί μιά χοντρή νοητική πλάνη, πού οδηγεί αναπόφευκτα στό μηχανιστικό οικονομισμό και στόν ούσιαστικό έκμηδενισμό τών ανθρώπων άπ' τήν προπαγάνδα και τήν πολιτική. Γιατί δέν υπάρχει ούτε ένα γεγονός τής κοινωνικής ζωής πού νά μή βασίζεται πάνω στόν άνθρωπο, τίς ανάγκες του, τίς πράξεις του και πού νά μήν μπορούσε νά εντοπιστεί και νά συλληφθεί παρά μόνο στίς ψυχολογικές δομές τών ανθρώπων. Έτσι, άκόμη κι οι αντικειμενικοί παράγοντες, όρθολογικοποίηση, άπεργίες, ανάπτυξη τών παραγωγικών δυνάμεων κ.λ.π. μπορούν νά γίνουν κατανοητοί μόνον άν καταλάβουμε τούς ανθρώπους πού υπόκεινται

σ' αυτούς και τούς ξεπερνούν, πράγμα που σημαίνει ότι ακόμα κι οι οικονομικοί παράγοντες δεν μπορούν βασικά να προσεγγιστούν παρά μόνον από ψυχολογική άποψη. «Καθαυτοί» οι παράγοντες αυτοί δεν έχουν καμιά σχέση με την ψυχολογία, αλλά αν σκοπεύω να τούς ελέγξω, αν επιθυμώ να κηρύξω, λογουχάρη, μιά άπεργία, δεν μπορώ να απευθυνθώ άμεσα στις μηχανές αλλά πρέπει να καταλάβω τόν εργάτη, να τού επιβληθώ, να τόν πληροφορήσω, να κερδίσω τήν εμπιστοσύνη του να τόν κάνω να ξεπεράσει τίς αναστολές του ενάντια στην άπεργία και πάει λέγοντας. Μόλις θάχω συλλάβει τήν ψυχολογική δομή τού ανθρώπου, ή όποία διαμορφώνεται άπ' τήν οικονομική δομή «και μόνο μ' αυτήν τήν έννοια μπορούμε να δεχτούμε τήν ύπεροχή τών οικονομικών παραγόντων - τότε θα μπορώ να συλλάβω επίσης και τήν οικονομία κι ελέγχοντας αυτήν με τή σειρά της, θ' αλλάξω ξανά τήν ανθρώπινη ψυχολογική δομή. Όποιος δεν μπορεί να τό άντληφτεί αυτό δεν μπορεί να λέγεται μαρξιστής. Ό οικονομολόγος τό βλέπει έτσι: ή οικονομία δημιουργεί τή συνείδηση. Συνακόλουθα, οικονομική προπαγάνδα σημαίνει να μιλάμε για μαγαζιά, για κρίσεις τής παραγωγής, ενώ ψυχολογική προπαγάνδα σημαίνει να μιλάμε για τά αισθήματα και τή ζωή τού άτόμου. Αύτή ή άντληψη γένησε τήν ήττα μας κι άπειλεί τώρα τή Σοβιετική Ένωση. Ό διαλεκτικός ύλιστής δέ βλέπει τήν οικονομία άπ' τήν μιά μεριά και τόν άνθρωπο άπ' τήν άλλη, αλλά βλέπει τόν άνθρωπο μέσα άπ' τήν οικονομία και ταυτόχρονα τήν οικονομία μέσα άπ' τόν άνθρωπο. Ή οικονομική δομή άποτελεί γι αυτόν τήν έξωτερική προϋπόθεση που καθορίζει τελικά τή ζωή, επιβαλλόμενη στην πραγματικότητα με τή μορφή φυσικών και συνθετικών παραγωγικών δυνάμεων, μέσα στην εργατική δύναμη τών ανθρώπων και στις ανάγκες τους. Οι πράξεις, τά αισθήματα κι οι επιθυμίες τών ανθρώπων είναι ή πρώτη προϋπόθεση - όχι εκείνη που καθορίζει πρωταρχικά τό είναι. Ή οικονομική δομή είναι έξωτερική για τόν άνθρωπο, αλλά δημιουργείται και διευθύνεται άπ' αυτόν: μόλις δημιουργηθεί, ύπόκειται στους δικούς της νόμους, οι όποιοι λειτουργούν άκριβώς σαν τούς φυσικούς νόμους. Όπως άκριβώς μιά ψυχολογία δίχως μιά οικονομία είναι μιά ιδέα δίχως περιεχόμενο, μιά οικονομία δίχως ψυχολογικές προϋποθέσεις δίχως ένα ένεργητικό ανθρώπινο μυαλό, είναι κάτι τό αδύνατο - κάτι νεκρό, τό όποίο ύποτίθεται πώς ζει

δίχως νά περιέχει ζωή. Ἀποτελεῖ ἕνα σοβαρό πρόβλημα ὁ λόγος πού πρέπει νά συνεχίζεται αὐτό μετά ἀπό 80 χρόνια μαρξισμού. Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ψυχολογία δέν ἔχει διατυπωθεῖ συγκεκριμένα μέσα στή μαρξιστή σκέψη, ὅποτε αὐτή δέν ὑπῆρχε στήν πράξη ἢ ὑπῆρχε μόνο γιά τό μαρξιστή πού εἶχε μιά προδιάθεση γιά τό ψυχολογικό στοιχείο.

Δέν θά πρέπει ὅμως νά ξεχάσουμε ποτέ ὅτι ὀλόκληρη ἡ θεωρητικοποίηση τῆς οἰκονομίας, τῆς ἀξίας, τῆς ἐκμετάλλευσης καί τῆς ταξικῆς πάλης, πού ἔγινε γιά πρώτη φορά ἀπ' τόν Μάρξ, βασίζεται πάνω στή διάκριση ἀνάμεσα στίς ζωντανές καί στίς νεκρές παραγωγικές δυνάμεις, ἀνάμεσα στήν ἀνταλλακτική ἀξία καί τήν ἀξία χρήσης τῆς ἐμπορευματοποιημένης ἐργατικῆς δυνάμεις, πάνω στή διάκριση ἀνάμεσα στό μεταβλητό καί τό πάγιο κεφάλαιο, κοντολογίης πάνω στή θεμελιακή ἀνακάλυψη ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων δέ γεννιέται ἀπ' τή νεκρή ὕλη, ὅπως δέχεται ἡ ἀστική οἰκονομία, ἀλλά ἀπ' τή δαπάνη ζωντανῆς ἐργατικῆς δυνάμεις ἢ ὅποια ἐνωματώναται μέσα στίς παραγωγικές δυνάμεις. Αὐτή ἡ ἀντίληψη, πού δεσποῦσε στήν καρδιά τῆς μαρξιστῆς οἰκονομίας, ὑποθέτει, ὅμως, ἕνα ψυχολογικό σχηματισμό, ὃν μέ τόν ὄρο «ψυχή» δέν ἐνοοῦμε τό ἕνα αἰσθημα ἢ τό ἄλλο, ἀλλά ἕνα σύνθετο ζωντανό μηχανισμό. Ἡ κινητήρια δύναμή του εἶναι ἡ σεξουαλική ἐνέργεια. Ὅποιος κατάλαβε πραγματικά τή βασική μαρξιστική ἀντίληψη πού ἀναφέραμε καί ταυτόχρονα ἀντιλήφθηκε ὅτι ἡ ψυχική ἐνέργεια μεταμορφώνεται σέ σεξουαλική ἐνέργεια, θά μπορούσε εὐκολά νά συλλάβει γιατί, πού καί πῶς ἡ οἰκονομική θεωρία, ἡ ψυχολογία κι ἡ σεξουαλική οἰκονομία πάνε μαζί καί μέ ποιό τρόπο συνδέεται ἡ οἰκονομική πολιτική μέ τή μαζική προπαγάνδα καί τή σεξουαλπολιτική.

3. Γιά λόγους πού θάχουν γίνει φανεροί, ὁ οἰκονομιστής θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ὡς ἕνα ἰδιαίτερα καλό μαρξιστή γιά τό ὅτι ἀπέρριψε τήν ἔννοια τῆς θρησκείας ὡς ἀρνηση τῆς σεξουαλικότητας, μέ τή δικαιολογία πῶς εἶναι ἀντιμαρξιστική, ὑποστηρίζοντας ἀντίθετα πῶς ἡ θρησκεία εἶναι μιά «ἐνδειξη ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου μπροστά στίς παραγωγικές δυνάμεις». Ἐδῶ εἶναι ἰδεαλιστής. Γιατί ὑπάρχει αὐτή ἡ ἀδυναμία; Ὑποστηρίζουμε ὅτι δημιουργεῖται μόνον ἀπ' τήν ταξική κοινωνία κι ἐπιχειροῦμε ν' ἀνακαλύψουμε πῶς λειτουργεῖ ὁ μηχανισμός πού εἶναι ὑπεύθυνος γι' αὐτή τήν ἀδυναμία. Καί καθώς δέ

διαχωρίζουμε τη λειτουργία της οικογένειας στο επίπεδο της ψυχολογίας και τις παραγωγικές δυνάμεις στο οικονομικό επίπεδο, είμαστε σε θέση να καθορίσουμε πώς η οικογένεια είναι το κοινωνικό σύμπλεγμα όπου ενώνονται η οικονομία με τη σεξουαλικότητα, όπου η καπιταλιστική οικονομική δομή αναπαράγεται ιδεολογικά με τέτοιο τρόπο, ώστε η άστική οικογένεια παράγει το ανθρώπινο όν που αντιστοιχεί στην καπιταλιστική οικονομία. Αυτό οδηγεί στην αληθινή πολιτική της σεξουαλικότητας.

6. Ο «μαρξιστής» επικριτής μας με τον όρο σεξουαλική ελευθερία, καταλαβαίνει το δικαίωμα που έχει κάποιος ν' αδειάζει τους γεννητικούς του αδένες όποτε θέλει. Το βασικό σημείο εδώ είναι ότι συναντάμε πάντοτε αντίρρησης αυτού του είδους κι επιπλέον ότι αυτός είναι βασικά ο τρόπος με τον οποίο βλέπει τα πράγματα η πολιτική αντίδραση. Γιατί δέ μας καταλαβαίνει ο σύντροφός μας; Θα δούμε ότι έχει προβάλλει ένα σοβαρό έρωτήμα μ' ένα άφελή τρόπο. Νομίζω πως η απέλευξη της παρουσίας μας είναι εκείνη που εύθυνεται για το ότι ο σύντροφος εξακολουθεί να μπορεί να διατυπώνει το έρωτήμα μ' αυτόν τον τρόπο, αν έχει διαβάσει όλα όσα έχουμε παρουσιάσει ως τώρα.

α) Η σεξουαλικότητα υπόκειται βασικά σε συγκεκριμένους βιολογικούς (κι όχι κοινωνιολογικούς) νόμους π.χ. σ' εκείνους της έντασης και της έκτόνωσης, με άλλα λόγια, σ' ένα γενικό νόμο της ζωντανής ύλης. Στον καπιταλισμό, οι νόμοι αυτοί είναι άνικανοι να λειτουργήσουν ή λειτουργούν μ' ένα παθολογικά διαστρεβλωμένο τρόπο. Αυτή είναι η βάση της επαναστατικής σεξουαλπολιτικής, ή άποκατάσταση του φυσικού βιολογικού ρυθμού του ανθρώπου και συνακόλουθα ή κατάργηση της σεξουαλικής μιζέριας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο διαμέσου της κατάργησης των θεσμών που είναι υπεύθυνοι γι αυτήν την κατάσταση των πραγμάτων δηλαδή, της επιβολής της παρατεταμένης μονογαμίας, της καταστολής της σεξουαλικότητας στα παιδιά και τους εφήβους, της στεγαστικής αβλιότητας, των νόμων ενάντια στην άμβλωση και τελικά της θρησκείας, σάν υποκατάστατου της φυσικής σεξουαλικής ζωής. Όλα αυτά έχουν σάν προϋπόθεση την κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας των παραγωγικών μέσων.

β) Η ίδια η σεξουαλικότητα, πάντως, υπόκειται σε μεταλ-

λαγές, σάν αποτέλεσμα τών κοινωνικών επιδράσεων ακόμα κι απ' τή βιολογική της σκοπιά. Αύτή ή μεταμόρφωση δέν αλλάζει ούτε καταργεί τό θεμελιακό νόμο τής έκτόνωσης, ή όποία ακολουθεί τήν ένταση, αλλά μόνο τίς μορφές πού παίρνει ή σεξουαλική ζωή. Σέ αντίθεση μέ τίς απόψεις τών μαρξιστών, οι όποιοί δέν έχουν σεξολογική πείρα, ό πρωτόγονος άνθρωπος αναπτύσσει μιά αναπτυγμένη σεξουαλική κουλτούρα, ή όποία ύφίσταται έναν απόλυτο έκφυλισμό κάτω απ' τήν πατριαρχία. 'Αλλά ή έξελίξη του πολιτισμού συνεχίζεται ακόμα και δώ καθώς ενισχύεται τεχνικά και καναλιζάρεται έντεχνα. 'Η δύναμη τής πολυτέλειας, τής λογοτεχνίας και τής κνηματογραφικής βιομηχανίας αποκαλύπτει ποιό ρόλο παίζει ή σεξουαλικότητα στην κοινωνία. Μόνον ή άταξική κοινωνία θ' αναπτύξει τά σπέρματα μιάς μελλοντικής σεξουαλικής κουλτούρας πού επιδοκιμάζει τήν εύτυχία στη ζωή, καταστρέφοντας, ταυτόχρονα, τήν ήθική και τόν έκφυλισμό κι αποκαθιστώντας στη σωστή τους λειτουργία τούς νόμους τής φυσικής σεξο-οικονομικής ρύθμισης. Οι Σαλκίντ, πού μέ τίς ήθικολογίες τους συνοδοιπορούν σήμερα μέ τήν έκκλησία, παρεκκλίνουν σοβαρά, όταν παραπέμπουν στην άναφορά του Ένγκελς, «γιά τήν έξέλιξη πρós τόν σεξουαλικό έρωτα του άτόμου» και στο Λένιν, ό όποιος επίσης ήθελε ν' άντιμετωπιστεί μέ σεβασμό ότι εχει γίνει πολιτιστικά παραδεκτό, γιατί άντιλαμβάνονται μ' αυτό τήν έξάλειψη του αισθησιακού. Αυτό δέ θά ναι ποτέ δυνατό σέ όποιοδήποτε πολιτισμό κι ό σεξουαλικός αισθησιασμός, όταν καταστέλλεται, θά επιστρέφει πάντοτε σά διαστροφή και σαδισμός. Οι μελλοντικές γενιές θ' ανατρέξουν στην κομμουνιστική ιδεολογία αυτού του είδους όπως εμείς κάνουμε μέ τήν άλχημεία. Τό δικό μας καθήκον θά ναι νά έπεξεργαστούμε και νά καταλάβουμε τούς συγκεκριμένους νόμους τών κομμουνιστικών μορφών τής σεξουαλικότητας μέ βάση τή σύγχυση, πού επικρατεί στη Σοβιετική Ρωσία, άναφορικά μέ τή σεξουαλική ιδεολογία. Ένα μέρος του έργου αυτού έχει ήδη πραγματοποιηθεί, αλλά δέν είναι άρκετό.

7. «Κάθε κοινωνία, ακόμα κι ή κομμουνιστική κοινωνία, θά βασίζεται πάνω στη σεξουαλική καταστολή». 'Εδώ ό «μαρξιστής» επικριτής μας έχει δανειστεί τό πιο άδύναμο, πιο λαθεμένο μέρος τής Φρουδικής φιλοσοφίας του πολιτισμού, μιά άποψη πού άδικεί όλόκληρη τή φιλοσοφία του κινήματος σεξουαλικής μεταρρύθμισης κι ή θεωρητική άναίρεση τής όποίας

απαίτησε ολόκληρα χρόνια εξαντλητικής ανάλυσης και πού για να την ξεπεράσουμε στην πράξη θά πρέπει ν' αλλάξουμε την ψυχολογική δομή ολόκληρων γενιών. Φυσικά, κάθε κοινωνία πού δέν έχει θεμελιώσει τις οικονομικές προϋποθέσεις της σεξουαλικής οικονομίας και δέν έχει συλλάβει την υλική ουσία της διαδικασίας της ανθρώπινης ζωής, θά χρειάζεται τή σεξουαλική καταστολή. Και κάθε κοινωνία πού τό κάνει αυτό, θά σπαράσσεται άπ' τήν αντίφαση ανάμεσα στη φύση και τήν ήθική και θ' άποτύχει νά θεραπεύσει τήν σεξουαλική μιζέρια, όπως επίσης και δέ θά κατορθώσει νά τροποποιήσει ριζικά τήν ψυχολογική δομή κανενός άτομου. Άκόλουθα, ή διακυβέρνηση μιάς τέτοιας κοινωνίας δέ θάναι δυνατή παρά μόνο μ' έξουσιαστικό τρόπο, ακόμα κι άν ή οικονομία έχει κοινωνικοποιηθεί έκατό φορές. Δέ θά μπορεί νά υπάρξει καμιά έξελοντική πειθαρχία στην εργασία δίχως νά επικρατήσει ένας σεξοοικονομικός τρόπος ζωής, μέ τήν έννοια πού έμεις δίνουμε σόν όρο. Δέν ύποστηρίζουμε αυτό παρακινούμενοι άπό λόγους άπλής προβολής αντιρρήσεων, αλλά θ' άποδειξουμε μέ λεπτομέρειες τούς ισχυρισμούς μας και μέ βάση όντως τις αντιφάσεις, πού υπάρχουν, ανάμεσα στην Ιδεολογία και τήν οικονομική δομή της Σοβιετικής Ένωσης.

Β. «Η Γερμανική νεολαία στράφηκε μαζικά πρός τό Ράιχ και τή σεξουαλπολιτική του κι ύπονομεύτηκαν έτσι οι νεολαϊστικές όργανώσεις. Η σεξουαλπολιτική, έπομένως, άποτελεί ένα επικίνδυνο όπλο για τόν έχθρό αλλά επίσης και για τις δικές μας όργανώσεις».

Ό μαρξιστής μας δέ μπορεί ν' άμφισβητήσει, όπως προηγούμενα, τή δύναμη της επαναστατικής σεξουαλικής Ιδεολογίας, άλλ' αντί ν' αναρρωτηθεί πώς θά μπορούσε νά χρησιμοποιηθεί καλύτερα ύπέρ της επανάστασης, τή θεωρεί άπλώς σάν κίνδυνο. Ό Ράιχ όχι μόνο δέν άρνήθηκε ποτέ τόν κίνδυνο, αλλά μάλλον ήταν ό πρώτος πού τόν αντίληφθηκε κι επανειλημμένα προειδοποίησε τό στέλεχος τού ΚΡΔ νά μήν αντιμετωπίζει τό σεξουαλικό πρόβλημα τών νέων μ' ένα βιβλίο γραμμένο για τούς νέους, δίχως νά κάνει ταυτόχρονα όλες τις άπαραίτητες προετοιμασίες, πού απαιτούνται για νά όργανωθεί ή σεξουαλική έξέγερση τών νέων. Πρώτα έτοιμάσαν τό βιβλίο, ύστερα είδαν πώς έξεγείρονται οι νέοι και προσέχοντας τόν Ράιχ, τρομοκρατήθηκαν κι άπαγόρευσαν τό βιβλίο - πράγμα πού διέ-

γειρε ακόμα περισσότερο τήν αγανάκτηση τών νέων – κι απόδωσαν όλοι τά κακά στήν «άντεπαναστατική» φύση τού σεξουαλικού προβλήματος. 'Αλλ' άν είχαν άντιληφτεί σωστά τό σεξουαλικό πρόβλημα, άντί νά τό θεωρούν σά δευτερεύουσα λεπτομέρεια πού έχει ελάχιστη σημασία, θάχαν προσελκύσει μαζικά τούς νέους. 'Αλλά έχουμε ήδη ασχοληθεί άρκετά μ' αυτό τό θέμα.

9. «Τό πεδίο τού επαναστατικού έργου είναι πρωταρχικά τό προλεταριάτο, όπου χρειάζεται ή μαρξιστική προπαγάνδα, και μόνο κατά δεύτερο λόγο ή μικροαστική τάξη, όπου πρόσθετα στό μαρξισμό μπορεί νά χρησιμοποιηθεί κι ή ψυχανάλυση.»

'Η πληθώρα τών παρανοήσεων πού είναι ενσωματωμένες μέσα σ' αυτές τίς δυό προτάσεις εμφανίζεται ξανά και ξανά: άρχικά, ή ριζική άντίθεση άνάμεσα στό προλεταριάτο και τή μικροαστική τάξη, έπειτα ή άντιμετώπιση τού μαρξισμού και τής ψυχανάλυσης σά νάταν ξεχωροί άνάμεσά τους. Χρόνια επίμονης προσπάθειας είχαν τελικά σάν άποτέλεσμα νά μήν άπορρίπτουν πιά οι μαρξιστές τήν ψυχανάλυση σάν άστική άπάτη, αλλά ακόμα και τώρα δέν υπάρχει μιά ξεκαθαρισμένη άντίληψη τής σχέσης άνάμεσα στήν έπιστήμη και τό μαρξισμό, ούτε ακόμα κι εκείνου τού κρίκου πού συνδέει τά διάφορα χαρακτηριστικά τού μαρξισμού. 'Αν θά μπορούσε ή ψυχανάλυση νά βρεθεί άντιμέτωπη μέ τό μαρξισμό, θάταν άδιανόητο κι ανεπίτρεπτο νά τή χρησιμοποιήσουμε. 'Ο οικονομιστής θεωρεί τό Μαρξισμό σά μιά σειρά οικονομικών νόμων και τίς προπαγανδιστικές φόρμουλες πού άντιστοιχούν σ' αυτήν. Μ' αυτό τόν τρόπο υποβιβάζει τό Μαρξισμό σ' ένα εργαλείο πού δέν μπορεί νά άξιοποιηθεί. 'Ο μαρξισμός άποτελεί πάνω άπ' όλα μιά μέθοδο μελέτης τής πραγματικότητας γενικά κι έπομένως κάθε αύθεντική έπιστήμη είναι άντίστοιχα μαρξιστική (βλέπε τό βιβλίο «Διαλεκτικός 'Υλισμός και Ψυχανάλυση»). 'Η εφαρμογή τής διαλεκτικής ύλιστικής μεθόδου στήν οικονομία και στήν κοινωνία, μάς δίνει τή μαρξιστική οικονομική, σά μιά ειδικευμένη έπιστήμη. 'Η εφαρμογή της στήν ψυχολογική δομή τού ανθρώπου μάς δίνει τή μαρξιστική ψυχολογία. 'Η ψυχανάλυση είναι ή πρώτη διαλεκτική – ύλιστική ψυχολογία, δηλαδή, ή πρώτη επιστημονική ψυχολογία και δέν μπορεί νά είναι πάνω άπό κι ενάντια στό μαρξισμό, αλλά πρέπει νά ενσωματωθεί μέσα στήν

κοσμοθεωρία του Ιστορικού και διαλεκτικού υλισμού. Η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της ψυχαναλυτικής έρευνας στην πολιτική, προσφέρει μία συγκεκριμένη ψυχολογική πρακτική μέσα στον πολιτικό τομέα κι ιδιαίτερα ένα νέο κλάδο της μαρξιστικής πολιτικής πρακτικής, τη σεξουαλπολιτική.

Για ν' ανακεφαλαιώσουμε: απ' την εξέταση της ιδεολογικής δομής του φασισμού κ.λ.π. προκύπτουν τὰ ακόλουθα:

1. Σε κάθε πολιτική οργάνωση, ή αντικειμενική λειτουργία (ή αντικειμενική σχέση με την καπιταλιστική οικονομική τάξη) πρέπει νά διακρίνεται απ' την υποκειμενική ιδεολογική της δομή (τήν ψυχολογική δομή του μέσου μέλους της βάσης).

2. Με βάση αυτή τή διάκριση, ο φασισμός μπορεί νά διακριθεί από κάθε άλλη μορφή πολιτικής αντίδρασης εξαιτίας του ότι λειτουργεί με τή βοήθεια των εξεγερσιακών, αντικαπιταλιστικών και συχνά άφηρημένα, επαναστατικών ενεργειών των μαζών, προσφέροντάς τους αντίδραστικό περιεχόμενο και σκοπό.

3. Η ανάπτυξη του φασιστικού εθνικισμού σέ διεθνές επίπεδο, είναι μία συνέπεια της άποτυχίας ύλοποίησης της παγκόσμιας προλεταριακής επανάστασης. Οι επαναστατικές δυνάμεις των μαζών εκφράζονται με τή μορφή του φασισμού, δηλαδή, τὰ πλατιά άπολιτικά ξεσπάσματα ακριβώς που περιορίζονται απ' τὰ εθνικά σύνορα και τὰ όποια, εξυπηρετώντας αντιδραστικούς σκοπούς, παρασύρουν τὰ πιο ταξικά συνειδητοποιημένα, επαναστατικά στρώματα του προλεταριάτου.

4. Όπως ακριβώς ή σοσιαλδημοκρατία αποτελεί τή συλλογική ψυχολογική έκφραση του μικροαστικού χαρακτήρα του δυτικού προλεταριάτου, έτσι κι ο φασισμός είναι ή έκφραση της μικροαστικής τάξης μέσα στο μονοπωλιακό καπιταλισμό, που έχει ενεργοποιηθεί εξαιτίας της εξασθλίωσής της. Αύτη ή μικροαστική τάξη είναι θεμελιακά διαφορετική απ' τήν παλιά μικροαστική τάξη του άνερχόμενου καπιταλισμού.

5. Όλες οι άνηφατικές πλευρές του φασισμού (σύγκρουση με τήν εκκλησία, κολλεκτιβισμός, αντικαπιταλιστική προπαγάνδα, έγκριση των καπιταλιστών σάν έξουσιαστικών διευθυντών της οικονομίας, εθνικοί Ιμπεριαλιστικοί σκοποί σέ συνδυασμό με τό διεθνή χαρακτήρα του κινήματος κ.λ.π.) μπορούν νά εξηγηθούν με βάση τον άλληλοσυγκρουόμενο χαρακτήρα του (αντιδραστικοί σκοποί και περιεχόμενα - επαναστατική ενεργητικό-

τητα των μαζών, αντικειμενικά, άκραία άντεπαναστατικός και στηρίγμα του καπιταλισμού - ύποκειμενικά, αντικαπιταλιστικός).

Τό νεοαναπτυσσόμενο κίνημα τής εργατικής τάξης βρίσκεται άντιμέτωπο μέ τά ακόλουθα άπ' τά πιό έπείγοντα και πιεστικά του καθήκοντα:

- Τή θεωρητική και πρακτική άπάντηση του έρωτήματος τί συμβαίνει μέσα στις μάζες, ποιοί έξεγείρονται σίγουρα ένάντια στην καπιταλιστική κοινωνία, αλλά δέν προσχωρούν στην κοινωνική επανάσταση;

- Τήν έξάλειψη τής τάσης πού έχει ή ήγεσία των εργατών, νά ύποθέτει μία ταυτότητα άνάμεσα στη δική της συνείδηση και σ' εκείνη τής εργατικής τάξης.

- Τήν έξαφάνιση του μηχανιστικού οικονομισμού και τής γραφειοκρατίας, πού επικρατούν μέσα στις τάξεις του εργατικού κινήματος.

- Τόν συνυπολογισμό κάθε τομέα τής ζωής μέσα στο χώρο του επαναστατικού έργου, συμπεριλαμβανόμενης έτσι και τής σεξουαλικής ζωής των μαζών.

- Τό σχηματισμό συμμαχιών μ' όλες τίς ομάδες κι οργανώσεις πού άντιτίθενται στο φασισμό. Τό δικαίωμα νά ονομάζεται κανείς ήγέτης τής επανάστασης μπορεί νά κατακτηθεί μόνο στην πράξη.

- Τήν πιό ξεκάθαρη και σαφή κατάργηση τής άντίθεσης άνάμεσα στο προλεταριάτο και κάθε στρώμα των μεσαίων τάξεων, ενώ θά τονίζει τήν ήγεμονία του προλεταριάτου και τήν ιστορική του άποστολή σαν εκπρόσωπου των συμφερόντων όλων των στρωμάτων του ενεργού πληθυσμού.

- Τήν πιό άκριθή, άθίαστη, και θεμελιακή έρευνα όλων των άντιφάσεων του φασιστικού κινήματος, παίρνοντας ύπόψη τόσο τά συγκεκριμένα έθνικά του χαρακτηριστικά, όσο και τά χαρακτηριστικά πού έμφανίζει στο διεθνές επίπεδο.

- Τό πρόβλημα άναφορικά μέ τό πώς οι αντικαπιταλιστικές δυνάμεις πού συγκεντρώθηκαν μέσα στις μάζες, οι όποιες προσκαλλήθηκαν στο φασισμό ή άντλήθηκαν άπ' αυτόν, μπορούν ν' άποτραβηχτούν άπ' τους άντιδραστικούς σκοπούς και περιεχόμενα, στους όποιους όφελουν προς τό παρόν ύποταγή και νά φθάσουν σε μία καθαρή επαναστατική συνείδηση.

- Νά μάθει τή γλώσσα πού μιλάνε τά διάφορα στρώματα

του πληθυσμού.

Αυτά τὰ καθήκοντα αποτελοῦν μόνο ἓνα κομμάτι ἀπ' ὅτι πρέπει νά γίνει γιά νά μπορέσουμε ν' ἀποφύγουμε αὐτὴν βαρβαρότητα.

ΜΕΡΟΣ Β

1. «Η θεωρία της σεξουαλικής οικονομίας είναι βασικά σωστή, αλλά δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη.»

Αν, στην πραγματικότητα, δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε μία θεωρία στην πράξη, τότε η θεωρία αυτή θά πρέπει νάναι λαθεμένη. Μιά θεωρία μπορεί να θεωρηθεί σοβαρή, μόνον αν στηρίζεται πάνω σε ανάγκες πού ξεπροβάλλουν μέσα στην πορεία τής ανθρώπινης δραστηριότητας, δηλαδή, μέσα απ' τics αντίφάσεις τής πραγματικότητας πού απαιτούν αλλαγή και μέσα απ' τics όποιες ξεπροβάλλει ακόλουθα ή θεωρία τών αντιφάσεων. Αλλά αυτό από μόνο του δεν είναι αρκετό. Η θεωρία μπορεί να μεταμορφωθεί σε πραγματικότητα μόνο μέσα απ' τics πράξεις τών ανθρώπων. Επομένως γίνεται αναγκαία ή ύπαρξη μιάς όργάνωσης, πού θά υλοποιήσει τή σεξουαλική οικονομία σάν τή θεωρία ενός τομέα τής πραγματικότητας, μέ άλλα λόγια, μιάς σεξο-πολιτικής όργάνωσης. Πώς θά όργανωθεί αυτή, ποιές είναι οι προϋποθέσεις τής λειτουργίας της, ποιοί είναι οι σκοποί της; Θά πρέπει να δοθεί μιά απάντηση σ' αυτά τά έρωτήματα. Όμως λίγες μόνο απαιτήσεις και δυνατότητες μπορούν να θιχτούν εδώ.

Τό έρωτημα στό όποιο πρέπει να δοθεί επειγόντως μιά απάντηση, είναι μέ ποιά μορφή πρέπει να διεξαχθεί ή σεξο-πολιτική πάλη πού βασίζεται στη σεξουαλική οικονομία; Θά μπορούσε κανείς να σκεφτεί ότι αφού όφρα ένα σημαντικό τομέα τής ταξικής πάλης, τό αναπτυσσόμενο επαναστατικό κόμμα του προλεταριάτου θά ενωμάτωνα αναγκαστικά τή σε-

ξουαλπολιτική, σά μέρος τού προγράμματος, τής άγκιτάσιας και τής προπαγάνδας του. Όπωςδήποτε θάπρεπε νά τό κάνει. Άλλά είναι σέ θέση ή πιό συγκεκριμένα, είναι Ικανές νά διεξάγουν τή σεξο-πολιτική πάλη οι ύπάρχουσες έπαναστατικές πολιτικές οργανώσεις; Όχι, δέν είναι. Η γραφειοκρατικοποιημένη Τρίτη Διεθνής άπόρριψε άπ' τήν άρχή τή σεξουαλπολιτική. Τό νά τής άνατεθεί αυτό τό καθήκον θάταν σά νά δυσφημιζόταν ή σεξουαλπολιτική, γιατί δέ θά επέτρεπε τό χειρισμό τών θεωρητικών και πρακτικών καθηκόντων πού θά πρόκυπταν, μ' ένα θετικό, ζωντανό τρόπο, αλλά θά μετέφερε μηχανιστικά στό χώρο τής σεξο-οικονομίας οικονομικά συνθήματα και λύσεις, όπως έκανε δυό χρόνια στή Γερμανία, καταδικάζοντας έτσι σέ άσφυξία τήν ένεργητικότητα πού θρίσκεται σέ λανθάνουσα κατάσταση μέσα στό ύποκείμενο και άπαιτεί άμεσα νά ύλοποιηθεί. Η στάση τής άπέναντι στις προηγούμενες άπόπειρες, πού έγιναν γιά νά καθιερωθεί ή σεξουαλπολιτική μέσα στό πλαίσια τής, άποθάρρυναν τήν έπιμονή νά επαναληφτούν οι προσπάθειες αυτές. Τό μόνο πού μπορούμε νά κάνουμε είναι νά διαδώσουμε τή σεξουαλπολιτική ιδεολογία μέσα στό Κόμμα, αλλά δέν μπορούμε ν' αναθέσουμε στό Κόμμα τήν εύθύνη νά τό κάνει. Τί γίνεται μέ τίς άλλες έπαναστατικές οργανώσεις, τή S.A.P. και τούς Διεθνιστές Κομμουνιστές; Η ήγεσία τους τρέφει συμπάθειες γιά τό σκοπό μας, αλλά δέν τίθεται θέμα άν μπορούν νά έξασκήσουν τή σεξουαλπολιτική διαμέσου τών οργανώσεών τους - οι πυρήνες τους στερούνται τήν άπαιτούμενη έκπαίδευση σ' αυτόν τόν τομέα. Η συζήτηση τού ρόλου τής ψυχολογίας και τής σεξολογίας μέσα στους κόλπους τού μαρξιστικού κινήματος έχει άρχίσει έδώ και δυό χρόνια μόνο και θ' άργήσει πολύ νά καταλήξει σέ μία χρησιμη λύση. Έπομένως οι έπαναστατικές πολιτικές οργανώσεις δέν μπορούν νά πραγματοποιήσουν τήν όργάνωση τής σεξουαλπολιτικής ή, τουλάχιστον, όχι ακόμα.

Άπομένει ή δυνατότητα μιās όργάνωσης σάν κι εκείνης πού δημιούργησαν οι Έλεύθεροι Στοχαστές, δηλαδή, μιιά μαζική όργάνωση πού νά συνδέεται μ' ένα πολιτικό κόμμα. Αύτή ή μορφή όργάνωσης δοκιμάστηκε στή Γερμανία άπ' τήν Ένωση γιά τήν Προλεταριακή Σεξουαλική Μεταρρύθμιση, πού λειτούργησε κάτω άπ' τήν αιγίδα τού KPD, σά μιιά πλατιά «ένωτική όργάνωση», ή όποία συγκέντρωσε δεκάδες χιλιάδες μέλη μέσα

σέ μιá πολύ σύντομη περίοδο. Μετά όμως από τήν άρχική άν-
βηση, ή όργάνωση αύτή έκφυλίστηκε όπως τό κίνημα τών
Έλεύθερων Στοχαστών. Τό θεμελιακό λάθος ήταν ότι οι κανό-
νες τού αίστηρά συγκεντρωτικού κόμματος είχαν προεκταθεί
σέ μιá μαζική όργάνωση, τής όποίας ό πραγματικός σκοπός
ήταν νά προσελκύσει τίς άπολιτικές καθώς και άλλες όργανώ-
σεις. Άφού αύτή ή μαζική όργάνωση ύποτάσσονταν στήν Ιδεο-
λογία τού κόμματος - μιá Ιδεολογία τήν όποία επικρίνουμε
όξύτατα - ή σεξουαλπολιτική μόνον άρχικά μπορούσε νά
έξασκήσει τίς δυνατότητές της. Αυτό όμως δέν άναιρεί τή δυνα-
τότητα δημιουργίας μιáς μαζικής όργάνωσης, πού θά δούλευε
σέ συντονισμό μέ τίς επαναστατικές κομματικές όργανώσεις,
ύποστηρίζοντάς τες κι άπολαμβάνοντας τή βοήθειά τους. Άλλά
στό μέτρο πού παραμένει άμετακίνητη ή θέση τών οικονομι-
στών άπέναντι στή σεξουαλπολιτική και τήν όμαδική ψυχολο-
γία, θά πρέπει νά ναι μιá αυτόνομη όργάνωση, πού είναι άνε-
ξάρτητη στό νά διαμορφώσει τό πρόγραμμά της, νά πάρει τίς
δικές της άποφάσεις κι άπέναντι στις σχέσεις της μέ τίς άστικές
όργανώσεις. Θά χει σαν άμετάκλητα καθορισμένους στόχους
τήν κατάργηση της άτομικής Ιδιοκτησίας τών παραγωγικών
μέσων και τών ήγεμονία τών εργαζομένων πάνω στους πρώην
Ιδιοκτήτες τού κεφαλαίου, τήν επαναστατική δημοκρατία, μέ
άλλα λόγια. Δέ θά έφερε ή ίδια τήν κοινωνική επανάσταση,
άφού, παρόλο πού ό τομέας ό όποίος τήν άφορούσε θά συμ-
περιλάμβανε και τίς οικονομικές συνθήκες, πού μπορούν ν' άλ-
λάξουν μόνο μέ τήν κοινωνική επανάσταση, θάταν μιá όργά-
νωση άσχολούμενη μέ τήν πολιτιστική πολιτική κι όχι μέ τήν
πολιτική οικονομία. Θά μπορούσε νά πετύχει τόν επαναστατικό
της σκοπό μόνον άν συνδεόταν μέ μιá επαναστατική όργάνω-
ση, πού ή πολιτική της θ' άφορούσε τά οικονομικά θέματα, μέ
μιá σχέση άμοιβαίας ύποστήριξης. Αύτή είναι ή πιό άμεση δυ-
νατότητα.

Θά μός ρωτήσουν τί θά συμβεί άν οι επαναστατικές όργα-
νώσεις άρνηθούν μιá πραγματική συνεργασία κι ύποστήριξη,
πως έκαναν οι παλιές, ή άν ακόμα δέν κατορθωθεί στό κον-
τινό μέλλον ή δημιουργία ενός επαναστατικού κόμματος, άν τά
παλιά σχίσματα διατηρηθούν ή έπαυξηθούν; Τί θά γίνει τότε,
άν πραγματικά κατορθώσουμε νά οίκοδομήσουμε μιá μαζική
όργάνωση μέ βάση τό σεξο-πολιτικό μας πρόγραμμα; Μήπως

θά πρέπει τότε νά περιμένουμε νά καταλήξουν σ' ένα αποτέλεσμα οί συζητήσεις αναφορικά μέ τά «ένωμένα προλεταριακά μέτωπα»; Ένα κίνημα μπορεί μόνο νά νικήσει ή νά ήττηθεί! Θά μπορούσαμε ν' άπαντήσουμε ότι πρώτα πρέπει νά οικοδομήσουμε τήν όργάνωσή μας κι ύστερα νά δούμε ποιά είναι ή κατάσταση. Οί παραπέρα δυνατότητες θά υλοποιηθοϋν μέσα στην πάλη γιά τήν οικοδόμηση τής σεξο-πολιτικής όργάνωσης. Θάθελα μολοντούτο νά υποδείξω μιá παραπέρα δυνατότητα πού θά μάς επιβάλλονταν σάν καθήκον, άν σκοπεύσαμε νά όργανωθούμε καλύτερα και γρηγορότερα άπ' ότι ή πολιτική όργάνωση· αυτή έγκειται στό ότι έμεις θάπρεπε, σά σεξο-πολιτική όργάνωση, νά επέκτεινουμε τό πρόγραμμά μας ώστε νά συμπεριλάβει και οικονομικά θέματα, όπως θά συνέβαινε άν υιοθετούσαμε τό πρόγραμμα τής επαναστατικής πολιτικής οικονομίας, ή πραγματοποίηση του όποιου άποτελεί όντως τήν πρωταρχική προϋπόθεση γιά τήν εκπλήρωση του δικού μας προγράμματος - ότι θάπρεπε, μέ άλλα λόγια, ν' αναλάβουμε τήν ύποχρέωση ν' αναπτυχθούμε σάν ένα κομμάτι τόσο τής σεξουαλικής όσο και τής οικονομικής πολιτικής. Ένώ πρός τό παρόν θά πρέπει νά περιοριστούμε στό σεξο-πολιτικά μας καθήκοντα, δέ θά πρέπει νά μάς διαφύγει αυτή ή δυνατότητα.

Ένα παραπέρα έρώτημα είναι άν θά πρέπει νά όργανωθούμε άμέσως και νά δημιουργήσουμε μιá μαζική όργάνωση ή άν θά πρέπει μάλλον νά διατηρήσουμε μιá στεγανή όργανωτική δομή. Προτιμάμε βασικά ν' αφήσουμε τίς ιδέες μας και τίς άπόψεις μας νά διειδυόσουν άρχικά μέσα σ' όλες τίς υπάρχουσες προλεταριακές κι άστικές όργανώσεις, νά μοιράσουμε τά έντυπά μας και νά προετοιμάσουμε προσεκτικά τόν τύπο μας και τήν εκπαίδευση των ήγετών μας. Ό καιρός γιά τή στεγανοποίηση τής όργάνωσής μας θά γίνει φανερός, όταν θάμαστε άρκετά ενεργητικοί ώστε νά χρειάζεται αυτό. Μ' αυτόν τόν τρόπο θ' άποφύγουμε τίς σεχταριστικές διαιρέσεις και τήν άνάσχεση, στις όργανώσεις μέσα στις όποιες πρόκειται νά διειδυόσουμε. (Στήν πραγματικότητα τό Σέξ-Πόλ βρίσκεται ήδη στις άπαρχές του). Έχουμε δυό έφημερίδες πού έχουν ήδη διεθνή φήμη, εκπαιδεύουμε τούς πυρήνες και τούς ήγέτες του κινήματος κι έχουμε πετύχει τήν αναγνώρισή μας σάν κίνημα άπ' όλες τίς όργανώσεις.

Κανείς δέν μπορεί νά μάς έμποδίσει νά επεξεργαστούμε ένα

πρόγραμμα σάν μιά άνοργάνωτη προλεταριακή ομάδα, ούτε νά συγκαλέσουμε ένα πρώτο διεθνές συνέδριο, νά εκδώσουμε ένα θεωρητικό περιοδικό κι ίσως σύντομα άκόμα και μιά βδομαδιάτικη έφημερίδα. Μ' αυτόν τόν τρόπο, ή όργάνωση θ' άναπτυχθεί όργανικά, άκόμα κι άν δέν έχουμε κανένα κανονισμό πού νά ρυθμίζει τήν άποβολή ή τήν είσοδή μελών. Αντίθετα, ή βάση τής συνεργασίας μας στηρίζεται πρός τό 'παρόν σέ προσωπικές κι έπιστημονικές συγκεντρώσεις. Αυτό είναι άρκετό γιά τήν άρχή. Μόνο πού χρειάζεται νά προχωρήσουμε πιά γρήγορα στή δημιουργία συνδέσμων μ' όλες τές καπιταλιστικές χώρες και νά δώσουμε, πάνω άπ' όλα, μιά πλατιά δημοσιότητα στίς βασικές μας άπόψεις.

2. «Η θέση του Σέξ-Πόλ άναφορικά μέ τή στεγανά όργανωμένη ήγεσία του έπαναστατικού κινήματος δέν είναι ξεκάθαρα, ύποστηρίζουμε τήν «άνοργάνωτη μαζική προπαγάνδα». Τό Σέξ-Πόλ θάπρεπε νά συμορφωθεί μέ τήν έπαναστατική κομματική πειθαρχία, παρόλο πού μερικοί ύποστηρίζουν ότι πρέπει ν' άπολαμβάνει μιά σχετική άυτόνομια σάν ειδικευμένη όργάνωση».

Αυτή ή πολύ συναφής κριτική άποκαλύπτει ένα άριθμό προβλημάτων, τά όποια έχουμε αντιμετώπισει μερικά στό Α Μέρος. Τό βασικό σημείο πού πρέπει νά τονιστεί είναι ότι τό κίνημά μας ξεπρόβαλλε μέσα στήν πορεία τής Κομματικής δραστηριότητας, μέ άλλα λόγια, μέσα στά πλαίσια τής άπόλυτης προσήλωσης στό Κόμμα. Όπως έχουμε πει ή πείρα έδειξε ότι ή άποτυχία τών προσπαθειών μας ήταν άποτέλεσμα του κομματικού κυκλώματος, όχι μέσα άπ' τό ίδιο τό κύκλωμα, αλλά έξαπίας τής λαθεμένης αντίληψης πού είχαν γιά τό θέμα μας οι οικονομιστές. Θάμαστε οι πρώτοι πού θά καλοσωρίζαμε τή σεξο-πολιτική δουλειά μέσα στό κόμμα, άν τό επέτρεπαν οι άναγκαίες συνθήκες, δηλαδή, όταν δέ θά μπορούσε νά μάς ύπαγορέψει, άπό πάνω τές αρχαϊκές, λαθεμένες του αντίληψης ή τές προσωπικές του άπόψεις γιά τή σεξουαλική ζωή, κανένα παράξενο κομματικό στέλεχος, πού δέν έχει περάσει άπ' τή βασική εκπαίδευση στή σεξουαλπολιτική. Δέ θά πρέπει νά ξεχνάμε ούτε γιά μιά στιγμή πώς άσχολούμαστε μέ μιά όλότελα νέα περιοχή, μέσα στή διαδικασία γιά τήν ύλοποίηση τής μαρξιστικής πολιτικής. Έκείνοι πού ή έπαφή τους μέ τή σεξουαλική οικονομία βασίζεται στό διάβασμα περισσότερων από ένα έργων,

ξέρουν ότι έχουμε συγκεκριμένες απόψεις πάνω στους κανόνες, τη φύση και τους σκοπούς της σεξουαλικής επανάστασης κι ότι αυτοί δε διαφέρουν θεμελιακά από κείνους των επίσημων οργανώσεων κάθε απόχρωσης, του επίσημου σεξουαλφορμιστικού κινήματος και της Σοβιετικής σεξουαλικής ιδεολογίας.

Μέ βάση πολλά χρόνια καθαρής επιστημονικής έρευνας, οι αντίληψεις μας απορρίπτουν ολοκληρωτικά τον κανόνα της επιχειρούμενης ήθικης ρύθμισης της ανθρώπινης κοινωνικής ζωής, αντιπαράθετοντας σ' αυτόν τον κανόνα της σεξουαλικής οικονομίας. Σύμφωνα με την τελευταία, τό βασικό καθήκον είναι ο ανασχηματισμός των ανθρώπων μ' ένα τέτοιο τρόπο, ώστε μόλις υλοποιηθούν οι αναγκαίες συνθήκες, νά ρυθμίσουν οι ίδιοι τή ζωή τους, μέ βάση τήν αλλαγμένη τους χαρακτηρισμογή, αντί νά υπόκεινται στην ήθική ή τήν έξουσία. Αυτό άναιρεί συμπτωματικά ένα θεμελιακό κανόνα του άναρχισμού, τον όποιο απορρίπτουμε: άκολουθώντας τό Μάρξ και τον Ένγκελς, θεωρούμε τήν κοινωνική επανάσταση σαν τήν πρώτη και πιό σημαντική προϋπόθεση του πραγματικού της σκοπού, δηλαδή, τής επαναστατικής μεταμόρφωσης των ανθρώπων και του πολιτισμού τους. Τό παράδειγμα τής Σοβιετικής Ένωσης έχει δείξει ότι ή άγνοια αύτών των άποφασιστικών σημασίας θεμάτων (μαζί μ' εκείνα πού άφορούν καθαρά τήν πολιτική οικονομία) άδηγει σέ άδιέξοδο ή στην επιστροφή σέ άπαρχαιωμένες μορφές ανθρώπινων σχέσεων. Οι πιό επίμονες προσπάθειες, πού έγιναν γιά ν' άρχισει ένας διάλογος μέ τούς σοβιετικούς άξιωματούχους, δέν είχαν κανένα άποτέλεσμα μπροστά στην άρνησή τους ν' άνταποκριθούν. Μετά άπό χρόνια άπομονωμένης πάλης στό επαναστατικό μέτωπο, έχουμε μάθει νά ύπακούουμε στην πειθαρχία όπου πιστεύουμε ότι γίνεται δουλειά πρós τήν κατεύθυνση των επαναστατικών τάσεων τής κοινωνίας, αλλά και νά υπερασπιζόμε τούς έαυτούς μας, όταν έμποδίζουν τήν έκπλήρωση αυτού του στόχου ή άπειρία, ή γραφειοκρατία, ή κι ή άπλή άγνοια. Είμαστε έτοιμοι ν' άνοιζουμε διάλογο μέ όποιονδήποτε, νά διασταυρώσουμε τίς άπόψεις μας μέ όποιονδήποτε κι άκόμα νά πληροφορηθούμε και νά διορθώσουμε τά λάθη μας έδω και κεί. Άλλά μέχρι ν' άναγνωριστούν οι βασικές εκείνες άρχές των πεποιθήσεών μας, τίς όποιες θεωρούμε αναγκαίες, δε θά ύποταχθούμε σέ καμιά έξουσία. Μόνο στά 7 χρόνια τής επίμονης κι άδιάλλακτης πά-

λης μας όφειλεται τό ότι άκούγεται σήμερα ή φωνή μας, ότι δέ μάς άπορρίπτουν πιά σά «Φρούδικούς Ιδεαλιστές» κι ότι, από μήνα σέ μήνα, μεγαλώνει ή Ιδεολογική μας έπιρροή, σ' όλες τίς χώρες και σ' όλες τίς τάσεις. Αυτό δέ θά μάς κάνει τυφλούς μπροστά στους περιορισμούς τών δυνατοτήτων μας και δέ θά γίνουμε, θέβαια, ματαιόδοξοι και φαντασμένοι. Άλλά ούτε θά ύποχωρήσουμε έστω κι ένα βήμα και δέν μπορούμε νά έπιτρέψουμε στους έαυτούς μας νά προετοιμάσουν τό έδαφος γι' αύτό. Πιστεύουμε ελικρινά ότι είμαστε ίκανοί, νά συλλάβουμε ούσιαστικά γιά πρώτη φορά τόν ύποκειμενικό παράγοντα και νά τόν διαμορφώσουμε - γιά πρώτη φορά, τό τονίζουμε. Κι όχι μόνο ξέρουμε οι ίδιοι τά μέσα πού χρειάζονται γιά τήν επανάσταση και γιά τή συνακόλουθη διάρθρωση του πολιτισμού, αλλά πρόκειται νά τά συνειδητοποιήσουν πιά κι οι πλατύτεροι κύκλοι. Σέ καμιά περίπτωση δέν Ιοχυριζόμαστε ότι έχουμε δημιουργήσει ταχυδακτυλουργικά έναν άποφασιστικό παράγοντα από τό μηδέν. Έκείνοι πού έχουν έξοικεκωθεί μέ τή σεξουαλική οικονομία και τήν έξελιξη της, από τότε πού δημιουργήθηκε, ξέρουν πώς έχει φθάσει, μέ θάση τή μελέτη και τήν πρακτική έφαρμογή του μαρξισμού και τής ψυχανάλυσης, στις σημερινές σχετικά προχωρημένες έννοιές της, διαμέσου τών πιά επίμονων θεωρητικών αγώνων και τής συνεχούς πρακτικής επαλήθευσης, διαμέσου τής κλινικής έμπειρίας και τής δουλειάς ανάμεσα στις μάζες. Πέρασε πραγματικά καιρός από τότε πού σταμάτησαν οι άνθρωποι νά υπερασπίζονται τό Μάρξ και τό Φρόυντ εναντίον μας και νά μάς θυμίζουν τούς τρόπους μέ τούς όποιους περίμεναν από μάς νά συλλάβουμε τίς σεξοοικονομικές διαδικασίες. Μπορούμε εύκολα νά δείξουμε ότι ξέρουμε καλύτερα άπ' ότι αύτοί οι αύτο-έκλεγμένοι υπερασπιστές σέ ποιά σημεία ό Μάρξ έκανε νύξεις γιά τήν επαναστατική κι έπιστημονική μας τοποθέτηση και πού ό Φρόυντ άνοιξε τό δρόμο γιά τήν προσέγγισή μας, αλλά κι επίσης πού τόν έγκατέλειψε. Είναι κάπως παράδοξο τό ότι οι «αύστηρά όρθόδοξοι» κύκλοι μάς άπορρίπτουν πάντοτε σά μεταφυσικούς, τή στιγμή πού τούς θυμίζουμε ότι ό Μάρξ μίλησε γιά τόν πρώτο καταμερισμό τής εργασίας μέσα στά πλαίσια τής σεξουαλικής πράξης, μιά έκπληκτικά κατάφωρη και σχεδόν προφητική διορατικότητα, πού θά μπορούσε νά χρησιμοποιηθεί στή θεωρία και στήν πράξη μόνον άν έξεταστεί ή Ιστορία τής σεξουαλικής καταπίε-

σης κι ανακαλυφθεί ότι η σεξουαλική καταπίεση πραγματοποιήθηκε στην πραγματικότητα, σύμφωνα με τα συμφέροντα ενός τμήματος της πρωτόγονης κοινωνίας κι ότι μόνον αυτή η σεξουαλική καταπίεση υπήρξε η αιτία της εμφάνισης του γάμου και των ταξικών διακρίσεων. Έμείς οι ίδιοι είμαστε οι πρώτοι που μείναμε κατάπληκτοι, διαβάζοντας τον Ένγκελς, απ' τό κατάφωρο σεξο-ιδεολογικό περιεχόμενο του Μαρξισμού.

Σ' αυτή τή φάση δέν μπορούμε ν' ασχοληθούμε μ' όλο τό θέμα, άν όχι τίποτα άλλο έπειδή ξεχώρα απ' όλη τήν έργασία πού έχουμε ολοκληρώσει, τό μεγαλύτερο μέρος του καθήκοντός μας για θεωρητική άποσαφήνιση παραμένει μπροστά μας άθικτο. Τά πράγματα δέν είναι τόσο άπλά. Σάν ειδικοί έπιστήμονες συνεχίζουμε τό έργο μας πάνω σ' αυτό τό θέμα και στο μέτρο αυτό άπατούμε άπόλυτη άυτονομία στην έργασία μας. Απ' τήν άλλη μεριά, δέν είμαστε άστοί έπιστήμονες πού διενεργούν άκαδημαϊκή έρευνα, δηλαδή, έρευνα «καθασυτή», αλλά άγωνιστές στην ύπηρεσία του επαναστατικού σκοπού. Έπομένως ασχολούμεθα πρωταρχικά μέ τά προβλήματα πού άφορούν άμεσα τήν πολιτιστική επανάσταση. Απορρίπτουμε όμως έξίσου τή σκοπιά του έπιστημονικού φιλελευθερισμού, ό όποίος ύποβιβάζεται ξεχώρα απ' τίς σωστές του άντιλήψεις, στο έπίπεδο άνεκτικών θεωριών πού είναι φανερά ψεύτικες και συνάκολουθα άντιδραστικές. Τό τί είναι σωστό και τί είναι λάθος δέν είναι άπλώς ένα θέμα τής μεθόδου πού χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα και τήν άνάλυση, αλλά πάνω απ' όλα ένα θέμα, συνάμα, πρακτικής επαλήθευσης και σύνδεσης μέ τίς επαναστατικές ή άντιδραστικές δυνάμεις πού ύπάρχουν μέσα στην κοινωνική ζωή. Υπάρχει μιá έγγύηση ενάντια στην άποστέωση τής σκέψης μας, ή όποία έγκειται στο ότι δέν μπορούμε νά προχωρήσουμε ούτε ένα βήμα στο έπιστημονικό μας έργο δίχως νά συνάψουμε τίς πιό στενές σχέσεις μέ τίς άγωνιστικές ή τίς παθητικές μάζες του πληθυσμού κι ότι θ' άκολουθήσουμε λαθεμένη κατεύθυνση, άν πάψουμε νά παλεύουμε ενεργητικά και περιοριστούμε στην άπλη παρατήρηση.

Θά πρέπει νάχει γίνει φανερό πώς δέν ύποστηρίζουμε κάποιο είδος «άνοργάνωτης μαζικής προπαγάνδας» αλλά ότι έπιθυμούμε ν' άναπτύξουμε μιá οργανωμένη σεξουαλπολιτική μέσα απ' τή σεξουαλική οικονομία. Τά μέλη τής θάσης είναι τόσο άπαραίτητα γι' αυτό όσο κι ή οργανωμένη, εκπαιδευμένη

ήγεσία και, με την πρώτη εύκαιρία, ή σεξο-πολιτική ήγεσία. Έχουμε πραγματοποιήσει προς αυτή την κατεύθυνση περισσότερα απ' όσα θά μπορούσε νά διανοηθεί κανείς. Μολοντούτο αντιμετωπίζουμε εδώ μιά μεγάλη δυσκολία, τό ξεπέρασμα τής ύποιας δέν μάς είναι άκόμα ξεκάθαρο. Ή κομμουνιστική οικονομική επανάσταση άφορά βασικά μόνο βιομηχανικούς εργάτες πού έχουν ήδη ταξική συνείδηση και τούς άνεργους πού άνήκουν στην εργατική τάξη (άπ' τήν ύποκειμενική πλευρά παρόλο πού δέν εξετάζεται άντικειμενικά). Πολλοί κομμουνιστές άντλούν άπ' αυτό τή λαθεμένη άντίληψη ότι ή επαναστατική προπαγάνδα πρέπει νά άπευθύνεται πρωταρχικά στό προλεταριάτο. Νά πώς συνέβηκε τό λάθος και κατατροπώθηκε τό προλεταριάτο στό Παρίσι, όταν στράφηκε ένοπλα ένάντια στή μικροαστική τάξη,σάν άποτέλεσμα ενός σκανδάλου διαφθοράς, αντί νά γίνει ό έκφραστής τής δικαιολογημένης άγανάκτησης των έξεγερμένων μεσαίων στρωμάτων άποσπώντας τα έτσι άπ' τή δεξιά και σφουρηλατώντας τήν ένότητα άνάμεσα στό προλεταριάτο και τή μικροαστική τάξη. Είναι έπομένως φανερό σ' αυτό τό θέμα μιά άπ' τίς ρίζες τής μονομέρειας των οικονομιστών. Οί προοπτικές μας, όμως, δέν άντλούν άπλώς τήν καταγωγή τους άπ' τήν κοσμοθεωρία του προλεταριάτου αλλά έχουν τό πλεονέκτημα ότι ξεσηκώνουν τούς μικροαστούς, οι όποιοι δέν ένδιαφέρονται για τήν κοινωνική οικειοποίηση τής παραγωγής έπειδή δέν τήν καταλαβαίνουν, μέ μιά θετική έννοια. Ή επαναστατική σεξουαλπολιτική, άπ' τή φύση της, βρίσκει μιά άνταπόκριση όχι μόνο στό προλεταριάτο αλλά και στή μικροαστική τάξη κι άκόμα, άπό πολλές άπόψεις, σε πολύ άντιδραστικούς και μεσοαστικούς κύκλους. Έδώ ύπάρχει ένας κίνδυνος, δηλαδή, νά αναπτυχθεί μιά μετριοπαθής «κοινή ιδεολογία». Μπορούμε όμως νά τόν άποφύγουμε άν άντληθούμε ξεκάθαρα ότι ή άπαλλοτρίωση τής άτομικής ιδιοκτησίας των παραγωγικών μέσων άποτελεί τήν προϋπόθεση για τό πρόγραμμά μας. Άλλά άφού τό πεδίο δράσης μας είναι πολύ πλατύτερο άπ' ότι εκείνο τής επαναστατικής πολιτικής οικονομίας, άφού μπορούμε νά έπιβληθούμε σ' εκείνη τήν άπολιτική μικροαστική τάξη πολύ πιό γρήγορα άπ' ότι τό κόμμα πού εκπροσωπεί τήν επαναστατική οικονομία, τότε δέν μπορούμε νά συνδεθούμε και νά ύποταχθούμε σ' ένα τέτοιο κόμμα, στό μέτρο πού δέν κατορθώνει ν' αναγνωρίσει αυτή τή μεγαλύτερη έκταση τής σε-

ξουαλπολιτικής και νά τήν εκμεταλλευτεί γιά χάρη τού συνόλου τών επαναστατικών σκοπών.

3. «Δέν μπορούμε νά κάνουμε τίποτα περισσότερο άπ' τό νά παρακινήσουμε τή μικροαστική τάξη νά στραφεί πρός μιά επαναστατική κατεύθυνση».

Αυτό δέν αποτελεί μιά αντίρρηση, όπως είχε τήν πρόθεση νά ναι, αλλά μιά σωστή εκτίμηση πού θά σιγοντάραμε. Πατέ δέν ύποστηρίζαμε κάτι διαφορετικό. Άν μερικές ομάδες, πού έχουν κομμουνιστική βάση, έχουν ήδη προχωρήσει τόσο πολύ ώστε νά θέλουν νά κάνουν μόνο σεξουαλπολιτική, αυτό όφείλεται στο ότι αντίλαμβάνονται τίς δυνατότητές της. Άλλά ή κοινω- νική επανάσταση δέν μπορεί νά διεξαχθεί μόνο μέ τήν επανα- στατική σεξουαλπολιτική, αφού θά πρέπει νά κατακτηθούν τά εργοστάσια κι αυτά είναι πού αποτελούν βασικά τή σφαίρα τής οικονομικής πολιτικής. Θά πρέπει νά προφυλλαχθούμε άπ' τήν μεγαλοποίηση τής σημασίας μας και νά μήν αφήνουμε όλόκληρα νά μās τό θυμίζουν οι «καλοπροαίρετοι οικονομιστές» αντίπα- λοί μας. Είναι αλήθεια ότι δέν μπορούμε νά κάνουμε τίποτα περισσότερο άπ' τό νά άνακινήσουμε τίς μικροαστικές στάσεις μέσα στη μικροαστική τάξη και τόν άστικοποιημένο έργάτη, νά τούς κάνουμε άπρόσβλητους άπ' τήν επίδραση τού Έθνικοσο- σιαλισμού και, πάνω άπ' όλα, νά πάρουμε μέ τό μέρος μας τά πιό πλατιά και πιό ποικίλα στρώματα τής νεολαίας. Άλλ' άν πραγματικά τό κατορθώσουμε, αυτό θά ναι ήδη ένα πολύ, πάρα πολύ σημαντικό κατόρθωμα. Και τό μόνο πού περιμέ- νουμε είναι ή δημιουργία ενός επαναστατικού κόμματος άποτε- λεσματικού σ' όλους τούς τομείς κι ικανού νά κυριαρχήσει πάνω σέ κάθε τομέα τής ζωής, γιά νά προσελκύσει τίς πλατιές μάζες δίχως όμως νά μās καταστείλει, όπως έκανε στη Γερμα- νία ή ήγεσία τού Κόμματος, αλλά μέ τέτοιο τρόπο ώστε νά μπορέσουμε μαζί νά κατακτήσουμε τήν έξουσία και νά οικοδο- μήσουμε τό σοσιαλισμό. Μόνον ένα γεγονός θά μπορούσε νά μās άπομακρύνει άπ' τήν ήγεσία τού σεξο-πολιτικού κινήματος, δηλαδή, άν έπρόκειτο νά εμφανιστεί μιά άλλη ομάδα έπιστημό- νων, πού θά χειρίζονταν καλύτερα άπό μās τά σεξο-οικονομικά θέματα και θά τά ύλοποιούσε πιό άποτελεσματικά στην πράξη. Αυτό θάχε σά συνέπεια γιά μās νά ενσωματωθούμε στην καλύτερη εργασία.

Δέ θά αντιμετώπισουμε επομένως άλλες αντιρρήσεις, όπως

öτι αναγνωρίζουμε μόνον αφηρημένα τήν πρωτοκαθεδρία τής οικονομικής πολιτικής ή öτι υπερεκτιμούμε τήν αξία τής μαζικής προπαγάνδας κι υποτιμούμε τό ρόλο του κόμματος, μέ τήν πεποίθηση öτι τίς έχουμε επεξεργαστεί έδώ άρκετά συγκεκριμένα. Θέλουμε νά περάσουμε άπ' τή συζήτηση στά πρακτικά επιτεύγματα.

ΜΙΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Γράμμα τού Ράιχ σ' ένα παράνομο πυρήνα τού ΚΡΔ στη Γερμανία²¹

Άγαπητοί Σύντροφοι

Δοκίμασα εξαιρετική ικανοποίηση παίρνοντας ξανά νέα σας μετά τήν τόσο μακρόχρονη διακοπή τής επαφής μας. Μετά από 18 σχεδόν χρόνια επίμονης επιστημονικής εργασίας, μπορώ να πώ ειλικρινά πόσο τονωτικό κι ενθαρρυντικό ήταν τό ν' αντιμετωπίσω μιά τόσο έξυπνη κριτική τών αντιλήψεών μου πάνω στή μαζική ψυχολογία, οι όποιες πριν από 4 χρόνια ήταν όπως ένα κόκκινο πανί μπροστά σ' ένα ταύρο.

Έχει αποδειχθεί για μιά ακόμα φορά ότι ή σοβαρή επιστημονική εργασία δέν καταλήγει ποτέ σέ τελεσίδικα αποτελέσματα, άλλ' αφήνει πάντοτε νέα κενά και νέα προβλήματα. Μελετώντας προσεκτικά τίς ανακαλύψεις σας, αντιλήφθηκα ότι είχατε δίκιο όταν λέγατε πώς ή σχέση τών βασικών στοιχείων τής ύλικής βάσης ανάμεσά τους δέν έχει αποσαφηνιστεί μέ λεπτομέρεια. Δέν ξέρω αν είστε ενήμεροι για τήν έρευνά μου πάνω στήν «Εισβολή τής Σεξουαλικής Ήθικης». Στο δεύτερο μέρος της υπάρχουν μερικές αντιρρήσεις, πού εκφράζουν τήν αποψη μου για τή θεωρητική κατάσταση, βασισμένες πάνω στήν ένασμάτωση ψυχολογικών δεδομένων μέσα στο διαλεκτικό ύλισμό. Δέ χρειάζεται να σάς θυμίσω ότι στήν επιστήμη μας εκείνη πού έχει αποφασιστική σημασία δέν είναι τόσο ή εμπειρική θεωρία, όσο ή μέθοδος. Οι πνευματικοί μας μέντωρες έχουν τονίσει ότι κάθε, νέα ανακάλυψη πρέπει αναγκαστικά

νά μεταβάλλει ολόκληρη τήν αντίληψη τοῦ θέματος. Νομίζω ὅτι ἡ σχετική συζήτηση καθ'αυτή, μέ ὀδήγησε ἄρκετά πιά πέρα. Δέ θά τή συμπεριλάβω ὅμως στήν ὅλη μου παρουσίαση κάτω ἀπό ὁποιοδήποτε συνθήκες, ἂν τό βιβλίό θά μπορούσε νά διαβαστεῖ. Τέτοιες διαμάχες εἶναι γιά ἐσωτερική κατανάλωση!

Ἄς ἀσχοληθοῦμε τώρα μέ τό περιεχόμενο τοῦ συλλογισμοῦ σας καί πραγματικά μέ τήν ἀντίρρηση σας: τήν ἀντίθεση στήν ὕλική βάση. Νομίζω ὅτι κάνετε ἓνα συνηθισμένο λάθος ὅταν διαχωρίζετε τήν «σεξουαλικότητα» ἀπ' τήν «οἰκονομία» καί τίς βάζετε ἀντιμέτωπες τή μία μέ τήν ἄλλη. Εἶναι σημαντικό νά ξεκαθαριστεῖ πῶς μία τέτοια διαφοροποίηση εἶναι ἀδύνατη. Ὅταν μιλάω γιά τή σεξουαλικότητα ἢ τήν πρακτική τοῦ Σέξ Πλόλ, οἱ ἄνθρωποι ρωτοῦν «τί γίνεται μέ τήν οἰκονομία»; Αὐτή ἡ τυπική ἀντίρρηση γεννάει μία *οἰκονομίστικη* ἀντίληψη τῶν γεγονότων. Στήν ὕλική βάση τῆς κοινῆς ὑπάρχουν τρία βασικά στοιχεία, ὁ ἄνθρωπος, ἡ φύση καί τά μέσα παραγωγῆς, τά ὁποῖα ἔχουν ἀνάμεσά τους μία εἰδική σχέση. Ἀνάμεσα σέ κάθε ζευγάρι ἀπ' αὐτά, μπορούμε ν' ἀναγκωρίσουμε ἓνα ἀμφίθυμο δεσμό, πού ἀποτελεῖ τόσο μία ἐνότητα ὅσο κι ἓνα δυῖσμός.

1. Ἄνθρωπος - Φύση: Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μέρος τῆς φύσης, λειτουργώντας βασικά, ὅπως κι ἡ φύση, μέ βάση τόν ἠλεκτρισμό. Μολοντοῦτο, ὁ ἄνθρωπος ἀντιμετωπίζει τή φύση σάν «ἐνεργό ὑποκείμενο», ἐνῶ ἡ φύση ἀντιμετωπίζει τόν ἄνθρωπο μέ τή μορφή «φυσικῶν δυνάμεων» καί «φυσικῶν πόρων».

2. Φύση - Μέσα παραγωγῆς: Τά τελευταῖα ἀποτελοῦν παρόμοια τόσο μία ἐνότητα ὅσο κι ἓνα δυῖσμός. Τά μέσα παραγωγῆς δέν εἶναι τίποτα περισσότερο ἀπό ἓνα μέρος τῆς φύσης πού ἔχει πάρει τή μορφή ἀδρανούς ὕλης, ἀλλά καί συνάμα κάτι πού μεταβάλλει τή φύση ὅταν χρησιμοποιεῖται ἀπ' τόν ἄνθρωπο.

3. Ἄνθρωπος - Μέσα παραγωγῆς: Τό ἐργαλεῖο ἔχει θεωρηθεῖ ἀπό παλιά σάν προέκταση τοῦ ἀνθρώπινου θραχίονα, μέ ἄλλα λόγια, στή λειτουργία του εἶναι ἐνοποιημένο μ' αὐτόν. Τά μέσα παραγωγῆς ὅμως ἀποτελοῦν ἀντικείμενο τοῦ ἀνθρώπου καί συνάμα μεταβάλλουν σταδιακά καί τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο.

Αὐτά εἶναι ἄρκετά ἀναφορικά μέ τή βασική ταξινόμηση, ἀλλά θά πρέπει νά κάνουμε μία παραπέρα διάκριση:

1. Ο άνθρωπος βασικά δεν είναι τίποτα περισσότερο από σεξουαλικότητα άρχικά κι από πείνα κατά δεύτερο λόγο. Αυτοί οι δύο βασικοί παράγοντες όλης της ζωντανής ύλης αποτελούν μία συνολική ενότητα. Στους μονοκύτταρους οργανισμούς, τό σέξ κι ή πείνα λειτουργούν μ' ένα παρόμοιο τρόπο (αυτό δεν έχει έρευνηθεί έκτεταμένα) άλλ' αποτελούν συνάμα ένα δυϊσμό, στην πραγματικότητα αντίπθονται τό ένα στό άλλο, αφού ή σεξουαλική λειτουργία βασίζεται στην ουσσώρευση τής ενέργειας κι ή ικανοποίησή της στην μείωση ή τήν έκτόνωση τής ενέργειας. 'Η πείνα άπ' τήν άλλη μεριά, βασίζεται στην μείωση τής ενέργειας κι ή ικανοποίησή της εξαρτιέται άπ' τήν άπορρόφηση τής ενέργειας. Μέ βάση αυτή τήν πιό πρωτόγονη βιολογική αντίφαση, έμφανίζεται μία δεύτερη θεμελιακή αντίφαση, ή όποια άντιπρόσωπεύει μία εξέλιξη ή ένα άνώτερο στάδιο:

2. Σεξουαλικότητα - Έργασία: Είναι λειτουργικά ταυτόσημες, γιατί τόσο τό σέξ όσο κι ή έργασία λειτουργούν σά βιολογική ενέργεια, έκτόνωση, μέ βάση έσωτερικούς γενετήσιους έρεθισμούς. Πραγματικά, τό γεγονός τής συνακόλουθης έξιδανίκευσης τής σεξουαλικής όρμής θά πρέπει νά έρμηνευτεί άναμφίβολα σάν ό διαχωρισμός τής έργασίας από τή μοναδική της ρίζα. Συνάμα, αποτελούν κι οι δύο μία ενότητα: ή έργασία έξυπηρετεί ένα διαφορετικό σκοπό από κείνο πού έξυπηρετεί ή σεξουαλική λειτουργία, δηλαδή βασικά τήν έκτόνωση τής πείνας. Μόνο στά μετέπειτα, άνώτερα στάδια ανάπτυξης, είναι πού ή έργασία μπαίνει στην ύπηρεσία τής έξιδανικευμένης σεξουαλικής ικανοποίησης, λογουχάρη, στην πρωτόγονη τέχνη, στις βιομηχανίες ειδών πολυτελείας ή στις βιομηχανίες του κινηματογράφου καί τής τέχνης. 'Η αντίληψη «του καταμερισμού τής έργασίας στην σεξουαλική πράξη» σάν «πρώτου καταμερισμού τής έργασίας» έχει άποδειχθεί πολύ παραπλανητική κι άντιστοιχούσε μόνο σέ μία προηγούμενη κατάσταση τής γνώσης. 'Η έπιστήμη έχει πραγματοποιήσει από τότε τρομακτική πρόοδο κι έχει μεταβάλλει όπως είναι φυσικό αυτή τήν τυποποίηση. Παρόμοια, ή χρήση τής έκφρασης «παραγωγή» γιά τή σεξουαλική λειτουργία είναι, μέ τήν πιό άύστηρή έννοια, μη ικανοποιητική καί παραπλανητική κι όμως, στό μέτρο πού ύποδηλώνει παραγωγική σεξουαλική ενέργεια, είναι κατάλληλη. Έχουμε λοιπόν ως τώρα διακρίνει, μέσα στά πλαίσια των θεμελιακών βιολογικών λειτουργιών, δύο λειτουργίες πού είναι ταυ-

τόχρονα ένοποιημένες και διαχωρισμένες. Τώρα πρέπει να συνδέσουμε κάθε μιά απ' τις βασικές ανάγκες, τό σέξ και τήν πείνα, μέ τήν κοινωνική μορφή μέσα απ' τήν όποία λειτουργούν. Έπομένως:

3. Σέξ - Οικογενειακή Δομή: Τό σέξ συνεπάγεται βασικά δύο πρόσωπα αντίθετου φύλου και μπορεί να δημιουργήσει ένα τρίτο πλάσμα. Η οικογενειακή δομή είναι ή «παραγωγική σχέση» πού διαμορφώνεται απ' τή βασική σεξουαλική ανάγκη. Λειτουργικά, βρίσκονται σέ ένότητα ανάμεσά τους, αλλά συνάμα ή ανάπτυξη τής οικογενειακής δομής επηρεάζει και μεταβάλλει τή σεξουαλική λειτουργία (και στήν πατριαρχία τήν καταστέλλει). Η άπλή σεξουαλικότητα γίνεται σεξουαλική δομή (ή «ένστικτώδης δομή»)

4. Πείνα - Οικονομία: Όπως ακριβώς ή οικογένεια αντιπροσωπεύει τήν όργάνωση τής σεξουαλικότητας, έτσι κι ή οικονομία («οι παραγωγικές σχέσεις») αντιστοιχεί στή λειτουργία τής πείνας. Λειτουργικά, βρίσκονται σέ ένότητα ανάμεσά τους, αλλά επίσης αποτελούν μιά δυαδικότητα, γιατί οι άνθρωπινες σχέσεις πού εμφανίζονται μέ βάση τήν πείνα, επηρεάζουν μέ τή σειρά τους τά μέσα και τόν τρόπο τής ίκανοποίησης τής πείνας, σά μέσα παρά παραγωγής, τήν ανταλλαγή των έμπορευμάτων ανάμεσα σέ ανθρώπους κι ομάδες και προκύπτουν παραπέρα καταμερισμοί τής εργασίας κλπ.

Συνοψίζοντας, έπομένως, μπορούμε να πούμε ότι όπως ακριβώς οι ανάγκες στήν 1η και 2η περίπτωση, βρίσκονται σέ διαλεκτική σχέση ανάμεσά τους, έτσι κι οι περιπτώσεις 3 και 4 είναι οι αντίστοιχες ανάγκες μέ τήν μορφή όργάνωσης πού ανταποκρίνεται σ' αυτές. Σάν μιά παραπέρα ανάπτυξη ακολουθεί:

5. Μιά διαλεκτική σχέση ανάμεσα στις δύο βασικές σειρές παραγωγικών σχέσεων πού έχουν αναπτυχθεί, δηλαδή, τήν οικογενειακή δομή και τήν οικονομική δομή: αυτές είναι αρχικά ταυτόσημες, όπως δείχνει ή πρωτόγονη ιστορία, γιατί ή πρωτόγονη οικογένεια γίνεται σταδιακά ή κοινωνική μονάδα τής παραγωγής, όπως είναι σήμερα ή πατριαρχική άγροτική οικογένεια. Άλλά συνάμα αποτελούν μιά δυαδικότητα, γιατί υπάρχουν έχοντας μιά σχέση άμοιβαίας εξάρτησης κι άμοιβαίας έπιρροής. Διαχωρίζονται και κάθε μεταβολή σέ κάθε ένα απ' τά στοιχεία δημιουργεί μιά μεταλλαγή, μιά ανάπτυξη στό άλλο.

Έτσι, λογουχάρη, ξεπροβάλλουν μέσα απ' τις οικογενειακές σχέσεις τής μητριαρχίας οι οικονομικές ταξικές σχέσεις, οι οποίες με τή σειρά τους, μεταβάλλουν τήν οικογενειακή δομή.

Αυτές είναι επομένως οι λεπτομέρειες τών διαλεκτικών λειτουργιών τής θάσης, τις οποίες βρίσκουμε τώρα ν' αντανakλώνται στην ψυχολογική δομή κάθε ανθρώπινου όντικειμένου τής έρευνας. Αυτή ή σκιαγράφιση δείχνει τελικά ότι ή σεξουαλικότητα κι ή οικονομία δέν μπορεί νά θεωρηθούν σά διαφορετικές και ξεχωριστές, αφού ή οικονομία, με τήν έννοια πού τήν αντιλαμβανόμαστε σήμερα, εμφανίζεται διαμέσου τής ανάπτυξης πολύ πρωτόγονων βιολογικών λειτουργιών κι έπειτα σχηματίζει συνακόλουθα τό συνολικό ύλικό θεμέλιο ή θάση, πάνω στό όποιο εκδηλώνονται οι λειτουργίες τόσο τής σεξουαλικότητας και τής πείνας όσο κι ή συνολική ίκανοποίηση τής ζωής.

Οι διαλεκτικοί δεσμοί ανάμεσα στή θάση και τό έποικοδόμημα είναι οι ακόλουθοι:

1) Τό σύνολο του πνευματικού έποικοδομήματος είναι οικοδομημένο πάνω στό σύνολο τής θάσης. Πάνω στό σύνολο τής οικονομίας μιάς συγκεκριμένης γενιάς άντρών είναι κτισμένη ή ένσπικτώδικη δομή, ή ήθική, ή θρησκεία κι ή εκπαίδευσή τους κλπ. Τό σύνολο του έποικοδομήματος δέν αποτελεί άπλως μιά άντανάκλαση, αλλά συνόμα και τήν ίδια τή θάση με μιά άλλη μορφή.

2) Η ψυχολογική δομή δημιουργείται μέσα στή σύγκρουση ανάμεσα στό σύνολο τής κοινωνίας και τις βασικές ανάγκες του σέξ και τής πείνας, πού αντιμετωπίζει ξανά κάθε νέα γενιά. Στο μέτρο πού αυτή αντιστοιχεί στό σύνολο τής κοινωνίας, είναι *συντηρητική*, ενώ στό μέτρο πού δέν *ικανοποιούνται* τό σέξ κι ή πείνα, εμφανίζεται μιά *άνυπότακτη* δομή. Σέ κάθε πρόσωπο υπάρχουν *συντηρητικές* κι *άνυπότακτες* δομές. Όταν λέει κανείς «οι παραγωγικές δυνάμεις συντρίβουν τά πλαίσια του τρόπου παραγωγής», αναφέρεται στην πραγματικότητα σέ μιά διαδικασία πού δέ διαδραματίζεται μέσα στά παραγωγικά μέσα, αφού είναι άψυχα, αλλά μέσα στην ανθρώπινη δομή, ή όποια αποτελεί ταυτόχρονα τό προϊόν και τόν ενεργητικό συντελεστή όλων όσων συμβαίνουν μέσα στην κοινωνική ζωή.

3) Η ανθρώπινη δομή (όπως κι ή σωζόμενη Ιστορία) έξασκει μιά αναδρομική επίδραση πάνω στην ύλική θάση. Η παλιά διατύπωση πώς «τό έποικοδόμημα έχει ένα αναδρομικό

αποτέλεσμα πάνω στη βάση» είναι επομένως πολύ άτελής. Τό εποικοδόμημα μπορεί να επηρεάσει την ιστορία μόνον όταν έχει μετατραπεί σε ύλική δύναμη και μπορεί να γίνει ύλική δύναμη μόνον όταν έχει διαμορφώσει την ψυχολογική δομή απ' τό σέξ και την πείνα, είτε μέ τή συντηρητική είτε μέ τήν επαναστατική έννοια. Τό αποτέλεσμα είναι ότι ή βάση δέ δημιουργεί, άμεσα, τό εποικοδόμημα, αλλά διαμέσου τής μεσολάβησης τής ανθρώπινης δομής, ή όποια είναι τό βασικό σημείο όπου συναντώνται όλα τά ίχνη κι απ' τό όποιο διασπείρονται όλα κι εκείνο τό όποιο αναφέρουμε σάν «πολιτική», δέ συμβαίνει ούτε στη βάση, ούτε στο εποικοδόμημα. Άναφερόμαστε, φυσικά, στη συλλογική ψυχολογική δομή. Σέ μιά επαναστατική κατάσταση, τό κόμμα λειτουργεί μέ τή μορφή όρισμένων αναπτυσσόμενων δομών, έχοντας σά βάση τό αποτέλεσμα των άτομικών, δομικών κι άντικειμενικά συνθησιόμενων γεγονότων.

4) Στη διαλεκτική αντίφαση πού ύφίσταται μέσα στην ψυχολογική δομή, άντιστοιχούν δυό δυνατότητες:

α) Οι επαναστατικές διαδικασίες: αυτό συμβαίνει όταν ή δομή άντιστοιχεί άπόλυτα στην ύλική βάση τής κοινωνίας, όταν ή τελευταία άντιμετωπίζει μιά κρίση. Αυτό προσφέρει τή σοσιαλιστική λύση τής κρίσης. Ή ιδεολογική δομή, πού δημιουργείται κι ή ίδια απ' τή βάση, μεταμορφώνει αυτή τή βάση - κοινωνική επανάσταση.

β) ή πολιτική αντίδραση μέσα στην πορεία τής κρίσης ή στη διάρκεια τής δυσάρεστης περιόδου πού τή διαδέχεται, όπως συμβαίνει σήμερα. Σ' αυτή τήν περίπτωση ή δομή κι ή βάση διαχωρίζονται. Κάτω απ' τήν επίδραση τού συντηρητικού της στοιχείου, ή δομή ανάκόπτει τήν ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων: τό αποτέλεσμα είναι, ή μπορεί νάναί, μιά «πτώση στη βαρβαρότητα». Ήπομένως τό βασικό μέρος εκείνου μέ τό όποιο μόλις ασχοληθήκαμε είναι ότι τό εποικοδόμημα δέν επηρεάζει άμεσα τή βάση και δέ σχηματίζεται άμεσα, αλλά ότι ή σχέση μπορεί νά είδωθεί σύμφωνα μέ τήν ακόλουθη άλληλουχία:

1) (Όπως παραπάνω): ή βάση δίνει τό εποικοδόμημα:

2) (Όπως παραπάνω): ή βάση και τό εποικοδόμημα συνενώνονται μέσα στην ψυχολογική δομή κι οι αντίφάσεις τους διατηρούνται μέσα σ' αυτή. Πρέπει νά τονίσουμε ότι ούτε ή ίδια ή βάση, ούτε τό ίδιο τό εποικοδόμημα, ούτε ακόμα ή βάση

σέ συνδυασμό με τό εποικοδόμημα δημιουργούν τήν Ιστορία. 'Η Ιστορική τους επεξεργασία διαδραματίζεται μόνο μέσα άπ' τή διαδικασία μεταμόρφωσης τους σέ μιá ζωντανή λειτουργία με τή μορφή «υποκειμενικής δραστηριότητας» - τής ανθρώπινης ψυχολογικής δομής. 'Η διαλεκτική ύλιστική ψυχολογία συλλαμβάνει αυτή τή δομή. Μόνον έτσι μπορούν τελικά νά κατανοηθούν και νά ξεπεραστούν οι μεταφυσικές αντίληψεις τής Ιστορίας, τής οικονομίας κλπ. 'Η αντίρρηση του Μάρξ γιά τό μηχανιστικό ύλισμό - πώς αγνόησε τήν υποκειμενική πλευρά, εγκαταλείποντάς την στον Ιδεαλισμό - ήταν 100% σωστή, αλλά δέν αναπτύχθηκε στην πράξη γιατί έλειπαν ή έννοια τής ψυχολογικής δομής και ή γνώση των συναφών γεγονότων.

3) (Όπως παραπάνω): ή δραστηριότητα τής ανθρώπινης δομής επηρεάζει με τή σειρά της τήν ύλική βάση, τό εποικοδόμημα τή βάση. *Είτε υπάρχει πραγματική ένότητα όλων των λειτουργιών, τής βάσης με τό εποικοδόμημα με μιá προοδευτική έννοια, τής ψυχολογικής δομής με τή βάση με μιá προοδευτική έννοια, τής ψυχολογικής δομής με τό εποικοδόμημα με μιá προοδευτική έννοια (ωριμη βάση - ωριμη ψυχολογική δομή) κι ή επανάσταση ακολουθεί, ή υπάρχει ένότητα μόνο με τή μορφή τής φαντασίας, αλλά όχι στην πραγματικότητα. Αυτή αντιστοιχεί στό φασισμό, γιατί τό Ιδανικό τής εθνικής κοινότητας αντιπροσωπεύει τή χίμαιρα τής απόλυτης ένότητας τής κοινωνίας (τό Ιδανικό τής «αταξικής κοινωνίας»).* 'Η Ιδέα του αντισημιτισμού άποτελεί ταυτόχρονα τή συγχυσμένη έκφραση του αντικαπιταλισμού και τής αντισεξουαλικής Ιδεολογίας. *Τό συντηρητικό στοιχείο τής ψυχολογικής δομής κατευθύνει τό προοδευτικό στοιχείο σέ μιá συντηρητική κατεύθυνση, κι ό φασισμός διαφέρει από άλλους συντηρητικούς κοινωνικούς τύπους στό ότι ακριβώς βασίζεται πάνω στα προοδευτικά στοιχεία τής ανθρώπινης δομής.* 'Η μαζική βάση του φασισμού έχει υποκειμενικά επαναστατικό κι αντικειμενικά αντιδραστικό χαρακτήρα.

Δέν ξέρω άν έχω καταφέρει νά δώσω μιá σύντομη και κατανοητή έκθεση ενός τόσο πολύπλοκου προβλήματος. Σάς συνιστώ νά έλέγετε όλόκληρη τήν προοπτική παίρνοντας ένα συνηθισμένο άτομο, πού δέν έχει εκπαιδευτεί πάνω σ' αυτά τά θέματα και τό όποιο επιχειρεί νά συλλάβει, με βάση τίς εμπειρίες του, πώς συντηρούνται μέσα του οι διάφορες λειτουργίες τής βάσης και του εποικοδομήματος και πώς εξελίσσονται. Αυ-

τό, νομίζω, αποτελεί ένα χρήσιμο τρόπο για να εκπαιδευτεί κανείς στη μαζική ψυχολογία δίχως καμιά σοβαρή απώλεια χρόνου ή προσπάθειας. Νομίζω πώς αυτό είναι όχι μόνο σημαντικό, αλλά θα αναζωογονούσε και τά πάντα. Πρέπει απλώς να προχωρήσεις μ' ένα ολότελα φυσικό τρόπο, όντας βέβαιος ότι έχεις αφήσει πίσω σου όλα όσα έχει κανείς μάθει κι υιοθετήσει σαν αναμφισβήτητα.

Άς κάνουμε τώρα μερικά σχόλια πάνω σέ πιά πρακτικά θέματα. Άν αυτό πού μάς ενδιαφέρει είναι ή ζωή, είναι τρομερά επικίνδυνο και ριψοκίνδυνο να ξεκινήσουμε άπ' όπιδήποτε άλλο έκτός άπ' τό σέξ και τήν πείνα, όπως κάνετε έσείς προσανατολίζοντας τήν πρακτική σας δουλειά γύρω άπ' τό αντικειμενικό άποτέλεσμα, μέ τή μορφή άνώτερης πολιτικής. Η πρακτική έμπειρία προσφέρει μιά συγκεκριμένη άπάντηση στό έρώτημά σας άναφορικά μέ τό άν μπορούν να γίνουν πολλά πράγματα πρίν άπ' τήν επανάσταση. Πρέπει να κάνουμε μιά προσεκτική διάκριση. Άρχικά ύπάρχει ό άύστηρά σεξουαλικός τομέας: σ' αυτόν δουλεύουμε μέ μεγάλη έπιτυχία, δίχως να χουμε κανένα αντίπαλο άκόμα και σέ διεθνές επίπεδο. Άναφορικά μέ τόν πλατύτερο σεξουαλικό τομέα, τόν τομέα τής έξιδανικευμένης σεξουαλικότητας και τής μαζικής ψυχολογίας συνακόλουθα, ύπάρχει πραγματικά τό μεγάλο εμπόδιο πού αναφέρθηκε παραπάνω, δηλαδή, ή τάση να ξεκινάμε στήν πράξη άπ' τό αντικειμενικό επίπεδο και να παραμένουμε προσκολλημένοι σ' αυτό, αντί να φθάνουμε στήν αντικειμενική πραγματικότητα ξεκινώντας άπ' τά πιά μικρά ύποκειμενικά δεδομένα.

Όσο γιά τή νεολαία, όχι απλώς «λίγα», αλλά τά πάντα μπορεί να επιτευχθούν και δίχως ν' άπαιτείται μεγάλη κατάρτιση στή μαζική ψυχολογία. Τό μόνο πού χρειάζεται κανείς είναι να υιοθετήσει μιά συγκεκριμένη και δίχως όρους καταφατική στάση.

Άντιλαμβανόμαστε καθαρά πώς τό βασικό μέρος τού έργου μας μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μετά τήν επανάσταση. Όμως δέν ξέρουμε άκόμα, πώς θα μπορούσαμε να τά καταφέρουμε δίχως τίς τόσο διαδομένες και πολύπλοκες διαταραχές πού ύπάρχουν ανάμεσα στους συντρόφους. Οι ανασταλτικές δυνάμεις τής θάσης και τού έποικοδομήματος έχουν γίνει πανίσχυρες μέσα μας.

Είναι φανερό, όπως θ' ανακαλύψετε, ότι δέν μπορούμε να

δεχθούμε καμιά ενθάρρυνση προκειμένου να ένταχθούμε σέ ένα κόμμα. 'Η αντίσταση πού προβάλλεται ένάντια στήν ψυχολογικά προσανατολισμένη σκέψη, μέσα στό στρατόπεδο τών κομμάτων τής έργατικής τάξης, είναι πολύ ισχυρή. Πιστεύουμε ότι μπορούμε νά κατορθώσουμε περισσότερα διατηρώντας τήν αυτόνομία μας. Έχουμε ήδη πετύχει πολλά, αλλά ξέρουμε ότι αυτή είναι μόνο ή αρχή. Φοβούμαστε όμως, ότι θά βρεθούμε σύντομα σέ αντίθεση μέ τήν ήγείσα του ΚΚΣΕ (Κομμουνιστικό κόμμα τής Σοβιετικής Ένωσης) στό θεωρητικό πεδίο κι ίσως καί στό πρακτικό καί δέν ξέρουμε πώς νά τ' άποφύγουμε. 'Η θεωρία του είναι μετέωρη καί τό ίδιο συμβαίνει στήν πράξη μ' ένα μεγάλο μέρος του έργου του. Μπορεί ίσως νά βασίζεται στήν αντικειμενική πραγματικότητα, αλλά όταν είσαι μετέωρος, δέν μπορείς νά ισχυρίζεσαι ότι τά πόδια σου πατάνε στό έδαφος.

Σας παρακαλώ μελλοντικά ν' άποφεύγετε νά συγχέετε τή σεξουαλική οικονομία μέ τή σημερινή ψυχανάλυση.

Έλπίζουμε πολύ ότι θά έχουμε σύντομα νέα σας κι όπωσδήποτε κάπως λεπτομερώς. Είμαστε συνεχώς καί σταθερά σ' έπιφυλακή. Ξέρουμε καλά τί κάνουμε.

B.P

**Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΥΛΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ
ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΙΣΤΙΚΟ
ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΣΜΟ ΜΕΣΑ ΣΤΟ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ**

Τούς τελευταίους μήνες έχει ξεοπάσει για μιά ακόμα φορά ή μάχη, αναφορικά με τή χρησιμοποίηση τής ψυχολογίας, μέσα σέ πολλές οργανώσεις του εργατικού κινήματος. Λέω «για μιά ακόμα φορά», επειδή ή συζήτηση, αναφορικά με τήν αναγκαιότητα ενσωμάτωσης σωστών ψυχολογικών αντιλήψεων και διαδικασιών στό σοσιαλιστικό κίνημα, συνεχίζεται εδώ και 10-12 περίπου χρόνια. Έχει γίνει επίκληση τής έρευνάς μου πάνω στη σεξουαλικότητα και του ειδικευμένου ψυχοθεραπευτικού μου έργου από πολλές πλευρές, παρόλο πού δέν έχω συνεισφέρει άμεσα σ' αυτή τή συζήτηση τά τελευταία λίγα χρόνια. Ή φύση τής συζήτησης, όπως διεξάγεται τούς τελευταίους λίγους μήνες, μέ υποχρεώνει νά διαχωρίσω τή θέση μου άπ' τίς διάφορες άπόψεις και θέσεις πού εκφράζονται για λογαριασμό τής μόνης σωστής κι εποικοδομητικής ενσωμάτωσης τής ψυχολογίας στην πάλη τής διαλεκτικής ύλιστικής θεωρίας και πρακτικής.

Πρόσφατα έχουν εμφανιστεί διάφορα άρθρα τά όποία, κάτω άπ' τόν τίτλο «Ψυχανάλυση», ισχυρίζονται ότι εκπροσωπούν τίς άπόψεις μου. Θάθελα νά τονίσω κατηγορηματικά πώς δέν είμαι ψυχαναλυτής κι άποφεύγω νά παρουσιάζω τίς άπόψεις μου σά νά εκφράζονται άπ' αυτά. Είμουνα πραγματικά στό ψυχαναλυτικό κίνημα για 15 χρόνια, αλλά οι θεωρίες μου για τή σεξουαλική οικονομία και τήν πολιτική ψυχολογία δέν αποτελούν συνέχεια τής θεωρία των ενστίκτων του Φρόυντ και τής ψυχολογίας τής μαζικής συμπεριφοράς.

Ένδιαφέρομαι νά γίνει ξεκάθαρο ότι, στην πορεία μιās σειράς από χρόνια πρακτικής δουλειάς μέσα στό επαναστατικό κίνημα, αναπτύχθηκαν σά μιά κριτική αντίδραση άπέναντι στη

Φροϋδική θεωρία. 'Η Ψυχανάλυση είναι μιά ψυχολογία τής άσυνείδητης πνευματικής ζωής. 'Η θεωρία μου δέν είναι μιά ψυχολογία, αλλά μιά διαλεκτική ύλιστική έπιστήμη τής σεξουαλικότητας («σεξουαλική οικονομία»). Μελετά τή σεξουαλικότητα συμπεριλαμβάνοντας και τή λειτουργία της στην ψυχολογική σφαίρα. («Διαλεκτική ύλιστική ψυχολογία»).

Μερικά παραδείγματα μπορεί νά δείξουν πόσο αντίθετικές είναι ή ψυχανάλυση κι ή σεξουαλική οικονομία. 'Η Φροϋδική πολιτισμική θεωρία ύποστηρίζει ότι θά πρέπει ν' άπορριφθεί ή σεξουαλική άπόλαυση κατά τό μεγαλύτερο μέρος της «γιά χάρη του πολιτισμού», μέ τόν όποιον ό Φρόυντ ένωσει συγκεκριμένα τόν άστικό πολιτισμό. 'Η έρευνά μου στους τομείς τής παλιτικής κοινωνιολογίας και τής σεξουαλικής θεραπευτικής, μέ όδήγησε άκριθώς στην αντίθετη άποψη - ότι στην πατριαρχική, καπιταλιστική κοινωνία βρίσκονται πραγματικά σέ αντίθεση ή σεξουαλική ίκανοποίηση των μαζών κι ή ανάπτυξη του άστικού πολιτισμού· ότι ή καταστολή τής σεξουαλικής ίκανοποίησης των μαζών είναι στην ύπηρεσία τής Ιδεολογικής τους ύποταγής· ότι παρόλα αυτά ή σοσιαλιστική ανάπτυξη τής κοινωνίας τήν ξεπερνάει και μεταβάλλει τήν ύγιεινή, σεξουαλική άπόλαυση τής ζωής σ' ένα θεμελιακό προοδευτικό παράγοντα. Στο Φρόυντ, ή οίκογένεια θεωρείται ότι είναι άμετάβλητα βιολογικά καθορισμένη, στη σεξουαλική οικονομία, σύμφωνα μέ τούς Ένγκελς και Μόργκαν, ή οίκογένεια, μέ τή σημερινή της μορφή, θεωρείται σάν ένας θεσμός πού εμφανίστηκε κάποτε και πού άναγκαστικά ή μορφή της θά μεταβληθεί τόσο πολύ στό μέλλον, ώστε δέ θά μπορούμε νά μιλάμε πιά γιά «οίκογένεια». Στο Φρόυντ, τά ανθρώπινα θάσανα προέρχονται από ένα ένοστικό, τό λεγόμενο ένοστικό του θανάτου. 'Ολόκληρη ή διαλεκτική ύλιστική θεωρία μου γιά τά ανθρώπινα ένοστικά, είχε άκριθώς σάν άφετηρία τήν άναίρεση τής Φροϋδικής θεωρίας του ένοστικού του θανάτου κι όδήγησε στην άπόδειξη ότι τό ψυχικό μαρτύριο είναι ριζωμένο μέσα σέ συμπαγείς θεσμούς τής πατριαρχικής καπιταλιστικής κοινωνίας. Θά τόνηζα συγκεκριμένα ότι ό Φρόυντ κι όλόκληρη ή σχολή του άπορρίπτουν τίς άπόψεις μου και δέν έχουν καμιά σχέση μέ μένα.

'Η ανάπτυξη αύτών των άπόψεων, τίς όποιες όμολογούμενως παρουσίασα άρχικά σάν άναπόσπαστο μέρος τής ψυχανάλυσης, όδήγησε στη διαγραφή μου άπ' τήν I.P.A (Λιεθνής

Ψυχαναλυτική Έκωση). Οι συνεργάτες κι οι μαθητές μου όργανώθηκαν γύρω άπ' τό «Διεθνές Ίνστιτούτο Έρευνας τής Σεξοοικονομικής Ζωής».

Είναί περιττό νά μου τονίζουν τίς προσθευτικές επιστημονικές προόδους, πού έχουν γίνει άπ' τόν Φρόυντ. Δέν ξέρω κανένα μέσα στήν Ι.Ρ.Α, πού νά τίς εκτίμησε καλύτερα άπό μένα ή πού ήταν πιό πρόθυμος νά τίς υπερασπίσει άπ' ότι εγώ.

Άπ' τήν άρχή υπήρξαν δυό παρατάξεις, σί όποίες άναμείχθηκαν στή συζήτηση άναφορικά μέ τή θέση του κινήματος άπέναντι στήν ψυχολογία. Ή μιά ύποστηρίζει ότι ή ψυχολογία δέν έχει καμιά θέση μέσα στό κίνημα, τό όποίο πρέπει ν' άσχληθεί μόνο μέ τούς κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες. Ή άλλη ύποστηρίζει ότι τό κίνημα πρέπει νά επιλύσει, θεωρητικά και πρακτικά, όλα τά προβλήματα πού δημιουργούνται μέσα στή ζωή τής κοινωνίας και του φυσιολογικού άτομου, κι ότι δέν μπορεί νά κατέχει βασικά θέματα δίχως τήν ψυχολογία. Ή διαμάχη παίρνει συνήθως άφηρημένες διαστάσεις, γιατί δέ διατυπώνεται τό θεμελιακό ερώτημα: ποιά ψυχολογία πρέπει ν' άπορριφτεί και ποιά είναι άπαραίτητη; Και παραπέρα: πώς πρέπει νά υιοθετηθεί ή ψυχολογία;

Τό επαναστατικό κίνημα πρέπει νά προσεγγίσει τά όρθόδοξα ψυχολογικά συστήματα μέ μεγάλη προσοχή, όφου ή επίσημη ψυχολογία έχει, στή σημερινή κοινωνία, πρωταρχικά σαν καθήκον ν' άποκρύψει και νά τραθήξει τήν προσοχή άπ' τήν οικονομική βάση τής ταξικής κοινωνίας και τής ταξικής πάλης. Δέν μπορεί κανείς ν' άναμείξει «λίγη ψυχολογία» μέ «λίγη οικονομία», δέν μπορεί κανείς νά χρησιμοποιήσει όποιαδήποτε ψυχολογία. Κοντολογής, πρέπει κανείς νά ξέρει ακριβώς ποιό είδος ψυχολογικής εργασίας είναι άπαραίτητο. Οι αντίπαλοι τής ψυχολογίας μέσα στό επαναστατικό κίνημα είναι εκείνοι οι όποιοι μπάζουν συνήθως τίς πιό συντηρητικές ψυχολογικές άντιλήψεις μέσα στό σοσιαλιστικό κίνημα. Στο Φρόυντ, τά ένστικτα, τά όποία θεωρούνται ακώνια κι άμετάβλητα, καθορίζουν τήν εξέλιξη τής κοινωνίας. Αύτή ή άντίληψη είναι άσυμφίβαστη μ' ένα διαλεκτικό ύλιστικό, επαναστατικό προσανατολισμό. Ή δυναμική τών ανθρώπινων ένστίκτων έξαρτιέται άπ' τίς συνθήκες ζωής. Ή ψυχολογία μπορεί νά ένωματωθεί στό επαναστατικό κίνημα, μόνο μ' έναν τρόπο, αν πρόκειται νάναί χρήσιμη κι όχι νά προκαλέσει ζημιά. Ό Μάρξ κι ό Έγκελς έδει-

Ξαν ότι οι κοινωνικές σχέσεις των ανθρώπων κι ιδιαίτερα οι οικονομικές τους σχέσεις, αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία οικοδομούνται όλα τ' άλλα - ή ήθικη, ο νόμος, οι κρατικοί θεσμοί κλπ.

Άλλ' αυτό δέν εξηγεί πώς λειτουργεί μέσα στην ενστικτώδη δομή των ανθρώπων ή ίδια αυτή οικονομική βάση. Έπομένως ή διαλεκτική ύλιστική ψυχολογία έχει καθήκον νά έρευνήσει και νά εξηγήσει πρακτικά πώς τό κοινωνικό είναι των ανθρώπων επηρεάζει τά θεμελιακά βιολογικά ένστικτα τής πείνας και τής σεξουαλικότητας, και πώς στις διάφορες τάξεις, τό άτομο αναπτύσσει μέσα άπ' αυτό τή συγκεκριμένη ζωή κι όχι τήν άφηρημένη «ανθρώπινη φύση» γιά τήν όποία μιλάνε οι άστοί.

Ή ψυχολογία, έπομένως, δέν μπορεί νά εξηγήσει γιατί άπεργούνε σήμερα οι εργάτες στην Άμερική, αλλά είναι άπαραίτητη γιά τήν κατανόηση του γιατί οι εργάτες δέν άπεργούν σέ μιá οικονομική κατάσταση πού λογικά τό άπαιτεί, ποιοί άνασχητικοί παράγοντες λειτουργούν κλπ.

Οι ψυχολογικές άναστολές ενάντια στην άπεργία, είναι κι ίδιες προϊόντα έξωτερικών κοινωνικών επιδράσεων, πού επενεργούν άπ' τήν πρώιμη παιδική ήλικία μέσα στην οικογένεια, οι όποιες μεταμοσχεύονται στον εργάτη μέ τή βοήθεια τής άσυνειδητης παιδικής άνησυχίας. Ή διαλεκτική ύλιστική ψυχολογία είναι άπαραίτητη γιά τό επαναστατικό κίνημα.

Πρέπει ν' άπορροφήσει άπ' τήν άστική έπιστήμη ό,τι έχει άποδειχθεί σάν πραγματικό π.χ. τήν άπόδειξη του Φρόυντ ότι τό παιδί είναι ένα σεξουαλικό όν κι ότι ύπάρχει μιá άσυνειδητη πνευματική ζωή κλπ. Άλλά θά πρέπει κάποιος ν' άνάγνωρίσει ότι κάθε άστική έρευνα πρέπει ν' άπορριφτεί μετά άπό ένα όρισμένο σημείο, γιατί δέν μπορεί νά δει ή δέ θά δει τίς συνέπειες εκείνου πού έχει άποδειξει. Ή ψυχανάλυση μέ τή σημερινή της μορφή είναι θλαβερή γιά τό επαναστατικό κίνημα. Διακηρύσσοντας τήν ψυχανάλυση σά μιá έπιστημονική βοήθεια, άναχαιτίζει κανείς τόν άγώνα γιά τήν υιοθέτηση τής επαναστατικής έργασίας μέσα στο πρόλεταριακό κίνημα, γιατί οι αντίπαλοι μπορούν εύκολα νά επιδείξουν κάποιο άρθρο άπ' τό σημερινό ψυχαναλυτικό περιοδικό και νά προκαταλάβουν δικαιολογημένα τή σκέψη των σοσιαλιστών ενάντια σ' αυτή. Άλλά θά μιλούσε κανείς άπλώς γιά τήν ψυχολογία, άν δέν είχε

μάθει νά ξεχωρίζει, μέσα στην πορεία μιάς σειράς χρόνων ειδικευμένης πρακτικής δουλειάς, τί είναι σωστό μέσα στην ψυχολογική γνώση πού διαθέτουμε, τί μπορεί νά υιοθετηθεί και τί πρέπει ν' απορριφτεί. Θά πρέπει ταυτόχρονα νάναι κανείς ενεργητικός μέσα στο εργατικό κίνημα, προκειμένου νά κρίνει μέ ακρίβεια πώς αυτό μπορεί ν' απορροφηθεί και τί πρέπει νά γίνει. Οι πιό «στείροι» επικριτές τών απόψεών μου, τίς όποιες δέν έχουν διαβάσει, είναι ακριβώς εκείνοι πού υποστηρίζουν τήν πιό απαρχαιωμένη άστική ψυχολογία μέσα στο επαναστατικό κίνημα. Αυτό μέ οδηγεί στην ανάγκη νά διαχωρίσω τή θέση μου από μιά άκόμα ομάδα.

Υπάρχουν άρκετοί διανοούμενοι μέσα στο επαναστατικό κίνημα οι όποιοι δικαιολογημένα αισθάνονται ότι υπάρχει ένα μεγάλο χάσμα ανάμεσα στη μαζική προπαγάνδα και στον τόμο τής θετικής, εποικοδομητικής, δημιουργικής, πολιτιστικής δουλειάς. Λένε δικαιολογημένα ότι δέν μπορεί νά υπάρξει καμιά πολιτιστική δουλειά δίχως τήν ψυχολογία, γιατί ή «κουλτούρα» άσχολείται μέ τήν ανθρώπινη χαρακτηρισδομή, τήν ανθρώπινη νόηση και άσθημα. Έπιπλέον ό Χίτλερ έχει κατατροπώσει τούς οικονομολόγους μέ τή λαμπρή ψυχολογική, ένορατική του άίσθηση τής παθολογικής παιδικότητας τών άισθημάτων τών μαζών. Όλα αυτά άνήκουν στο χώρο τής τεκμηριωμένης ψυχολογίας, τί κάνει όμως ένα πλήθος άπ' αυτούς τούς διανοούμενους; Νομίζουν ότι μέ βάση αυτή τή σωστή αντίληψη μπορούν νά διεκδικήσουν γιά τόν έαυτό τους τό δικαίωμα νά επιπλήτουν και νά εκφράζουν περιφρόνηση γιά τούς πυρήνες του επαναστατικού κινήματος οι όποιοι, μήν έχοντας ψυχολογική κατάρτιση, δέν είναι σε θέση νά επιλύσουν σημαντικά προβλήματα. Θάθελα νά τονίσω ότι μ' έχει διδάξει ή προσωπική μου έμπειρία μέσα στο κίνημα ότι πρέπει κανείς νά μπορεί νά άποδείξει πρώτα γιά προσωπική του ίκανοποίηση κι έπειτα γιά τούς άλλους, ότι μπορεί νάναι καλύτερος άπ' ότι εκείνοι τούς όποιους επικρίνει. Μόνο τότε έχει κανείς τό δικαίωμα νά επιπλήττει εκείνους πού αντίπθονται στην πολιτιστική δουλειά. Θά πρέπει κανείς έτσι νάναι έξοικειωμένος μέ τά συγκεκριμένα προβλήματα του κινήματος. Θά πρέπει κανείς νάχει ύποστει κι ό ίδιος τίς δυσκολίες πού έχουν τήν τάση νά όρθώνονται ιδιαίτερα μπροστά σ' ένα τέτοιο έργο, μέσα σε μιά παγκόσμια κατάσταση σαν κι αυτή πού επικρατεί τώρα. Τέλος, άφού θά

πρέπει κανείς νάχει αισθανθεί και νά γνωρίσει ολόκληρη τήν πολυπλοκότητα τών προβλημάτων και τήν άπτελεια τής κατανόησης τών λύσεών τους, θά πρέπει νάχει μιά έφικτή πρακτική άπάντηση γιά τά προβλήματα, πρωτού νά προχωρήσει σέ μεγαλύτερες κριτικές. Δέν είναι άρκετό νάμιαστε σκυστοί ένορατικά κι «άπό άποψη άρχών».

Υπάρχει μιά τρίτη ομάδα διανοουμένων κι ειδικών, άπ' τήν όποία θάθελα νά διαχωρίσω τή θέση μου πάνω σέ θέματα άρχης. Πολλοί άπ' αυτούς συμφωνούν μέ τά δεδομένα τής σεξουαλικής ζωής και τή σχέση τους μέ τήν ψυχολογική δομή και τήν κοινωνική Ιδεολογία (όπως ή θρησκεία), όπως τά τεκμηρίωσα προηγούμενα. Άνακαλύπτουν ότι αυτά τά προβλήματα έρεθίζουν, ενδιαφέρουν κι ενεργοποιούν τούς ανθρώπους σέ παγκόσμια κλίμακα. Έπομένως, είναι πολύ εδκολο νά γίνουν γνωστοί στό πλατύ κοινό οί μηχανισμοί τής σεξουαλικότητας κι οί διαπαράχες τής, δοσμένου ότι παραλείπει κανείς νά θίξει εκείνες τίς κοινωνικο-οικονομικές συνέπειες τέτοιων δεδομένων, πού έχω δείξει μέ άκρίβεια κι έκταση σέ πολλά σημεία τού έργου μου και συνάμα ν' άσχοληθεί μέ τά προβλήματα πού δημιουργούνται μέσα στό σοσιαλιστικό κίνημα. Δέν έχεις παρά νά παρουσιάσεις άπλώς τό θέμα μ' ένα άπλοποιημένο κι εδκολο τρόπο, νά ξεπεράσεις τίς δυσκολίες και τίς άπαραίτητες κοινωνικές προϋποθέσεις (γιά τήν πρόοδο), ν' άποφύγεις νά θγάλεις τά συμπεράσματα και νά ενεργήσεις μέ βάση αυτά και πετυχαίνεις άκριβώς τό αντίθετο άπ' ότι σχεδίασες νά πραγματοποιήσεις. Λογουχάρη: ένας συγγραφέας αυτού τού είδους μπορούσε νά γράψει μιά θαυμάσια νουβέλα γιά τήν πείνα ενός Κινέζου κούλη και νά περιγράψει τό θάνατό του άπ' τή λιμοκτονία τόσο συναρπαστικά, ώστε νά πουληθούν μέσα σέ δεκαπέντε μέρες 10 εκδόσεις τού βιβλίου του. Φάνταστείτε ότι ό συγγραφέας δέν έκανε τίποτε άλλο έκτός άπ' αυτό. Θά είχε άπλώς έρεθίσει κι ίκανοποιήσει τίς σαδιστικές φαντασιώσεις τών αναγνωστών του και δέ θά είχε κάνει τίποτε γιά νά προσφέρει μιά λύση στό πρόβλημα τού κούλη, τόν όποίο τόσο θερμά είχε ύποστηρίξει στό βιβλίο του. Γιατί τό βιβλίο δέ θά έφθανε στόν κούλη κι άν έφτανε, ό τελευταίος, άν δέν είχε ξεχάσει πώς νά σκέπτεται, θά πρόβαλε, άμέσως τά ακόλουθα έρωτήματα:

1) Τί πρέπει νά γίνει έδώ και τώρα, προκειμένου νά περι-

οριστεί ό μόχθος όσο τό δυνατό περισσότερο;

2) Πώς μπορεί αυτός ό μόχθος νά εξαλειφθει ριζικά και θεμελιακά;

3) Τί προτείνεις συγγραφέα, γιά νά μάς δείξεις τί νά κάνουμε; Θά πρέπει κανείς πάνω άπ' όλα, νά βοηθήσει τόν κούλη νά γίνει ό συγγραφέας τών δικών του ύποθέσεων!

Τό νά γράφουμε βιβλία γιά τήν ανάγκη είναι εύκολο, αλλά ό αγώνας γιά τήν κατάργηση τής ανάγκης είναι ένα άλλοτελα διαφορετικό ζήτημα. Στόν τομέα τής σεξουαλικής επιστήμης είναι ιδιαίτερα εύκολο τό νά περάσουμε στό κοινό προοδευτικές αντιλήψεις, αλλά τό νά περάσουμε μ' αυτόν τόν τρόπο επαναστατικές αντιλήψεις είναι πολύ επικίνδυνο, δέν ξέρεi ποτέ κανείς πότε προσβάλλεται άπ' τόν έχθρό γιά τόν όποιο επίσης εργάζεται και ταυτόχρονα αγωνίζεται έναντίον του. Είναι ή καταγωγή κι ή ούσία του στείρου ρεφορμισμού νά σχεδιάζει νά νικήσει τόν αντίπαλο μ' ένα καλό όπλο και νά καταλήγει νά συνεργάζεται μ' αυτόν.

Πιο συγκεκριμένα: είναι πολύ εύκολο νά είσαι ύπέρ τής επίτευξης τής σεξουαλικής απόλαυσης στό παρόν, άκόμα κι ό πίο άκράιος αντιδραστικός θά συμφωνούσε μ' αυτό, αλλά ή πρακτική συνεισφορά στή δημιουργία τών κοινωνικών κι εκπαιδευτικών όρων πού θά διευκόλυναν στήν πράξη τήν ολοκληρωμένη απόλαυση τής ζωής γιά τή μεγάλη μάζα τής 'Ανθρωπότητας, όδηγει άμεσα σέ μιά σύγκρουση μ' όλες τίς δυνάμεις του συντηρητισμού, συμπεριλαμβανομένων κι εκείνων πού ύπάρχουν μέσα στό επαναστατικό κίνημα. Τό νά γράφουμε δίχως νά δέχουμε τίς συνέπειες και τίς δυσκολίες, ή δίχως νάμαστε προετομασμένοι ν' αναλάβουμε τόν ίδιο τόν αγώνα, είναι οά νά εφαρμόζουμε τόν πίο δόλιο έρασιτεχνισμό άπέναντι σ' εκείνους γιά χάρη τών όποίων πιστεύουμε ότι γράφουμε.

Τό εργατικό κίνημα, όπως αντιπροσωπεύεται άπ' τίς κομματικές πολιτικές του όργανώσεις, δέν έχει άκόμα υιοθετήσει μέσα στό πρόγραμμά του τό ξεπέραςμα τής σεξουαλικής άδυναμίας - πραγματικά, σέ πολλά σημεια, όχι μόνο δέν έχει ξεκαθαρίσει τίς αίτίες αυτής τής ανάγκης και τούς σκοπούς και τά μέσα τής άλλαγής, αλλά είναι, σέ όρισμένες περιπτώσεις, άκόμα κι έχθρικό άπέναντι στή σεξο-πολιτική θεωρία.

Τό 99% τής άστικής λογοτεχνίας, τέχνης, κινηματογραφίας κλπ. ύπάρχει επειδή δέν έχει λυθεί τό πρόβλημα τής σεξουαλι-

κής ζωής. Άγνοώντας εκείνες τις ιπποτένιες νουβελες πού ποντάρουν στις άρρωσθημένες φαντασιώσεις του άνικανοποίητου άτόμου, συνεχίζουμε νά βρίσκουμε καλά έργα μέσα στην άστική λογοτεχνία πού ύπογραμμίζουν τή σωστή κατεύθυνση, δηλαδή, άπαιτούν τήν επίλυση του προβλήματος. Όμως ξεφεύγουν πάντοτε γιατί οι δεσμοί άνάμεσα στα άτομικά ανθρώπινα ζητήματα και τά γενικότερα κοινωνικοπολιτικά, ξεπερνούν τή δικαιοδοσία τους. Οι συγγραφείς δέν τό κάνουν αυτό έπειδή είναι παλιάνθρωποι, αλλά άπλώς μέσα άπ' τήν άγνοιά τους. Μπορούν τότε εύκολα νά μεταπηδήσουν σ' ένα αντικοινωνικό και πραγματικά αντιδραστικό ρεύμα. Ένα άπ' τά πρωταρχικά καθήκοντα του εργατικού κινήματος είναι όχι άπλώς νάσαι περιφρονητικό ή νά παραμένει άμέτοχο, αλλά νά παίρνει τά προβλήματα πού δημιούργησε ή άστική τάξη και νά τά κάνει κατανοητά στις μάζες των ανθρώπων, ώστε νά τους κάνει Ικανούς νά πάρουν στα χέρια τους τά προβλήματα της ίδιας τους της ζωής και νά τά λύσουν πρακτικά. Δέν μπορούμε νά περιμένουμε νά έρθει άπ' τον ουρανό ένας νέος Χριστός για νά λύσει για λογαριασμό της Άνθρωπότητας, ένα τόσο κεντρικό πρόβλημα της ζωής όπως ή σεξουαλικότητα κι ή κουλτούρα. Δέν μπορεί νά υπάρξει σοσιαλισμός δίχως οι ανθρώπινες μάζες νά έξουσιάζουν συνειδητά τήν ίδια τους τή ζωή.

Πολλοί καλοί, φημισμένοι, προοδευτικοί και - πραγματικά - άπό πολλές άπόψεις, επαναστατικά σκεπτόμενοι συγγραφείς έξετάζουν αυτά τά προβλήματα, αλλά δέν τό κάνουν τέλεια, διαλέγουν κακά παραδείγματα και προβλήματα για τά όποια είναι άδιάφορες οι μάζες των εργαζομένων· λούζονται μέσα στο δικό τους αίσθημα, άντλημένο άπό κάποια άπαρχαιωμένη ή φανταστική κοινωνική κατάσταση κι έτσι δέν άποκτούν καμιά κοινωνική προοπτική, γράφουν «άτομικικά» ή μάλλον, στο βρόντο. Άλλά δια αυτά δέν άναιρούν τήν κατεύθυνση πού επιχείρησαν νά πάρουν ή τό πρόβλημα πού έξέτασαν, όσο παράδοξα ή λαθεμένα κι άν έγινε αυτό· αυτά άνήκουν στη θεμελιακή προβληματική της ανθρώπινης κοινωνικής ζωής.

Και τί κάνουν οι «ιδεολόγοι ριζοσπάστες» μας, οι άργισμένοι μαρξιστές μας, άν μπορούμε νά τους άποκαλέσουμε έτσι; Διακηρύσσουν πως είναι αντιδραστικό, περιττό και ξένο προς τό επαναστατικό κίνημα όλόκληρο τό έργο αυτών των τίμιων συγγραφέων κι έπιστημόνων, οι όποιοι άγωνίζονται προς τήν

κατεύθυνση μιάς σοσιαλιστικής όπτικής και μ' αυτό τελεία και παύλα. Δημιουργούν μιά αντίθεση ανάμεσα στην προβληματική τής σεξουαλικότητας και σ' εκείνη του σοσιαλισμού. Νομίζουν ότι πρέπει νά υπερασπίσουν τό εργατικό κίνημα ενάντια στά «παράσιτα και τούς ψεύτικους όπαδούς». Τέτοιοι «ιδεολόγοι μαρξιστές», μέ τούς όποιους είμαι πάρα πολύ έξοικειωμένος, αποτελούν στην πραγματικότητα σοβαρές περιπτώσεις σεξουαλικής νεύρωσης πού άπλώς δέν έχουν ποτέ κάνει καμιά προσπάθεια νά μπλεχτούν μέσα στην ίδια τή ζωή, άπ' αύτή τήν άποψη και νά τή δούν έστω και μιά φορά δίχως τή μεσολάβηση καμιάς θεωρίας. 'Ο σοσιαλιστικός τους ριζοσπαστισμός άποτελεί τή διέξοδο γιά μιά παθολογική έξέγερση ενάντια σέ βαθιά ριζωμένους δεσμούς έξάρτησης άπ' τήν άστική οίκογενειακή κατάσταση και τήν άστική ιδεολογία· βασανίζονται άπό αισθήματα φθόνου και κατωτερότητας άπέναντι στόν ειδικευμένο άστό.

Αυτά είναι τόσο ισχυρά μέσα τους ώστε είναι αναγκασμένοι ν' άποδείχνουν συνεχώς πώσο «ριζοσπάστες, πώσο σοσιαλιστές» είναι κι άκριβώς πώσο «μαρξιστές». 'Όντας νευρωτικοί, δέν είναι σέ θέση νά μιλήσουν και νά σκεφθούν ήρεμα και τεκμηριωμένα άναφορικά μέ τό πρόβλημα τής σεξουαλικότητας. Έκείνο πού καθορίζει τήν άπό μέρος τους προσέγγιση αύτών τών προβλημάτων, είναι τό κίνητρο του αντίδραστικού αντίσεξουαλισμού. Δέν καταλαβαίνουν καθόλου τό γεγονός ότι ό εκφυλισμός τής σεξουαλικής ζωής στη σημερινή μας κοινωνία, βασικά ενδιαφέρει και καταπιέζει τίς μάζες, όπως ό καθένας μπορεί ν' άποδείξει στόν έαυτό του κοιτάζοντας τά βιβλία πού προτιμά νά διαβάσει. 'Αλλά είναι όργισμένοι Μαρξιστές άπό ζήτημα άρχής! Ένεργούν και γράφουν όρμώμενοι άπό κακά κίνητρα, όχι γιά ν' άνακαλύψουν μιά καλύτερη λύση, άπ' ότι είναι ίκανοί νά δώσουν οι άστοί, γιά ένα σοβαρό πρόβλημα, όχι γιά νά προσφέρουν μιά πραγματική βοήθεια στις μάζες πάνω σ' αύτό τό σημείο, αλλά επειδή έχουν άποτύχει στη ζωή επαγγελματικά και τεχνικά και νομίζουν ότι μπορούν νά κρύψουν τήν επαγγελματική και τεχνική τους άνικανότητα πίσω άπό ριζοσπαστικές διεκδικήσεις μέσα στό επαναστατικό κίνημα. Αυτοί οι σούπερ ριζοσπάστες φωνακλάδες είναι πολύ πιο επικίνδυνοι γιά τό κίνημα άπ' ότι οι φανεροί αντίδραστικοί. 'Αντιπροσωπεύουν μιά χρόνια κατάσταση άποστεωμένου διανοουμενισμού, πού

περνάει οά σοσιαλισμός, δογματισμού και, πράγμα πούναι χειρότερο, κάνουν τό μαρξισμό, πού άποτελεί μιά ζωντανή προοπτική και θεωρία, αντιδημοτικό κι άκατανόητο γιά τίς μάζες· γιατί ή μαρξιστική μέθοδος είναι ή ζωντανή θεώρηση τής ζωής κι όχι άπλώς ένα οικονομικό δόγμα, ή τεχνική διαπραγμάτευση τού ύψους τών ήμερομισθίων.

Τελευταία έχουν γίνει επιθέσεις, σ' ένα αύξανόμενο βαθμό, κρυφές μάλλον παρά φανερές, από μέρος άτόμων πού άνήκουν στό έργατικά κόμματα, γιά τήν ανανέωση και τήν τόνωση τής σοσιαλιστικής δουλειάς σ' όλα τά μέτωπα. 'Η Διαλεκτική 'Υλιστική μου έρευνα γιά τή σεξουαλικότητα συσχετίστηκε μέ τήν πολιτιστική ουζήτηση, δίχως νά διαβαστεί στις περισσότερες περιπτώσεις ούτε μιά λέξη άπ' τό έργο μου ή νά ληφθεί ύπόψη ή δραστηριότητά μου στό Γερμανικό κι Αύστριακό προλεταριακό κίνημα. Μέ παρουσιάζουν σαν ένα «παρεόσακτο», πού έχει άποκοπεί από παλιά άπ' τό έπαναστατικό κίνημα. Στην πραγματικότητα διαγράφηκα άπ' τό ΚΡD μόλις τό φθινόπωρο τού 1933, γιατί δέν τόλημσαν νά τό κάνουν όσο ήμωνα ένεργητικός ανάμεσα στή νεολαία. 'Η θέση μου αναφορικά μέ τό πρόβλημα τών διανοομένων είναι ή ακόλουθη:

Έχει ήδη άποδειχθεί, ιδιαίτερα στή Ρώσικη επανάσταση, ότι τό προλεταριάτο δέν μπορεί νά δρέψει μιά διαρκή νίκη δίχως νά πάρει, νά έπεξεργαστεί και νά διορθώσει τή γνώση πού έχει συσσωρευτεί άπ' τήν αστική τάξη. Τώρα οι διανοούμενοι άποτελούν τούς φύλακες αυτής τής γνώσης και σαν τέτοιοι είναι, στις περισσότερες περιπτώσεις, άναξιόπιστοι άπ' τή σκοπιά τού επαναστατικού κινήματος. Όμως ή ειδικευμένη πρακτική γνώση βρίσκεται στό χέρια τους, είτε είναι μηχανικοί, είτε γιατροί, αρχιτέκτονες, σεξολόγοι, ψυχολόγοι, εκπαιδευτικοί κ.λ.π. Χάρη στήν κοινωνική τους κατάσταση έχουν κάνει κτήμα τους τίς τεχνικές τού πνεύματος· άποτελούν τά πιο σημαντικά τεχνικά και πολιτιστικά στρατεύματα τής αστικής τάξης. Κατέχουν ένα έπιστημονικό κλάδο πού στις περισσότερες περιπτώσεις είναι πέρα άπ' τίς δυνατότητες τών φαφλατάδων ιδεολόγων μαρξιστών μας. Οι διανοούμενοι έχουν συχνά ένα επαγγελματικό τεχνικό ενδιαφέρον γιά τήν εξήγηση και τήν επίλυση τεχνικών προβλημάτων, πού είναι έντελώς ανεξάρτητο άπ' τό προσωπικό συμφέρον. Άλλά, ταυτόχρονα, έχουν όρισμένα χαρακτηριστικά πού άναιρούν αυτά τά ούσιώδη θετικά χαρακτη-

ριστικά. Στις περισσότερες περιπτώσεις αποφεύγουν να ταυτιστούν με την εργαζόμενη μάζα του πληθυσμού, ώθούμενοι από κίνητρα διανοουμενίστικης αλαζονείας, φόβου και ματαιοδοξίας. Θά πρέπει κανείς ν' αντιληφθεί ότι, στο μέτρο πού έχει οποιαδήποτε εξοικείωση με την οικονομία (πράγμα πού δέ συμβαίνει πάντοτε), ή μεγάλη πλειοψηφία των διανοουμένων έχει τρομερά αισθήματα ένοχής απέναντι στους φτωχούς. Υίοθετούν στάσεις διανοουμενίστικης αλαζονείας ή υπερριζοσπαστισμού, τόν περισσότερο καιρό μόνο με τά λόγια, για λόγους αυτο-προστασίας. Αυτό βρίσκει τό αντίστοιχό του στό μίσος του εργάτη για τό διανοούμενο, τό όποιο πηγάζει απ' τό αίσθημα κατωτερότητάς του. Οι ειδικευμένοι διανοούμενοι παίρνουν έμμεσα τό μερίδιό τους απ' τά κέρδη του Κεφαλαίου, άρνιούνται όμως ν' αναγνωρίσουν αυτό τό γεγονός και τό αποκρύπτουν πίσω απ' τήν ιδεολογία τής «ούδετερότητας του διανοούμενου». Όταν ένας διανοούμενος προσχωρεί στό εργατικό κίνημα για συναισθηματικούς λόγους ή από κάποια πεποίθηση, έμφανίζεται πρώτα σάν κάποιος πού ξέρει καλύτερα. Αισθάνεται ότι βρίσκεται πιά ψηλά απ' τίς εργαζόμενες μάζες και τίς οργανωτικές τους δομές, χάρη στις διανοητικές του ικανότητες. Θεωρεί τόν έαυτό του πολύ καλό για τά μικροκαθήκοντα τής πολιτικής δραστηριότητας· στήν πραγματικότητα νοιώθει άμηχανία μπροστά στους εργάτες και τούς συνεργάτες του. Προερχόμενος στις περισσότερες περιπτώσεις απ' τή μεσαία τάξη, αισθάνεται άποστροφή για τούς «πρωτόγονους», «άκαλλιέργητους» τρόπους ζωής του προλεταριάτου. Αυτό δέν τόν έμποδίζει συχνά νά ποθει με λαχτάρα μιά έπιστροφή στη φύση. Συνήθως έχει μεγαλύτερες σεξουαλικές διαταραχές, απ' ότι ο μέσος εργάτης. Άνάμεσα στις μάζες του εργαζόμενου πληθυσμού, τά σεξουαλικά προβλήματα τίθονται πιά πρωτόγωνα, πιά άμεσα: ο διανοούμενος τό βρίσκει αυτό «ύπερβολικά χυδαίο». Άν δέ γεφυρώσει σύντομα τό χάσμα, πού ύπάρχει ανάμεσα σ' αυτόν και τό επαναστατικό κίνημα, θά καταλήξει ίσως νά έκτομίζει τίς πιά ξεκάθαρες πολιτιστικές άνοησίες μέσα στό κίνημα.

Αυτές είναι οι βασικές αντιφάσεις του μέσου, σοβαρού, ειδικευμένου διανοούμενου. Κατά τή γνώμη μου, ή μεταχείριση των διανοουμένων από μέρους των εργατικών οργανώσεων, θά πρέπει νά προχωρήσει παραπέρα απ' τό ν' άγνοεί αυτήν

τήν αντίθεση ή νά επιδιώκει νά τήν επιλύσει χρησιμοποιώνται βρισιές, γιατί πρέπει νά εκπληρώσουν ένα απαραίτητο καθήκον σ' αυτόν τόν τομέα, δηλαδή, νά πείσουν τό διανοούμενο, αποτεινόμενοι στή σκέψη και τά αισθήματά του, πώς πρέπει νά ξεπεράσει τά όρια, πού επιβάλλονται στήν ειδικευμένη του μελέτη μέσα στό άστικό σύστημα και νά προκληθεί στό σοσιαλιστικό κίνημα. Τό κίνημα πρέπει νά δώσει πρακτικές άπαντήσεις όχι απλώς στά οικονομικά προβλήματα, αλλά και σ' όλα εκείνα τά προβλήματα πού αντιμετωπίζει ή κοινωνία. Σ' ένα μεγάλο βαθμό στερείται τήν απαραίτητη γνώση και τεχνική ικανότητα κι έτσι χρειάζεται τούς διανοούμενους. Οι διανοούμενοι από μέρος τους πρέπει νά διδαχθούν ότι ή περιφρονητική κριτική και τό «ξέρω καλύτερα» δέν έχουν κανένα νόημα όταν δέν έχουν ενσωματώσει τίς αντιλήψεις τους μέσα στά γενικά πλαίσια χάρη στήν επίμονη και δραστήρια δουλειά μέσα στήν πάλη. Ό διανοούμενος πρέπει νά βοηθήσει νά βρεθούν πρακτικές λύσεις στά προβλήματα πού αντιμετωπίζει τό κίνημα, όχι σάν υπηρέτης τής εργατικής τάξης, αλλά για λογαριασμό του σάν ειδικός στόν τομέα του. Μόνο μ' αυτόν τόν τρόπο μπορεί νά σιγουρευτεί ότι ή διαλεκτική ύλιστική σοσιαλιστική κοσμοθεωρία είναι ικανή νά ικανοποιήσει τίς απαιτήσεις του πνεύματος. Άλλά αυτό θά συμβεί μόνον όταν συμπεριφερόμαστε σά σωστοί σοσιαλιστές κι αποφεύγουμε νά επικαλούμαστε τά καλά σοσιαλιστικά του αισθήματα. Σά σοσιαλιστής, μπορεί κανείς νά κατέχει άληθινή, φανερή, σοβαρή ειδικευμένη γνώση· ή επίκληση τών ανάλογων αισθημάτων δέν είναι άρκετή. Μόνον όταν τού δείξει μιά μακρόχρονη περίοδος ενεργητικής συνεργασίας, ότι ή άγνοια και οντως ό συντηρητισμός βρίσκονται αντιμετώποι του πάνω σέ πολλά ζητήματα μέσα στό κίνημα, μόνον όταν χάρη σ' αυτό αισθάνεται έμπιστοσύνη στόν έαυτό του σάν προσδευτικό σοσιαλιστή κι ειδικό, τότε έχει τό δικαίωμα κι όχι μόνο τό δικαίωμα αλλά και τό καθήκον ν' αναλάβει τόν άγώνα για τήν επικύρωση τών θεμελιωμένων του άπόψεων.

Ή έργασία μου μέσα στό σοσιαλιστικό κίνημα συνίσταται βασικά στή διερεύνηση του προβλήματος τής σεξουαλικότητας άπ' τή σκοπιά του διαλεκτικού ύλισμού και στήν ανακάλυψη, μέσα άπ' τήν άποτυχία τής Ρώσικης σεξουαλικής επανάστασης, του τρόπου μέ τόν όποιο μπορεί νά επιλυθεί, θετικά και πρακτικά, σέ μαζική κλίμακα, τό πρόβλημα τής σεξουαλικότητας.

Είμαι έτοιμος κι άποφασισμένος ν' αναλάβω τόν άγώνα για τήν αναγνώριση τού έπιστημονικού μου έργου και νά τό προωθήσω ως τίς τελικές του συνέπειες. Άδυνατώ, όμως, νά πάρω τήν εύθύνη για άπόψεις και γνώμες, τίς όποιες ούτε ύποστηρίζω, ούτε είμαι προετοιμασμένος νά έγκρίνω.

Πώς τότε μπορούμε νά αντιδράσουμε στις έπιθέσεις πού προέρχονται άπ' τούς «ίδεολόγους πολιτικούς» μας;

Θάθελα νά ξεκαθαρίσω μέ τή βοήθεια ενός μόνο παραδειγματος, ποιές μεθόδους χρησιμοποιούν αύται οι καλαμαράδες για νά σπείρουν τή σύγχυση και ν' άποκρύψουν τήν έπιστημονική τους άνικανότητα. Στή «Μαζική Ψυχολογία τού Φασισμού» και στήν έργασία μου για τή χρησιμοποίηση τής ψυχολογίας άπ' τόν Ιστορικό ύλισμό, επιχείρησα νά δείξω ότι οι ενέργειες τών εργαζόμενων, στήν προσπάθειά τους νά ξεπεράσουν τίς συνθήκες τής άμεσα αισθητής ανάγκης, είναι άπόλυτα όρθολογικές, δηλαδή, σκόπιμες και κατανοητές δίχως νά χρειάζονται παραπέρα ψυχολογική εξήγηση· αλλά οι ψυχολογικές στάσεις πού επιβεβαιώνουν και άνέχονται τήν καταπίεση, δέν μπορούν νά εξηγηθούν άμεσα άπ' τή δοσμένη οικονομική κατάσταση. Ή άναχαίτηση τής ανάγκης για εξέγερση και κατάκτηση τού δικαιώματος στή ζωή, άντιστοιχεί σέ ετώπερες ψυχολογικές άναστολές. Άλλά κι αυτές οι ίδιες οι ψυχολογικές άναστολές, όπως ή ύποταγή στήν έξουσία και τά αισθήματα άδυναμίας, έχουν μέ τή σειρά τους έμφανιστεί χάρη στήν προηγούμενη κοινωνική χειραγώγηση. Μ' αύτό τόν τρόπο ή πρwίμη έξουσιαστική άνατροφή μέσα στήν οικογένεια, οδηγεί σέ ψυχολογική άποτυχία σέ μία συνακόλουθη κατάσταση πραγματικής ανάγκης, όπου ό άγώνας για τό δικαίωμα στή ζωή θάταν ή μόνη λογική πορεία δράσης. Και τί κάνουν γι' αύτό οι άδαιεις; Άναφέρεται ότι ή άποψη μου έγκείται στα ακόλουθα: «όταν οι εργάτες κατεβαίνουν σέ άπεργία επειδή τά ήμερομίσθιά τους είναι πολύ μικρά ή όταν αύτός πού πεινάει κλέβει, συμπεριφέρονται όρθολογικά, δηλαδή, όπως ταιριάζει στήν άντικειμενική τους κατάσταση. Κάτω άπ' αυτές τίς συνθήκες οι ενέργειές τους μπορούν νά εξηγηθούν άπό κοινωνικο-οικονομικές αίτίες». Αυτό είναι άρκετά ακριβές, αλλά τώρα ό κριτικός άρχίζει νά παραπαίει: «...Άλλά άν σταματήσουν ν' άπεργούν ή νά κλέβουν...» - τώρα ταύτισε τόν εργάτη μέ τόν κλέφτη κι έτσι έπηρέασε τόν εργάτη νά διαβάσει αύτά σέ άντιδιαστολή μέ τήν όλη διατύπωση. Συν-

εχίζει: «... ή αν ο καταπιεσμένος δέ θγει άμέσως έξω στους δρόμους και φτιάξει όδοφράγματα...» - πράγμα που είναι ψέμμα άφού ποτέ δέν έγραψα κάτι τέτοιο - «... με άλλα λόγια αν συμπεριφέρονται παράλογα, ή ανθρώπινη λογική παρέμεινε ως τώρα άνίσχυρη νά καταλάβει τίς πράξεις τους και μόνο ο Δρ. Ράιχ είναι εκείνος που έχει προσφέρει στην ανθρωπότητα τό κλειδί για την εξήγηση αυτών των αινιγματικών διαδικασιών.»

Πώς, λοιπόν, εργάζονται αυτοί οι άνθρωποι; Διαστρεβλώνουν τίς λέξεις, άπογυμνώνουν τίς αναλύσεις άπ' τό περιεχόμενό τους, αντί νά συζητούν τό πρόβλημα σά σύνολο, όπως έχει παρουσιαστεί και δέ δίνουν άπάντηση σέ κανένα πρακτικό πρόβλημα τής ζωής ή δέν προσφέρουν καμιά άλλη λύση σέ άντικατάσταση εκείνης τήν όποία έχουν διαστρεβλώσει. Και μετά αυτοί οι άπατεώνες τολμάνε νά γράφουν τά ακόλουθα: «...ο Δρ. Ράιχ είναι αναγκασμένος νά καταφύγει σέ άδέξια, ήλίθια ταχυδακτυλουργικά κόλπα σάν κι αυτό για νά περάσει τήν κομπογιαννίτικη ίατρική του. Μόνον ένας άδιόρθωτος μεταφυσικός ή κάποιο είδος τοσαρλατάνου μπορούσε νά κάνει μιά διάκριση άνάμεσα σέ όρθολογική και παράλογη συμπεριφορά των ανθρώπων». Συμβουλευώ τούς ύποστηρικτές μας κι όλους εκείνους που έχουν καταλάβει τί επιχειρούμε νά κάνουμε και πώς χειριζόμαστε τά διάφορα θέματα, νά μήν ανοίξουν κανένα είδος συζήτησης μ' αυτό τό πνευματικό σκυλολόι. Πρέπει νά προχωρήσουμε άνυποχώρητα στό μονοπάτι των τίμιων προσπαθειών μας, για ν' ανακαλύψουμε τούς ύποκείμενους δεσμούς. Άν δώσουμε όποιαδήποτε άπάντηση σ' αυτούς τούς ανθρώπους ή ανοίξουμε διαμάχη μαζί τους, τούς παραχωρούμε σά θέμα άρχής, τό δικαίωμα νά συζητήσουν τό έργο μας και νά προσφέρουν άκόμα και στους άναγνώστες μας λόγους για ν' άμφιβόλλουν αν αυτοί οι καλαμαράδες ενεργούν όρμώμενοι άπό τίμια κίνητρα κι αν στό κάτω-κάτω προσφέρουν κάποια βασική γνώση, που ν' άναιρεί τό έργο μας, μέσα στις κριτικές τους.

Δέν έχουμε άλλη έκλογή παρά νά μεταδώσουμε σέ άλλους εργαζόμενους εκείνες τίς ανακαλύψεις τίς όποιες έμεις, σάν άπλοι εργαζόμενοι, έχουμε τόσο δύσκολα πραγματοποιήσει, με τόν ίδιο τρόπο που έχουμε υιοθετήσει μέσα άπ' τό έργο άλλων ανακαλύψεις και προτάσεις που είναι χρήσιμες στην πράξη. Δέ

θά επιτρέψουμε νά μᾶς ἐνοχλήσει κανείς ἀναφορικά μ' αὐτό τό ἔργο, ὅποιος κι ἂν εἶναι ἢ ὅτι κι ἂν ἐμφανιστεῖ πῶς εἶναι στά μάτια τῶν μυρόπιστων. Ἐπιθυμῶ νά μήν ἀφήσω καμιᾶ ἀμφιβολία πῶς θά βροῦμε τρόπους καί μέσα γιά ν' ἀποφύγουμε τή μοίρα τῶν δυστυχισμένων μαρτύρων πού νικήθηκαν ἀπ' τό Φιλιστινισμό. Ἄστε τούς χαρτοπαίκτης νά παίζουν! Δέν ἔχουν νά ποῦν τίποτα! Ὅσο πῶς πολύ παίζουν τόσο καλυτερά θ' ἀκουστοῦμε. Ἀρνηθεῖτε κάθε συζήτηση μαζί τους, ἐκτός ἂν γίνῃ δημόσια μπροστά στούς ἐργαζόμενους. Κάντε τους συγκεκριμένες ἐρωτήσεις ὥστε νά μήν μπορέσουν ν' ἀποφύγουν, λογουχάρη, τήν ἀπάντηση ἀναφορικά μέ τό τί ἀκριβῶς ἔχουν κάνει οἱ ἴδιοι στήν πράξη γιά νά ἐλέγξουν τή σύγχυση τῆς ἐποχῆς μας. Δεῖξτε τους ὅτι λένε ἀκριβῶς ἐκεῖνα πού ὑποστηρίζουν οἱ πῶς ἐξτρεμιστές φασίστες καί παπάδες. Ρωτεῖστε τους - τί διάβασαν στό Μάρξ καί πῶς τό ἔχουν καταλάβει - ρωτεῖστε τους - τί ἔχουν πετύχει στόν τομέα τῆς μαρξιστικῆς οἰκονομίας πέρα ἀπ' τήν ἀπλή σπέκουλα - ρωτεῖστε τους - ἂν μίλησαν ποτέ μέ μιᾶ ἐργαζόμενη γυναίκα ἀναφορικά μέ τούς μπελάδες πού συνεπάγεται ἡ φροντίδα τῶν παιδιῶν στή διάρκεια τῆς δουλειᾶς - ἢ - πῶς μπορεῖ νά τά θγάλει πέρα μιᾶ μεσοαστή γυναίκα μ' ἓνα πεισματάτικο ἄτακτο παιδί πού μπλέκει μέσα στό πόδια τῆς ὅλη τήν ὥρα - ἢ - τί νά κάνει ὅταν ἔχει παιδιά πού κατοικῶνται στό κρεβάτι τους ἢ δέν τά πᾶνε καλά στό σχολεῖο.

Ρωτεῖστε τους ποιές οἰκονομικές καί κοινωνικές ρυθμίσεις εἶναι ἀναγκαῖες γιά τήν ἐπίλυση αὐτῶν τῶν προβλημάτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῶν μαζῶν καί ρωτεῖστε τους αὐτό ἀποκλειστικά μπροστά σέ συνηθισμένους, ἀπολιτικούς ἀνθρώπους πού δοκιμάζονται ἀπό τέτοιους μπελάδες. Μήν ὑπερασπιζετε τόν ἑαυτό σας ἀπέναντί τους, μήν τούς ἀντιμετωπίζετε σά νά-ταν οἱ ἐπίσημοι ὁμιλητές κι ὑπερασπιστές τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδέας! Ἐπιθεθεῖτε τους, στρέψτε τή λαμπρή, καθαρῆ φλόγα τῆς ἐλευθέρης ἀνθρώπινης σκέψης ἐνάντια σ' αὐτά τά παράσιτα τῆς σοσιαλιστικῆς πάλης. Ρᾶτεῖστε τους, μπροστά σέ χιλιάδες βιομηχανικούς ἐργάτες κι ὑπαλλήλους, πῶς μπορεῖ νά ξεπεράσουν τό πρόβλημα τοῦ νά κάνουν ἐρωτα δίχως νά ἐνοχλοῦνται τά δεκαοκτᾶχρονα ἀγόρια καί κορίτσια; Ἀντιμετωπείστε τους ἄμεσα μέ τό ἐρώτημα ποιά σοβαρή ἐπιτυχία εἶχαν ἀναφορικά μέ τήν ἐπίλυση ἔστω κι ἐνός ἀπ' τά προβλήματα τῆς τωρινῆς παγκόσμιας κατάστασης. Δέ θάχουν νά προσφέρουν καμιάν

ἀπάντηση. Δέν έχουν βάλλει ούτε καί στον έαυτό τους αυτό τό έρώτημα. Μολύνουν τόν άέρα τής πολιτικής πάλης και συγχίζου, παραπέρα, μυαλά πού είναι ήδη συγχυσιμένα. Ξεχειλίζουν από τή ματαιοδοξία, τό φθόνο και τήν αίσθηση τής προσωπικής τους άνικανότητας. Άστε τους ν' απαντήσουν απλάς σ' ένα μόνο ανθρώπινο έρώτημα όπως αυτό: πώς μπορούν νά πετύχουν οι γυναίκες τή σεξουαλική Ικανοποίηση δίχως νά μένουν κάθε φορά έγκυες; Πώς σκοπεύουν οι νέοι νά γεμίσουν τίς ελεύθερες ώρες τους; Πώς θά μπορέσει νά γίνει εύχάριστη ή εργασία κι ό ελεύθερος χρόνος Ικανοποιητικός γιά τή μάζα τών εργαζομένων; Πώς έξηγούν τό μυστηριακό περιεχόμενο του Έθνικοσοσιαλισμού και τή δύναμη αυτού του περιεχόμενου, πού έχει σαρώσει τήν Εύρώπη μ' ένα χείμαρρο φασισμού; Δέ θ' άποκαλύψετε τίποτα. Μήν άνοιγείτε μαζί τους θεωρητικές συζητήσεις άναφορικά μέ τήν ταξική πάλη και :ίς άρχές του κόμματος, αλλά προκαλέστε τους άνοιχτά και μ' ένα τρόπο πού νά μπορούν νά καταλάβουν όλοι! Πώς θά μπορούσαν νά χτιστούν σπήτια γιά εκατομμύρια ανθρώπους, ώστε νά μήν πληγώνονται τά παιδιά άπ' τούς καυγάδες τών ενήλικων και νά μήν άλληλοκαταστρέφονται τά ζευγάρια άπ' τό ταυτόχρονο μίσος και τήν άγάπη τους· νά ρυθμιστεί ώστε νά μήν περικφέρονται στίς γωνιές τών δρόμων τ' άγόρια και τά κορίτσια, γεμάτα άνία κι άπογοήτευση. Πώς θά έμποδίσουν τό θάνατο δεκάδων χιλιάδων γυναικών από παράνομες εκτρώσεις; Πώς θά έμποδίσουν τό γεγονός ότι πάνε στον πόλεμο χιλιάδες άντρες, παράλο πού δέν τό θέλουν; Ότι χιλιάδες εργάτες κι άνθρωποι πού άπασχολούνται στη δημιουργική παραγωγή, θέλουν ειρήνη κι όμως δέν μπορούν νά συνασπιστούν γιά ν' άγωνιστούν γιά τήν άπόλαυση όλων στη ζωή· ότι οι άνθρωποι καταφεύγουν στην κλοπή και τήν άπάτη όταν δέ διαθέτουν τούς καρπούς τής εργασίας τους!

Σέ κάθε εύκαιρία, υποβάλλετε τους δημόσια στη διαδικασία έρώτησης κι απάντησης, πάνω σέ συγκεκριμένα θέματα όπως αυτά, ώστε τους νά έχουν τήν περιφρόνηση πού άξίζουν, όταν άποδεχεται ότι φλυαρούν γιά τόν μαρξισμό και τόν σοσιαλισμό, δίχως νά καταλαβαίνουν στην άληθινή ζωή ότι βιώνει καθημερινά μιá πόρνη διαμέσου του ίδιου της του κορμιού.

Έμπιστευτείτε τό δικό σας ζωντανό ένστικτο άναφορικά μέ τό τί είναι σωστό και τί λάθος, τί είναι ανθρώπινο και τί άπάν-

θρωπο, τί είναι υποδούλωση και τί άπελευθέρωση. Μήν άφε-
θειτε νά πτοηθείτε και νά άποστομωθείτε. Ή αυθόρμητη
σκέψη ενός όλότελα άμόρφωτου κοριτσιού τής έργατικής τάξης
είναι πιό σημαντική, πιό παραγωγική, πιό βάσιμη και πιό σω-
στή άπ' ότι χιλια ρητά θεολόγων σαν κι αυτούς!

Άς συνοψίσουμε τό καθήκον του σοσιαλιστή διανοούμενου,
πού εμγάζεται σ' έναν ειδικευμένο τομέα:

Θά πρέπει κανείς νάναι ικανός νά βοηθήσει τό μέσο, άπο-
λιτικό δάσκαλο άναφορικά μέ τίς συγκεκριμένες του δυσκολίες,
νά του δείξει ότι έρχεται σέ σύγκρουση μέ τό πραγματικό του
καθήκον, άν θέλει νάναι φίλος μέ τούς μαθητές του και συνάμα
έκτελεστικό όργανο τής έξουσιαστικής, άστικής εκπαιδευτικής
πειθαρχίας. Θά πρέπει κανείς νά καταλάβει σέ ποιά σημεία και
για ποιούς λόγους ύστερεί ή σύγχρονη θιολογική έρευνα κι
άποτυχαίνει νά έκπληρώσει τό καθήκον τής ή ιατρική μελέτη.
Θά πρέπει κανείς νάναι ικανός νά προσφέρει πρακτική βοήθεια
στή δασκάλα του νηπιαγωγείου, για νά καταλάβει και νά ξεπε-
ράσει τίς αντίθεσεις τών νηπίων. Θά πρέπει κανείς ακόμα και
νά προχωρήσει τόσο μακριά, ώστε νά κάνει φανερό στόν ελι-
κρινή παπα γιατί δέν μπορεί νά πετύχει πολλά μέ τή φιλαν-
θρωπία του, ακόμα κι άν διαθέτει τήν καλύτερη ύποκειμενική
θέληση στόν κόσμο, ενώ τελικά βοηθάει στή διατήρηση τής
δυστυχίας. Θά πρέπει κανείς νάχει τό θάρρος νά σέβεται τίς
πεποιθήσεις ακόμα και τών σημερινών πολιτικών μας αντίπά-
λων, πού άνήκουν στίς μάζες, αλλά και νά τούς δείξει έπίσης
γιατί οί άπόψεις τους δέν μπορούν νά οδηγήσουν στούς στό-
χους πού οί ίδιοι επιδιώκουν. Θά πρέπει κανείς νά βοηθήσει
κάθε ήγήτη νεολαιιστικής ομάδας, νά καταλάβει τίς αντίθεσεις
τών εφήβων, τόσο άπό προσωπική όσο κι άπό κοινωνική
σκοπιά. Στό λεγόμενο πολιτιστικό μέτωπο, θά πρέπει νά διαθέ-
τει κανείς κατάφωρη, έπιστημονική, εκπαιδευτική, ιατρική
κ.λ.π. γνώση, κριτική γνώση και πάνω άπ' όλα καλύτερη
γνώση άπ' ότι ο μέσος άστός ειδικός. Είναι πολύ εύκολο νά
κρατήσεις έκατομμύρια άνθρώπων στήν άγνοια και τή μιζέρια,
μέ δικτατορικές μεθόδους, αλλά τό νά κάνεις έκατομμύρια άν-
θρώπων νά σκεφτούν, νά κρίνουν και νά δράσουν αυτόνομα,
άπαιτεί κατηγορηματικά νά δοθεί ένα άποφασιστικό τέλος στή
φλυαρία για τή «νέα σοσιαλιστική κουλτούρα» Άπαιτεί τιμιότη-
τα, Ικανότητα, θάρρος, κατανόηση, απλότητα, εύστροφία και

πληρότητα.

Στό μέτρο πού αφορά τό δικό μας έργο, έπιθυμούμε νά ξεκαθαρίσουμε ένα πράγμα: άν μās ζητούσαν ν' αναλάβουμε τήν ήγεσία μεγάλων οργανώσεων σέ όλους τούς τομείς, θ' άρνούμαστε, γιατί δέν είμαστε ίκανοί νά τό κάνουμε. Άλλά ξέρουμε άκριβώς σέ ποιούς τομείς είμαστε ειδικοί και πού και πώς θά μπορούσαμε νά τά καταφέρουμε καλύτερα άπ' ότι οι άστοί μεταρρυθμιστές κι έπιστήμονες. Άφού τόσο λίγο άφηνάμαστε νά πέσουμε θύματα τών πολιτικών φαντασιώσεων, θά πρέπει μολοντούτο, νά ξέρουμε έπίσης άκριβώς σέ τί μπορούμε και πρέπει ν' αναλάβουμε τήν εύθύνη στή σημερινή έποχή.

Έπειτα θέλουμε νά μās άφήσουν ήσυχους νά συνεχίσουμε δίχως δυσκολίες τό έρευνητικό και θεραπευτικό μας έργο!

Οι άπόψεις κι οι προθέσεις μας αναπτύσσονται τόσο καθάρá στις διάφορες δημοσιεύσεις και τούς εκπαιδευτικούς μας στόχους σέ σχέση μέ τούς εφήβους και τά παιδιά, καθώς έπίσης κι οι γενικές μας αντίλήψεις γιά τή σεξουαλική υγιεινή σκιαγραφούνται τόσο άκλόνητα, ώστε νά μήν μπορεί νά πει κανείς σέ μιά μελλοντική ήμερομηνία ότι «δέν ήξερε». Δέν πρόκειται νά επιτρέψουμε νά ενοχληθούμε στην έργασία μας και στην άποκάλυψη αύτου πού ξέρουμε άπό κανένα, όποιος κι άν είναι, κάτω άπό όποιοσδήποτε συνθήκες. Δέν πρόκειται νά ενδώσουμε στή στενοκεφαλιά και τήν ταπεινώση, πού κυριαρχούν σήμερα στον κόσμο και θά διαχωρίσουμε τή θέση μας άπ' όποιονδήποτε είναι ύπερβολικά άδύναμος γιά ν' άντισταθεί. Τό ότι λέμε αύτό μπροστά σέ μιά ολοκληρωτική φασιστικοποίηση του κόσμου, σημαίνει ότι βασιζόμαστε στην πεποίθηση ότι ίσως νά ύπάρχει άκόμα ένα μέρος, κάπου πάνω σ' αύτό τον πλανήτη, όπου νά μπορεί νά διεξαχθεί ειλικρινής δουλειά. Δέν πρέπει ν' άποτύχουμε νά πραγματοποιήσουμε τή σύνδεση μέ τή μεγάλη άναταραχή πού θά ξεδιαλύνει τήν τωρινή κατάσταση σύγχυσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. «'Αρχεία του 'Ινστιτούτου τής 'Οργάνης», 1951 – αναφέρεται απ'τό Ράιχ στο βιβλίο «'Ο Ράιχ μιλάει για τό Φρόντ».

2. Βλέπε τό βιβλίο του Ράιχ «Οι Ρίζες τής Σεξουαλικής Καταπίεσης» 'Εκδόσεις ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ.

3. Στο ίδιο.

4. Στο ίδιο.

5. «'Η μαζική ψυχολογία του Φασισμού» σ. 250-1.

6. Στά 1932 ό νεαρός Μαρκούζε έγραψε: «ή κατάσταση του καπιταλισμού δέν είναι μόνο θέμα μιάς οικονομικής ή πολιτικής κρίσης, άλλ' αποτελεί μιά καταστροφή τής ανθρώπινης ούσίας». Στήν πραγματικότητα, μιά οικονομική ή πολιτική κρίση μπορεί ν' αποτελεί κάλλιστα μιά «καταστροφή τής ανθρώπινης ούσίας», άλλά γίνεται όρατή σάν τέτοια μέ τή μορφή μιάς κοινωνικής δραστηριότητας, μόνον όταν συναρμολογούνται οι ενδιάμεσοι συνδετικοί κρίκοι. 'Η μάλλον προσγειωμένη παρατήρηση του Ράιχ, εκίνη 'τήν εποχή, ήταν ότι «ό Χίτλερ άποκάλυψε τήν κοινωνική δύναμη τής φαντασίας. ('Ανθρωποι μέ προβλήματα σ. 126)

7. 'Ο 'Αλεξί Σταχάνωθ ήταν ένας Ούκρανός άνθρακωρύχος ό όποιος όπλωσάσε τήν απόδοσή του μέ προσωπική προσπάθεια. Χρησιμοποιώντας τό παράδειγμά του, τό κράτος πρόσφερε υλικές και κοινωνικές άμοιβές για τήν πραγματοποίηση νέων κι ύψηλότερων νορμών εργασίας. Αυτό δέν είναι τό ίδιο πράγμα μέ τόν Τεώλορισμό, παράλο που οι στόχοι τους είναι συναφείς, άφου ό τελευταίος συνεπάγεται μιά επιστημονική αναδιοργάνωση τής εργασιακής διαδικασίας και καθιερώθηκε επίσης στή Ρωσία, στή δεκαετία του '30, παράλληλα μέ τή γραμμή τής παραγωγής. Παρά τά σχόλια του Ράιχ, που εμφανίζονται έδώ, ό Σταχανωθισμός δέν πέρασε δίχως νά συναντήσει αντίσταση από μέρος των Ρώσων εργατών. Στο «Σοβιετικό 'Επίτευγμα», του Π. Νέππλ, Τέμς και Χάντσον, 1967, διαβάζουμε (σ. 129), λογουχάρη, ότι «στα μέσα τής δεκαετίας του '30, οι ύπερβολικά εργατικοί εργάτες διέτρεχαν τόν κίνδυνο νά σκοτωθούν απ' τούς συντρόφους τους».

8. «'Η Μαζική Ψυχολογία του Φασισμού». σ. 259-60

9. Στο ίδιο, σ. 262

10. «'Ανθρωποι μέ προβλήματα»

11. Στο ίδιο, σ. 141

12. Στο ίδιο, σ. 115

13. Στο ίδιο, σ. 101

14. «'Ο Ράιχ μιλάει για τό Φρόντ», σ. 81-82

15. «'Ανθρωποι μέ προβλήματα», σ. 123

16. Έκείνο πού χρειάζεται ν' αξιολογηθεί εδώ είναι τό άν υπήρξε ένα σχίσμα ανάμεσα στην οικονομική και την ιδεολογική ανάπτυξη, επειδή υπάρχει πάντοτε μέσα στην καπιταλιστική κοινωνία (κι όλες τίς προηγούμενες κοινωνίες) κι ότι μόνο ό χυδαίος μηχανιστικός μαρξισμός δίδασκε διαφορετικά πράγματα, ή άν ό Ράιχ εντοπίζει στην πραγματικότητα ένα πιό ειδικό «σχίσμα» ανάμεσα στις οικονομικές και τίς πολιτιστικές δομές σ' αυτό τό σημείο τής ταξικής πάλης. Προτείνουμε και τό δυό, αλλά και ότι τό προηγούμενο, πού είναι και τό ίδιο προϊόν του τελευταίου, εμπόδιζε τή σύλληψη τής συγκεκριμένης φύσης του τελευταίου. Μέ άλλα λόγια, πώς ό Σταλινισμός εκφράζει και συνάμα αποκρύπτει τή σχέση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη και την ταξική συνείδηση.

17. «'Ανθρωποι μέ προβλήματα» σ. 147

18. Στο ίδιο, σ. 164

19. Στο ίδιο, σ. 178-9

20. Σημείωση του εκδότη (συγγραφέα): Διάφορες απόπειρες, πού έγιναν για νά δυσφημιστεί τό έργο μας, μάς υποχρεώνουν νά εκθέσουμε σέ γενικές γραμμές την Ιστορία του κινήματος Σέξ-Πόλ. 'Υποχρεωθήκαμε βασικά νά τό κάνουμε, εξαιτίας του τρόπου μέ τον οποίο κομμάτια απ' τίς αεξο-πολιτικές μας δημοσιεύσεις έχουν υποστεί πρόσφατα όχι μόνο άφαίρεση του περιεχομένου τους, ώστε νά διαστρεβλωθεί τό νόημά τους, αλλά και σκόπιμες παρερμηνείες κι αλλαγές των γεγονότων. Έπομένως θεωρούμε ότι είναι απαραίτητο νά δημοσιεύσουμε δυό κριτικές σάν απόδειξη του γεγονότος αυτού.

21. Αυτό αποτελεί μία συνοπτική απόδοση ενός γράμματος, πού έστειλε ό Ράιχ σέ άπάντηση ενός γράμματος πού πήρε από τον ήγέτη μιάς παράνομης ομάδας του Κομμουνιστικού Κόμματος πού βρούσε στη Γερμανία. Πρίν από λίγο καιρό, ό Ράιχ είχε γράψει, σ' αυτό τον νεολαιίστικο κομμουνιστικό πυρήνα, ζητώντας τά σχόλια του για τό έργο του, «'Η Εισβολή τής Σεξουαλικής 'Ηθικής» κι ό τελευταίος του άπάντησε ότι τό θρήκε ενδιαφέρον αλλά άνολοκλήρωτο.

«Μιά δυναμική και στατική έκθεση και των δυό στοιχείων τής αντίφασης στη θέση (τής σεξουαλικότητας και τής οικονομίας) θά έδειχνε ξεκάθαρα ότι είναι σωστή ή μελέτη σας για ένα «παραγωγισμένο» στοιχείο τής θέσης πού είναι «έξισου σημαντικό» μέ την οικονομική δομή κι ή επεξεργασία τής πρακτικής μέ θέση αυτό». 'Ακολουθώντας

τόν Ένγκελς, αντιλαμβάνεται ότι η αντίφαση που αναφέρθηκε αγκαλιάζει «τήν παραγωγή και τήν αναπαραγωγή» της ζωής. Δέν είναι ο μόνος ανάμεσα στους συντρόφους του που θεωρεί τη μαζική ψυχολογία του Ράιχ οά μιά σημαντική συνεισφορά στό μαρξισμό και στό «κατόρθωμά της νά στήσει στό πόδια της τήν ψυχανάλυση, ενώ προηγούμενα στεκόταν ανάποδα» τήν πιά σημαντική συνεισφορά στόν διαλεκτικό ύλισμό μετά τόν Ούλιάνωφ (δηλαδή τόν Λένιν). Συνεχίζει λέγοντας ότι κατά τή γνώμη τους μπορεί ν' αναπτυχθεί πλέρια στήν πράξη, μόνο μετά τή «Μεγάλη Σύνθεση» (δηλ. τήν επανάσταση). Βλέπουν δυνατότητες γιά μαζική δουλειά ανάμεσα στους νέους, αλλά προβλέπουν τεράστια προβλήματα αναφορικά μέ τήν εκπαίδευση στή μαζική ψυχολογία, έξαιτίας τής έλλειψης Ικανών πυρήνων και του περιορισμένου χρόνου που τούς μένει μετά τήν παρακολούθηση μαθημάτων οικονομίας. Τά κόμπλεξ τών μαχητών δημιουργούν επίσης προβλήματα. Άμφισβητούν τήν άπό μέρος του Ράιχ άπόρριψη οποιασδήποτε συμμαχίας μέ τήν εκκλησία. Τέλος ό συγγραφέας ζητάει μιά πιά συστηματική και πρακτική άποσαφήνιση αυτών τών θεμάτων, στήν όποία η άπάντηση του Ράιχ είναι τό γράμμα που δημοσιεύεται έδώ.

Σ' ένα συνακόλουθο γράμμα, ό ήγέτης του πυρήνα γράφει ότι τό διάγραμμα του Ράιχ είναι έντυπωσιακό, αλλά ότι έχει τίς άμφιβολές του αναφορικά μέ τή σχέση του σέξ-οικογένεια μέ τό πείνα-οικονομία και γιά τή «λεπουργική ένότητα» που ό Ράιχ έμφανίζει πώς επικρατεί ανάμεσα στή σεξουαλικότητα και τήν εργασία. Τό διάγραμμα που παρουσιάζει ό Ράιχ του χτυπάει οάν έπιφανειακά επεξεργασμένο - βλέπει τά πράγματα ελικρινά πιά μηχανιστικά άπ' αυτό - ταυτόχρονα τονίζει τήν Ιστορική διαλεκτική κίνηση στις σύγκρουόμενες προοδευτικές και συντηρητικές τάσεις μέσα στό φασισμό, στή σύγκρουση ανάμεσα στό φασισμό και τήν Έκκλησία και στό τωρινό ρεύμα τής ψυχολογικής αντίδρασης στή Σοβιετική Ένωση, που συνεπάγεται Ισως κριτική τής έλλειψης Ιστορικού προσδιορισμού στό διάγραμμα του Ράιχ. Σέ μιά παραπέρα σύντομη άπάντηση, ό Ράιχ λέει ότι ένθαρρύνεται δεχόμενος μιά κριτική αλλά συμπαθητική ανταπόκριση στό έργο του κι εκφράζει τήν έπιπόδα ότι οι μελλοντικές συνθήκες θά έπιτρέψουν μιά παραπέρα συνεργασία πάνω σ' αυτά τά θέματα.

Τα κείμενα αυτού του βιβλίου γράφτηκαν από τον Ράϊχ όταν ήταν ακόμη μέλος του Κ.Κ. Γερμανίας. Με αυτά, δίνει απάντηση σε ορισμένα βασικά ζητήματα που γέννησε η ταξική πάλη: δομή και δημιουργία της συνείδησης και της ιδεολογίας των διαφόρων τάξεων στην καπιταλιστική κοινωνία· λειτουργία και φύση του σεξουαλικού διαχωρισμού μέσα στον ταξικό διαχωρισμό· σχέση μεταξύ ηθικής, σεξουαλικής ενέργειας, ταξικής συνείδησης και μεταβαλλόμενης φύσης της εργασιακής διαδικασίας. Μακριά από την χυδαία ερμηνεία του μαρξισμού, εξετάζει διαλεκτικά διάφορα κομβικά σημεία: τον άκαμπτο διαχωρισμό βάσης και εποικοδομήματος, «οικονομίας» και «πολιτισμού» -η εξέταση μιάς εγκλωβισμένης σεξουαλικότητας σαν ξεχωριστής από άλλες ταξικά δημιουργικές και παραγωγικές κοινωνικές ενέργειες, η μηχανιστική ταύτιση της πείνας με την φτώχεια, σαν μοναδικών «μηχανισμών» της ταξικής εξέγερσης, η σύγχυση γύρω από τον ρόλο της πνευματικής παραγωγής, που προέκυψε από την μοίρα των διανοομένων υπό τον σταλινισμό, η κρίση της συνείδησης που αποκαλύφθηκε με την προσχώρηση αμέτρητων πυρήνων του Κ.Κ.Γ. στις τάξεις των εθνικοσοσιαλιστών το 1932 και το 1933. Η πάλη ενάντια στην σεξουαλική βάση της πολιτιστικής και οικονομικής καταπίεσης και εκμετάλλευσης, και υπέρ μιάς κοινωνικής αλληλεγγύης που συμπεριλαμβάνει την επιδοκμασία του κοινωνικοποιημένου σεξουαλικού ενστίκτου, είναι αναπόσπαστα δεμένη με την πάλη ενάντια σε ένα κοινωνικό σύστημα που βασίζεται στην μισθωτή εργασία και στην εκμετάλλευση της ανθρώπινης ενέργειας, ως εργατικής δύναμης, με σκοπό το κέρδος. Ίδου γιατί τα κείμενα του Ράϊχ κατέχουν περίοπτη θέση μέσα στο οπλοστάσιο του επαναστατικού κινήματος, παραμένοντας πάντα επίκαιρα.